

R A 36381

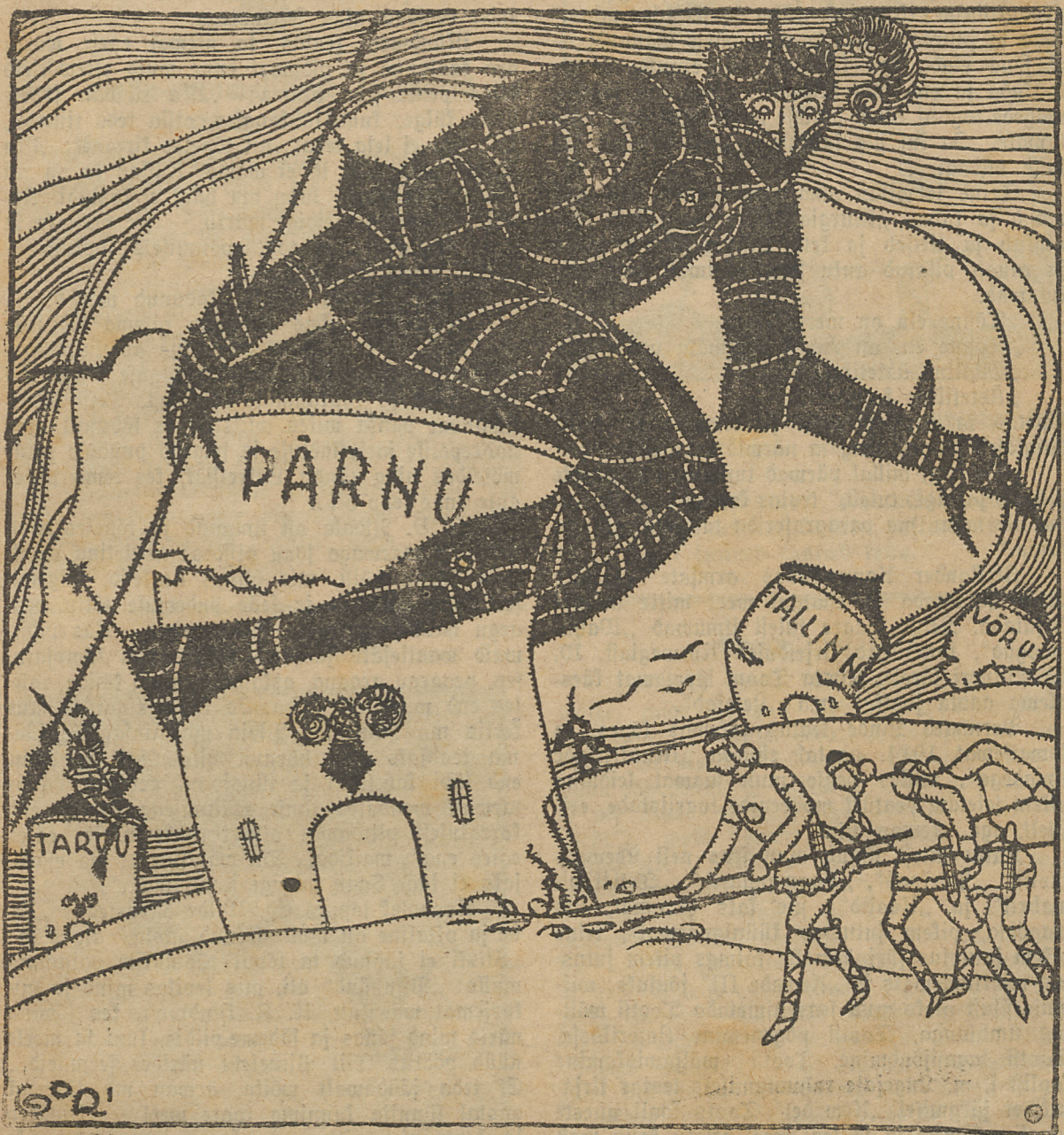

SARJAJA

„Päewalehe“, „Aja“ ja „Koidu“ hinnatu eralisa
Piltidega pilke- ja naljaleht • Jmub kord kuus
1914 o o o o Jaanuar o o o o Nr. 1

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

fiida.

Sakslus: „Ah, mein Gott! ka siingi uristawad jalgealuse õõnsaks ja tõmbawad maha. Eõeste, need matfid on kardetawad, kui nad tõik ühes nõus on. Ma pean katsuma neid ifekeskis tülli ajada...“

262 312 81

Uus aasta.

Oli uueaasta-laupäeva kesköö-tund ja Eesti kirjamehed luulejumala ees aru andmas sellest, mis möödaläinud aastal tehtud ja uuel algawal aastal mõttes forda saata.

Esimesteks kõnelejateks olid kõige nooremad.

„Ma kirjutan ikka kah midagi, kui juhtub!“ arwas üks ja lubas kirjandust edaspidigi oma produktidega rikastada: „Ilm — see olen mina,“ lisas ta juurde: „olen praegu päris väsinud, — ei jõua elada ega kirjutada, öödekaupa ümber hulkuda ja end täis lastuda... Aga mu südame mägede tagant tuleb päikese majestetlik kuju nähtavale. Ja kui siis juhtub, — ehk kirjutan kah jälle midagi...“

Teine lehvitas oma laia mantli laiul hõlmastid ja lubas „liturgia“ kirjutada sellest, kes nihkub ja tiriseb ja selle hinges raskeid tinast ja rauast pisarad auku sisse närimad ning waltawad.

„Tõsine elu on meri.

„Tõsine elu on ringkäik jumala volge ette.

„Eetiline ästetika.

„Ästetiline kultuur!“

lõpetas ta kurwameelselt ja tema nägu katjid haiglased jooned ning ta närwid wärisesid.

„On aeg, millal päewad tuntawalt lühemaks jääwad ja sügis tuleb,“ teatas kolmas: „Selle teema üle tahan ma paragraferida katkemata sumpsonia.“

Aleksander Kann lubas armsate lugejate peale halastada ja esialgul weel mitte midagi kirjutada. Leina Saare sulest ilmuwad „Wahumõõgad“, fonetilisjed kirjeldused Norwegiast, W. W. Bitneri järele. Kusta Toom lõpetawad käesolewa aasta jooksul oma „Leidjad“.

Bernhard Vinde teatas pikemas kõnes, ta kawatsawat 1914. aastal esineda „Muutlittude ilmadega“, milles peale muu saawat leiduma pikem seletaw peatükk modernide toariistade, eriliselt aga tremoo üle.

Lutsu sulest ilmub muu seas neli ühewaatustlist: „Põrknad“, „Doomanaarid“, „Telistiwabarik“ ja „Kaaliid“; siis kaks draamat, üks tragöödia, pikem jutustus küünlapäewaks, teine pikem jutustus jüripäewaks, kolmas pikem jutustus mihtlipäewaks ja „Kewade III“ jõuluts; wiimase sifust oleks muu seas nimetada Tootsi wõitlus umbluuga, Tootsi põgenemine Amerikasje, Tootsi tagasiõudmine, Tootsi wäljawistamine koolist j. m. Lugejate rahustamiseks teatas kirjanik, et järgmisel „Kewadel“ Toots kooli uueste tagasi wõetakse ja ta seal weel otsatu kaua saab wiibima ning tükka tegema.

M. Sillaots andis teada, ta tahtwat ilmutada „Kasulise kõõgi- ning majapidamise-käpiramatu“, mille hiilgenumbriks olewat ragout à

la Hammerschmitt, maikaworstidest ning kerkiwast saiatainast, süüa külmalt wõi soojalt.

Rumor ei teadnud weel midagi lähemalt ütelda, kinnitas aga, et ta „Lumistelt kõrgustelt“ wiist lahkuwat ja uue aasta jooksul jälle alla tulewat maapealseste inimeste sekka.

Tuglaselt ilmub tulewal aastal ta seniste tööde teine ja kolmas parandatud ning neljas parandatud ja uueste läbiwaadatud trükk autori enda eessõna ning seletustega.

Mändmets teatas, ta olewat enese warju ära kaotanud ja pidawat enne muid ettewõtteid kõige pealt seda otsima: „Ma rändan sageli sinna külge, kuhu ta kaugles, otjin teda tiiksesti, kuid ikka ei leia teda“, nii kõneles kirjanik: „Ma huikan teda, aga ta ei wasta. Küllap ta on nii kaugele lennanud, kuhu mu hää ei kostagi. Annaks ta enesest weidigi märku — see õhutaks ka tema leidmiseks ja tagasiwõitmiseks lootust — olekski üheks silmapilguks.“

„Anna enesest märku, kadunud wari!..“

Metsanurk lubas kirjutada pikema töö selle üle, kuidas herra Klaos õnnelikus abielu-põlmes pikkamsi aru saama õpib igasuguse filosoofia mõttetusest ja tõukusimuse tühjusest. Teist sadatuhandat panka wiies wilistab ta lõbusalt oma noorepõlise järjefindluse ja selgroo puuduse peale mõteldes ning tänab Lucretjat, kes tema praeguse õnne sepp oli..

Ka D. Ridala on ilmunud ja kõneles mõttes ning waewaga sõnu otsides: „Kurtina waatlesin hörnu hõisi, mis hõhus aeglesid, nägemisele selle alulise ja selle pudewuse tõttu peaaegu hallutsineeriwat tunnet andes... Kas pidin waib waatlejaks jääma? küsisin, ikka sampsatuses, peaaegu argana, oskamata muud küsida, tahtes end waitusest hoida. Ja taas mingi küsimus kerkis mu huulele: Pidin ma ainsamaks jääma teadjaks neist hörnuist hiludusist? Wedasin end läbi kahtlusist ja illusiooni pereites, kohe taewast waadates ilmse wäitmisega tundes end forratusest piirdawat otsustin affektikalt: eales eales enam waitida... On wajaline et ma waitjaks ei jää. Saan mõagi ilmutama...“

Koosolek lõppes Ed. Wilde etteastega: „Kibe ja offaline oli mulle läinud aasta,“ algas ta: „Siiski ei jäänud ta lõpul rõõmukiir paistmata mulle: „Pisuhänd“ oli, mis lepitab mind ja mu kurjemat waenlast, K. A. Hindren't, kes lõwina näris mind sõnas ja sädeme-pildis, kuni ta meele nüüd pööras Liit Piibeleht närides seemneid... Et teda jäädawalt wõita, arwan ma tulewal aastal sünnita kaunima toote weel — Hindren ja kompani maitjes —, kus mitte ainult üks kirjanik, ei, teisedki tegewad liitmed kannatjid sukkade-paari, mil werewat wärwi üks nendest ning tumedalt hall oleks teine ja kulunud aukudest kirju. Ent püksidki wõiksid meestel ja keli-

tide-käised naistüüpidel olla nii kunstliljelt teatud, et punane oleks üks pool ning hall wõi ka kollane teine neil esinejatel mu tükis. See laja wist teeks lugejale ja headmeelt armustajatel ning auhinna-määrajatelgi... Mu'st lugu siis peetaks ehk jälle ja kiidetaks sõnas ning pildis!..."

Act.

Meie walla-omawalitsuse senatorid ja adw. Rütli.

Wiimasel rahwakoosolekul Tartus, kus riigivolinik Raamot kõnet pidas, awaldas adw. Rütli „Tartu Päewalehe“ järele järgmisi tähelepanemiseväärilisi mõtteid:

„Üleüldist semstwo uuendust ei maksa oodata, sest et seal enamus suurpõllumeeste ja linnaade kuuriate kätte läheb; waja praegune kord aluseks wõtta, kus wallawolikogu liige nagu senator kellegi alla ei käi, kohalisk uuendust nõutada.“

Meie „iseseiswate“ walla-omawalitsuse tegelaste poolt saadetakwat D. Rütli juurde lähemal päewil suurem saatkond, mis peaaesjalikult neist walla-omawalitsuse tegelastest toflu seatakse, kes komisjaride näpunäidetel oma senatorlikku puutumatusi kindlas kohas „istudes“ demonstrierida on wõinud.

Meie ühistegelased.

„Mind waliti eila meie ühiskaupluse juhatajaks. Ei tea, mis kõige esite tuleks peale hakata?“

„Smelit küsimine! Kui mina omal ajal ühiskaupluse juhatajaks sain, lastsin ma omale kõige pealt suured taskud teha.“

Kindel tundemärk.

„Minust saab ikka eluaeg üks maailma kuulsus: Iga päew leian ma supi feest looberi lehe!“

Enam walgust!

Hamburis awati neil päewil suur kino-teater, mida Gotthold Ephraim Lessingi järele nimetati. Teater awati prologiga, kus Lessingit, Schillerit ja Goethe't tšiteriti. Wiimase kohta tähendati, et wiimase sõnad surmawoodil ei ole olnud mitte „enam walgust“ („mehr Licht“), waid „enam kino-etendusi“ („mehr Lichtspiele“), kuid ta olewat esimese silbi wäljaütlemise järele kohe ära jurnud.

„Lessing, Schiller ja Goethe on maailma suuremad waimutangelased, ja kino on inimese-foo suurem waimutöö; sellepärast on loomulik, et neid üksteise poole kisub. Aga kino on weel palju wanem. Ta lasseb ennast tagasi wiia esimese loomise päewa juurde, kui Jumal ütles: „Saagu walgus!“ Et loomulik päewawalgus juba siis olemas pidi olema (sest loomiseks pidi ju midagi näha olema), siis tuleb siin walguse all ainult walguse-pilta, kino-pilta mõelda. Jumal lõi juba esimesel loomise päewal kino-teatri ja sellepärast on kino wanem kui inimene.

Pühendatud „S. Seataja“ tellimise-tuulutuse klišeele.

Kolm Pätsu leiata te siit,
Kes laulavad üht rongi viit:
Meil ülemaaline on liit
Ja suur on lehe defitsit.
Ent laulgem nüüd ja iga päe —
Oh lugeja, me juurde jäe,
Sest meil on Kupberg, meil on Bung
Ja Pärnus laulab köster Jung,
Ning Tartus Rütli Siegenhoff
Ja Krimmi Eedi sulenoff. . .

Kaks teed.

Enesetapjate klubi liige: „Ennem
sooviksin ma rongi-dünetust, kui konduttorite
pätte sattuda!“

Jäljed.

Elmar nägi teda esimest korda heategewal pidul. Ta oli pruunis koolikleidis walge põllega. Kaela ümber pitsitrae. Künarnukini paljad, lapselikult-ümarused käewarred õrnalt punased. Pead hoidis ta wähe ettepoole wiltu ja kui ta tõndis, kolkisid pakfutallaga nahksaapad wastu parketti.

Ta müüs näälikesi, mitte alla kümme kopikut kimp, tantsis kohmakalt, kuid tõsise huwitusega asja wastu, ja koridoris sõbrannadega kõneledes filmitses ta rahulolemisega möödaminewaid mehi ja naisi. Elmar waatles teda uufe kõrwal seistes ja seda pandi kerge uudishimuga tähele. Hiljem tantsisid nad. „Minu nimi on Alli,“ wastas ta küsimust: „aga miks Teie suurte preilidega ei tantsi?“ — „Nad on anid“ arwas Elmar: „nendega peab kaagutama ja see on igaw.“ Alli waatas hirmunud lapsesilmadega Elmari otsa. „Teie meeldite mulle,“ ütles Elmar. Walfser lõppes. „Head ööd!“ — „Nii wara?“ Alli andis järelemõeldes käe, millegist kahjatsust tundes. Käsi oli tugew, soe ja pigistas usaldawalt. „Head ööd!“

Kui Elmar trepist alla sammus, nägi ta Allit samba kõrwal seiswat ja talle järele waatawat, küsiwalt, nagu otsis ta seletust oma olemise otstarbele. „Sõrme küüned ei olnud sellel plikal mitte just puhtad,“ mäletas Elmar, palitut selga ajades. Wäljas wõttis teda wastu maiöö karske jahedus.

Mõned aastat hiljem. Kasinos, elektri walgustusel. Alli on kihlatud. Noored inimesed istuwad üksteise wastu. Nad wiibiksid teineteise rinnal, aga kelner on nende südamete wahjale laua katnud, wähe määratud linaga ja asetab sinna kandikult pudeli wahuweini.

Nad joowad — kristall-selgetest sihwakatest kõrgejalaga klaasidest, löowad klaasid kokku ja joowad. Eemal nurgas istub Elmar üksi ja suitsetab pudeli olle juures sigarit. Ta on oma harwad juuksed wiisipäraliselt üle pealae kammunud ja mõtleb flegmatikult naiste peale, teda ta armastanud. Ah Jumal! Tuleb aeg, kus korralikus seedimises rohkem ilmawaadet ja romantikat leidub, kui kuupaistes ja ööpiku-laulus...

Noored inimesed aga joowad sekti. „Alli!“ — „Dskar!“ Klaasid kolisewad. Pilgud löowad kui noored piksed südamesse. Wurrudeta huuled, wahuweiniist niisked, suudlewad jumaliku kätt randme kohalt. Elmari ollepudel on tühi, ta lahjub. Aeglasel; ükskõiksel sammul läheb ta mööda kafe inimese õnnest, tossaw sigar suus. Ja Alli on juba täiskaswanud, walges ballikleidis, mis rindade ja kaela kaunidust ei häbene. Ta käewarred on nüüd walgets puuderdatud ja pikk

ei olnud enam tõsine ega küsim. See naeris ja igatses anda.

Kas kahwatu noormees oma laktsaabaste ja siniste silmadega ta õnnelikuks teeb? Aga sõrme küünte eest, kus neid suudeldakse, hakkab see naine nüüd hoolitsema...

Elmar läheb uulitsal ja wilistab pimedusse. Ta wilistab Alli, kahwatu nooremehe, elu ja kõige muu peale, mis on ilus ja õnnelik, sest ta sigar on kustunud ja tikk pole kaagas. On meretuul ja udu, mille niiskus südameni tungib.

Siis, paljude aastate järele, sõitsid nad kord woormehega kõrwalisesse uulitsasse. Elmari pea kohal särasid tähed. Alli istus ta kõrwal, uimastawa lõhna ja siidi kleidi sees. Aluspesu kohta puudusid esiotsa teated. Laia kübara hiiglasulg noogutas töotawalt hebemeid ja Elmari käsi oli tüsedast pihast heatahtliku nõusolemisega kinni hakanud. Nii olid inimlikud wahetorrad seekord kujunenud.

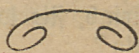
Oldi wahje joobnud ja sentimentalsed. „Andte mulle tähti...” häälitsetes Alli pehmel keelal ja sirutas üle hooi minnes pidulikult määrdundu glasee-kinda sõrmed taewa wõlwide poole. Elmar sammus ta järele tummalt nohijedes. Haises wäljakäigu-kohtade läheduses.

Tähtede alla toomiseks oli Elmar laisk. Aga lahitudes jättis ta kuldraha laua-nurgale.

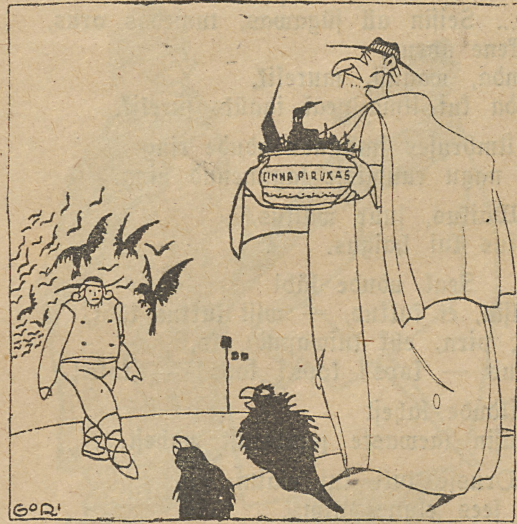
Oli jälle kord heategew pidu. Üks teine põlwplikasid pruunides seelikutes, walgete põlledede ja pitsikraedega müüsid nääliseji, tantsisid kohmakalt ja naersid oma noort, süüta ja kõigile wastutulelikku naeru. Kardetawas eas kodaniku proua laulis koduta alewitaste heats podiumil romansi. See oli Alli, punaste lihawate käewarte ja auwääriliku seisukohaga seltskonnas, mida õnnelik abielu wõimaldanud. Allil oli wärwita, wäike hää ja suur lõht ja sellest oli küllalt, et laulda — heategewaks otstarbeks.

Saalis, esimeses reas tuftus Elmari küürus kuhu wärisewa lõuaga, näälikeste kimp nõopaugus, mis ühes nooruse wallatu ja wastutuleliku naeratusega kümme kopikut maksis. Walge peaga wäike ingel oli talle selle müünud ja eemale läinud teiste omasarnaste hulka. „Nad kõik laulawad kord podiumil romansi,” arwas Elmar ja awaldas Allile, keda tormiliselt wälja kutsuti, kiitust.

Milli Mallikas.

Kahju küll!

Solgi wee linnapea: „Misfuguse wisa hingega see Eesti mees küll on. Ma olen talle igafugused surmawad takistused tee peale ette teinud, aga ta ei hooli millestki, waid sammub julgeste edasi, et seda maitsewat linnapirukat täielikult minu käest ära wõtta. . . . Dijas, ja ma ei olegi saanud weel seda kõiki oma meestele ära jagadagi! . . .”

Meie aja pulmareis.

„Teie küsite, kus minu tütar oma pulmareisi mõtleb teha. Heenelest mõista et — kinos.

Illustratsioon Tallinna sündmuste kohta: Immobil-panga ja linnanõuniku walimiste asjus.

„Anna minule kui sul on, aga ära nõua minu käest, kui mul on.”

(Sakste moodne wanaõna).

Orus.

... Seisin all sügawas, tumedas orus,
peakene norus,
üksinda, wagusi, murelit,
nõnda kui ilma peal igauks surelit.

Umbruses imbunes udude ring
just nagu ruumisise lagunenu hing.

Waikus, suur waikus,
waikus kui haigus.

... Seal udude läbi
kuulsin, et tulkus, — wiist tulkus täbi,
õun, pirn, ehk kuiwanud õks,
tulkus — kops! kops! kops! — koks!

Udude lahest
silmasin taewaste jumestust wahest...

Drusse tuli kui waim,
pea sees elunes aim...
õhud löid liikuma,
udud kõit keerlema, kõituma, kikkuma,
kaugusest kuuldas kohin, müha...
Tuleb wiist ilmae Jumala lõpulik püha!...
Midagi kõmises,
waikis ... jällegi kõmises, jõmises,
korraga sähwatas wälk, — sädemed, tuli:
hirmus müristus, sadu tuli...
Kusagil hüüti, tambiti, sõideti,
midagi püüti, jampiti, wõeti, wõideti —
kajastid wiled ... wabrikust ... linnast...
löögid ja paugud kui mere pinnast...
Kuulsin, eemal jooksewad, rõhuvad,
karjuwad, murravad, tapawad, lõhuvad...

Mis seal on lahti? Ja mis nad seal teewad —
see loodus ja rahwas, et mürawad, keewad?...
Kas on ehk maa wast purstamas tuld,
wõi ehk kusagilt woolamas tuld?..

Müra jäi ära...
Waikis taplus ja kára...
Sadu läks üle,
sures äike,
oru süle
täitis päikese läike...

Konisin ülesse mäele, et näha,
mis oli ilmae tulnud seal päha,
et ta nii hirmsaste möllas ja märatses wäha,
waikis siis jälle kui haud,
kui roostetanud raud.

Midagi kuskil ei olnud,
mis ennemgi polnud:
wabrikud ajastid suitsusid wagusalt,
kodanik nuusutas suitsusid magusalt,
talumees mükeldas koormaga kraawis,

maanteel üks uhke töld traawis,
wanamoor kalda peal pesufest loputas,
poisike teisele aknasse koputas
ja näitas teelt, —
teine tänawa teelt
ahwardas, rusikaid nühtis,
sülgas, minema pühkis...
Kõik oli wana.

J. Leidin.

Diplomat.

Mark Twain'i järele S. Mölder.

Kui õnnis kohtunik Begly (tema pärast ol-
gu taewariik!) trepist alla tulkus ja oma kaela-
luu murdis, ei teadnud meie, kudas seda õnne-
tut juhtumist tema naisele teatada.

Meie mõtlesime kaua ja tulime wiimaks järg-
misele otsusele: meie kutsusime oma wana tut-
tawa woorimehe, panime surnukeha wantrise
ja käskisime teda surnukeha koju wiia ja seda ko-
ledat juhtumist aegamööda ja pehmelt tema õnne-
tule naisele awaldada.

Woorimees kuulas waitides meie käsku, noo-
gutas peaga, istus pukti ja sõitis juhatatud ad-
ressi järele.

Kui ta õndsja kohtuniku maja juurde jõudis,
peatas ta wärawa juures ja hakkas meeleheitle-
kult küsima. Selle suure kisa peale jooksis
Begly naine wälja. Woorimees küsis.

„Kas siin elab leik Begly?“

„Leik Begly?...“ imestas auwäärt nais-
terahwas, „ei siin ei ela.“

„Kas tõeste? Ma olen aga walmis kihla
wedama, et ta siin elab!... Noh, ükstapuhas...
Aga ütlege, kas siin elab kohtunik Begly?“

„Jah, ta elab siin.“

„Hm... Aga mina olen walmis kihla we-
dama, et ta siin ei ela. Siiski ei hakka ma Teiega
waidlema... Ükstapuhas! Ütelge parem, kas ta
kodus on?“

„Ei ole.“

„Noh, aga mina olen walmis kihla weda-
ma, et ta kodus on... Näete, mis sugune lugu...
nõjatage parem seina najale... ma ütlen Teile
praegu niisuguse uudise, et Teile wiist küll maha
kukute... Onnetus juhtus!... Minu wantris la-
mab wana kohtunik. Waadake teda ja Teile saate
kohe aru, et ta enam üles ei tõuse...“

Keeruline küsimus.

Millest see tuleb, et kui mõni meesterah-
was leiab enesel suured waimuannid olemat, siis
laseb ta omal juukses pikaks kaswada, kui aga
naisterahwas seda leiab, siis laseb ta enesel puul-
sed lühikesteks lõigata?

Ajakirjaniku armuawaldus.

Wäga austatud neiu Amalie!*)

Neil päewil oma pikemat uurimisetööd meie wahekorra asjus lõpetades olen selle tagajärjel kindlale otsusele jõudnud, et ma Teid armastan, mispärast nõuks olen wõtnud oma tundmustest Teile lähemaid teateid saata. Seda silmas pidades, et wiimase tormi tagajärjel teed soowitawal wiisil korras ei ole (kust jällegi küllalt selgeste silma paistab, kui wähe meie maamawalitsus awaliku julgeoleku eest hoolitseb) ja ma isiklikult mitte tegewuse kohale ei saa ilmuda, saadan Teile minu ülemalnimetatud tundmustest (mida ma Teile soojalt wõin soowitada) mõned äratõmbed lähema postiga ja palun tungiwalt, et Teie oma seisukohta selles ühtsust küsimuses juba lähemal ajal tarwiliselt walgustaksite. Arwatawaste ei jäta Teie mind oma käe ja sellega kaasakäiwa südame kohta, millest edasipidi weel pikemalt juttu saab olema, mitte kahewahela, seda enam, et meie aja kulturaline edu kiiret ja korralikku asjatalitust kõigiti soowitawaks peab. Iseäralist rõhku tuleks panna Teie hinnata kaasannete peale, et meil siis abielus mitte materjali puudust ei tuleks ja meie oma järeltulewat sugu wõiksime suuremas eksemplaride armus wälja anda, nagu seda meie rahwusline politika ning kultura nõuab. Lähem tundmuste awaldus peab ruumi puudusel kahjuks wälja jääma. Selle asemel lisan mõned wäljalõiked neist armastuse kirjadest, mis mulle teiste poolt warem saadetud ja kus Teie küllalt selgeste wõite lugeda, kui kõrgelt mind asjatundlikult poolt on hinnatud. Oleks üleliigne siin weel iseäralist soowitust teha, kus asi iseene eest kõneleb.

Lugemata aastakäikudeni Teile truuks jäädes

Milli Mallikas

„Sarjaja“ wäsimata kaastööline ja mitmete pruutide omanik.

P. S. Palutakse seda artiklit ka wanematele lastest ette lugeda, et nad aegsaste wõiksid hakata tarwilikta sammujä astuma. Mitte tarwitamise korral palun käsitirja tagasi.

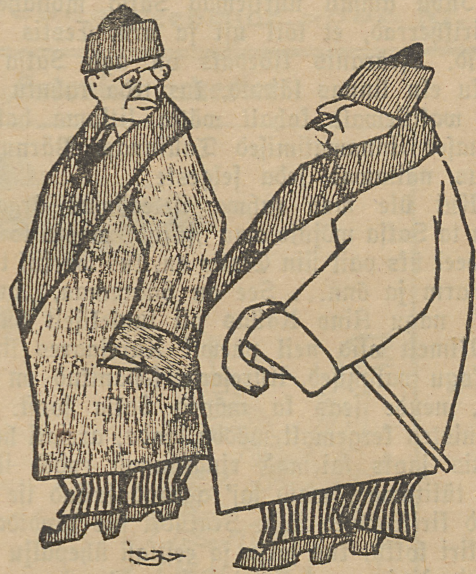
Asjalik.

Politseinik: Teie isiklikult ei awalda just halba mõju, aga Teie paberid näiwad kahtlased olewat.

Hulgus: Siis wõtke need paberid ühes ja laske mind jooksta.

*) Selle nime tarwitamise luba waata kiri nr. 8 14 sept. 1913.

Tegelik kunstiföber.

„Kas sa börsesaalis Eesti kunstinaitusel täitsid? Olnud päris huwitaw!“

„Mes sa meest narrid! Mina käin hari-
lit!..!.. janna, kos kunstifönnikut näidatakse.“

Onu.

Wäike Liisi läheb onuga jalutama. Teel sõidab neist mõisa kutsar mööda.

Onu waatab hobust ja ütleb: „On aga tore tätk!“

„Kust sa, onu, tead, et see hobune tätk on?“ küsib Liisi.

„Kust ma tean? Näen lihtsalt. Nagu sina ära tunned, kes papa ja kes mamma on.“

„Kas hobused ka papad ja mammad on, onu?“

„Ja muidugi, mu laps. Tätk, see on papa-hobune ja mära on mamma-hobune. Kas mõistad nüüd?“

„Ja, onu. Aga kes see ruun siis on?“

„Ah ruun?...“ Onu mõtleb kimbatuses:
„Ruun... noh, ruun see on — onu...“

⊠

Caen ja kihlwedu.

Naine: Caena mulle 20 rubla.

Mees: Aga sa ei maitsa mulle tunagi tagasi.

Naine: Weame 2 rubla peale kihla, et sa seekord raha tagasi saad.

Mees on nõus.

Naine (kahe nädala pärast, turwalt): Siin on 2 rubla. Ma olen oma kihlweo kaotanud.

□ □ □

Siis veel üks paik siin Eestis on . . .

Juba ammu nurisewad Saksa mõisaherrad ja kiriherrad, et kõik ust ja arm Eestis olis saanud. Iseäranis kibedaks on aga Saksa kodaniku elu linnas läinud, kus teda rahutu eestlane walitsewalt kohalt wälja litsuma hakkab. Wiimased linnawalimised Tallinnas, Pärnus ja Wõrus näitawad seda selgeste.

Kui üle maa rahwa iseteadmused ärganud on ja ta Saksa mõjule oma „sõrad“ wastu toetab: siis veel üks paik siin Eestis on, kus warjul truudus, arm ja õnn. . . See on Saaremaa, „orjade saar“, nagu Aino Kallas nii luuletiselt hüüab.

Nimelt olid neil päewil Kurejaares linnawolikogu walimised. Kurejaare kodanikud on eestlased, nende seas ka mõned Saksa soost. Et walimistest kergemalt mööda saada, arwati heaks, et mis jaoks laiemad ringkonnad endid ilmaaegu tülitawad, waid las' agarad sakjad ise ehitawad kiriku keset küla. Seatudki siis kandidtide nimekirja kokku, kus saksu ja eestlasi ühepalju üles wõetud. Kui aga sakjad walima läinud — eestlased jäänud koju, et naisele seltsiks olla ja last kiigutada —, saanud niisugused tagajärjed, et Saksa kandiddid wolikogusse walitud, Eesti omad aga läbi kukkunud. Kurejaare eestlased olemat selle Saksa truuduse üle wäga waimustatud, nad wõiwat suwel mureta „puhata“ ja „paadida“, las' aga sakjad higistawad wolikogus ja saawad linna asju ajades jookswa jalga. Üleüldse räägitakse, et Kurejaare eestlased palju parema meelega terwisemudas kui wolikogus armastawad istuda.

Nagu kuulda, korraldatawat suuremaal arstidekomisjonit, kes järele peab uurima, kas Kurejaare terwisemuda Eesti selgroo peale halvaste ei mõju ja kas Kurejaare eestlased enne järgmisi walimisi ei peaks mannermaale tulema terwist parandama.

Captesuu.

Kuue-aastasel Katal on punane juuks. Ühel päewal tuleb ta nuttes foolist koju ja kaebab, et seltsilised teda ta juuste pärast naerawad. Ema püüab last trööstida ning arwab, et siin midagi muuta ei saa, sest juuksed on armas Jumal nõnda teinud. Wihaselt hüüab Kata:

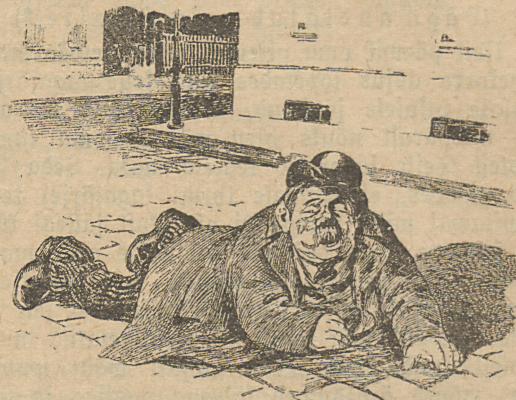
„Noh tead, ema, selle armsa Jumala juures ei lasje meie enam midagi teha.“

Balliriides.

„Ma lardan, siin on liig järe minu detoltee jaoks. Saan wiimaks kaelahaiguse.“

„Hm, kui sest wiimaks (preili sügawa rinnalõike peale waadates) kõhukatarri ei saa!“

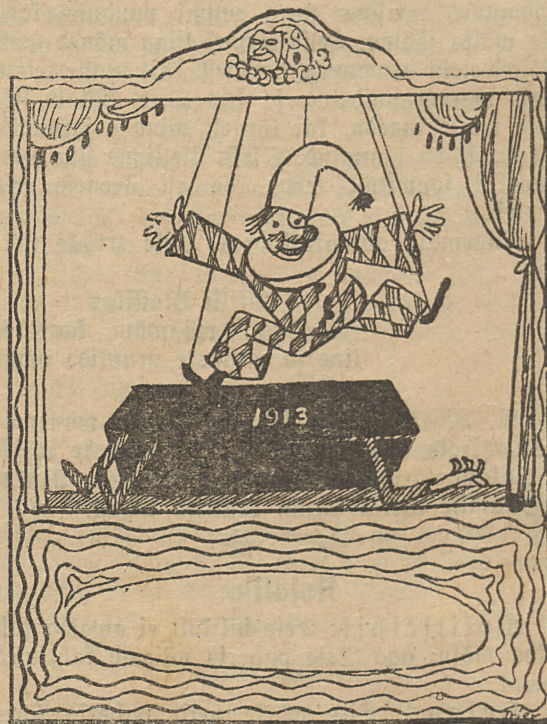
Keerdkülimus.

Uue aasta ööl. „Reel lööb katkestitümmend. Müüd ma ei tea, kas mu wint wana wõi uue aasta pärast on.“

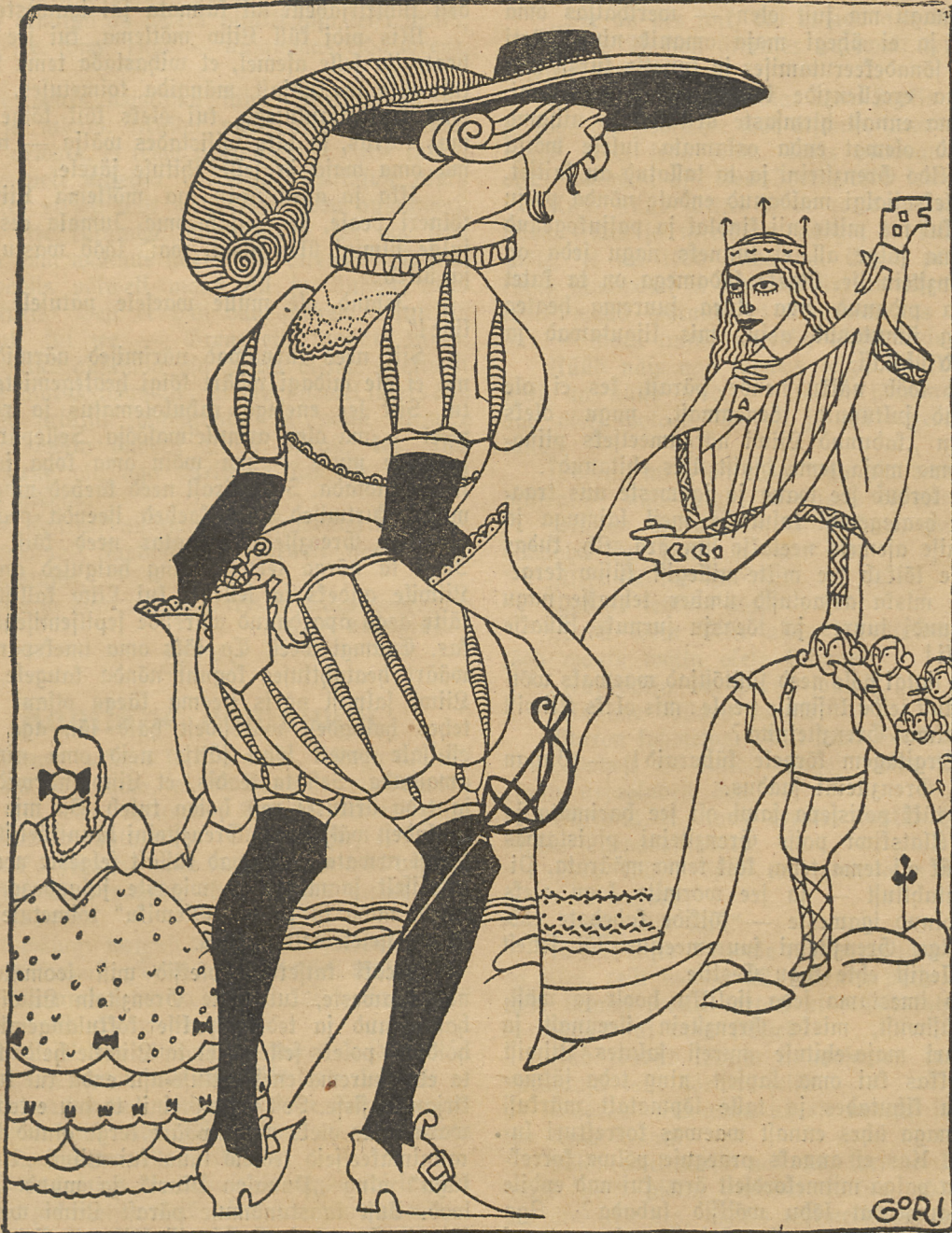
Ühiskondline problem.

Külanaised on oma keskel ja harutawad ka helapse süstemi. Keegi noorem ei saa selle sõna mõttest aru ja siis seletab elufogenud ema: „Kahelapse süstem on see, kui iga kord ikka kahtsed sünniwad.“

1913 on furnud.
Elagu 1914!

Tallinna Mustapeade klubi ja „Estonia“ orkester.

„Estonia: „Ma olen ju sulle kannet mängimiseks alati andnud, ma ei ole seda kunagi teelanud, aga ära nõua seda ainult siis, kui ma oma lastele ka weidike tapan mängida!“

Mustapeade klubi (wihafelt): „Mis oma lastele sa mängid? Sinu lapsed ei muusikast aru saavad. Peiſa on neile tarwis, wat' kus nende muusika on... Kui sa nüüd kobe ei anna, siis ma enam ei tahagi ja ei laſe ka ilmaſti oma lapsi enam sinu mängu kuulama tulla, waid wiin nad parem Sarjutwärawamäe balagani.“

Tafu ühele tallatud aule!

„Mina andsin Liivile ainsa hariduse, mis teda kirjaniitutele wõis wiia.“

Abdo Grenzstein „Juhan Liivi ja enese waherorraft“ „Meie Lastafajas“.

Nii nagu ma just olen — werihalfas oma aastates ja ei ühegi maja omanik ning püsti kollanokk sõnadekeerutamises ja kunstis kurssi maha panna excellenzide köögitrepilt theelauani, tunnen ma ennast hirmsaste äritatud ja niisama meeltatud olevat enda ostamata sullele wõtta julgedes Abdo Grenzsteini ja ta tallatud au kaitset. Ma ei oleks iialgi maldanud endale nõnda palju lubada, kui ma mitte nii kindlat ja paljufogenud põhja oma jalge all ei tunneks nagu seda on Abdo Grenzstein ise. Raste südamega on ta katet kergitama pidanud oma eluea suurema heateo eest ning ilmutanud asju, mis liigutawad ja üllatawad ühtlasi.

Weri lööb näkku nende pärast, kes ei ole häbenenud jultunult tõendamast, nagu oleks Grenzstein „kadunud Liivi nõrgameelseks piinanud ja oma maja tema higist üles ehitanud“.

Siin kordub see wana ja igaweste uus traagika — heategemisi tajutakse meil laimuga ja õnnistamise asemele neetakse siin ära. Ah, kudas südamesse löikab see mitte-millegist küsiw kerge-meelsus, mis ka asjaolusid ümber tehtakse nagu mütsi juudi juures ja tõeasju surnuks lüüakse kui jääski!

Wist iialgi pole need süütõstjad waewaks wõtnud wastust leida küsimise peale: mis oleks Liivist saanud ilma Grenzsteinita?

Et kergitagem kõrgel kübaraid! — Juhan Liiw on Grenzsteini saadus.

Kui tükk potisepa sawi oli see harimata ja armetu Alaskiwi pois Grenzsteini pigistawas peos. Kõik oli tema teha, kõik tema määrata. Pisut pahatahtlult — ja see wormita kogu oleks rikitud olnud igaweste — kõikide kadedate rõõmuks. Aga Grenzsteini suuremeelsus lõi sellest mitte-millegist ehte kogu Cestile.

Peab imestama seda isalikku hoolt ja wäsimata püüwust, mis Grenzstein iseennast ja oma suuri maja-ehituse murest salates Liivist kinni hakkas kui oma lapsest ning teda jätmata taga kihutades ja talle lõpmata märkusi tehes temaga ühes ennast waewas korrekturi lugemise-ga. Kas ei annaks praeguse põlwe korrektori oma palga mitmekordselt ära, kui nad endile sarnast austawat löbu wõiksid lubada? Aga Grenzstein oli suuremeelne kui Jumal — ta ei nõudnud Liiwilt nende juhataste eest mitte kui midagi, waid maksis talle juuregi weel. Terwelt 15 rbl. kuus sel ajal, kus raha kurs koletu kõrge ja kõik kadedad olid ühe kiriku-orelimängija peale ta 25 rbl. kuupalga pärast ja kus juba kõhutäie

lõunagi eest toimetuseliskmeid otse murdu kofku oleks jooksnud. See wõrdlemata Grenzstein! Ta wõis seda werisulgis julewedajat isegi endast enamaks pidada ja tema kätte kogu „Olewiku“ toimetuse-töö usaldada, waatamata selle peale, et Liivi filmiring ropuste fitsas ja wahemaa kääridest juhtkirjadeni tal käimata jäi igaweste.

Mis pidi küll Liiw mõtlema, kui see imelik heategija selle asemel, et wihastada tema saamatuse üle ja kurbast mängida toimetuses, wõttis oma kapi liigutusega, kui oleks kõik kõige paremas korras, ja läts wilistades wälja — walwama oma maja ja selle ehituse järele.

Ikka ja alati pean ma mõtlema Liivi kui tõlneri peale, kes seisab oma Jumala ees ja ei julge filmigi üles tõsta, waid lööb wastu rindu ja ütleb:

„Isand ole, mulle waesele patusele armuline!“

Siit need furnawad närimised närwides — ma ei ole midagi wäärt kõigi heategemiste wastu. Siit see enesega rahulolematus ja rõhutud meel — ma olen armuleiwasööja. Sellepärast see igawene mure — ma wõin oma koha ja heategija kaotada. Sellepärast need kaebed ning kurtmised, kurtmised ning kaebed iseenda peale.

Aga Grenzstein kannatas need kõik wälja. Isegi ta nõrga terwise ning haigused andis ta Liiwile andeks ja sellegi, kui Liiw kallist lehetäite aega äpardanud wärske sepihemisega raiskas. Enamgi weel. Ta läts oma imekspanemise wäärt heatahtluses koguni nõnda kaugele, et ta Liivi salmisi päris iseoma käega otsani ümber tehes halbade wärskeid häid löi, aga nende eest-isale ometi löbu jättis neid oma nime all awaldada. Sest ta teadis, et Liivi närwid otsas ja teda ärituste eest hoida tuleb. Ja mis Liivi lauludest wäljaspool Grenzsteini kaunikaelisi kõhitsemist arwata, näitawad küllalt selgeste need tehnikaliselt saamatud ja wigaste jalgadega luuletused, mida ta peale „Olewiku“ toimetusest lahkimist iseiseiwalt sepihes.

Needki katsetesed oleksid wist loomata jäänud igaweste, kui mitte Grenzstein Liivi peale halastanud ja teda lõpulise kofkulangemise eest hoidnud poleks sellega, et ta Liiwile heldelt jättis ta elu suurema enesepettuse-usu enda kui tutjutud kirjaniitu jisse. Sest Grenzsteinil ta suure teadmise-wara otsas oleks naeruwäärt kerge olnud kaugele raunimateeliseid teoseid luua kui Liivi „Käimäe kagu“ ning „Puna-soo Mari“ ja muud labased lood. Just kaastundmuse pärast Liivi wastu ei läinud Grenzstein loorberisi lõikama kirjanduses, waid jättis selle ala kui ainuühe sellele saamatule ja ilma ühegi iseäralise waimuandeta hädalisele, kes muidu hoopis hukka oleks läinud. Grenzstein ise leppis palju proosalisema rolliga — majaehitamise-ga.

Maatke, miks ma ikka jälle imestama pean seda suurt Grenzsteini ja ta otsatut ohvrimeest ning nutma meie awaliku arwamise häbiwäärt tänamatuise pärast.

2.

Kui iganes midagi on, millega seltskond oma ekfimiisi tallatud au wastu pijutki tasa teha wõiks, siis on see kõige enne — ausammas Ado Grenzsteinile.

See peaks wastama kahte peatingimist — odaw ja tabaw. Muidu wõiks Grenzstein haawatult arwata, et tema pea-wäärtusi mitte küllalt hinnata pole tahetud. Ja selle faksainsuse otsast waadates ei saa wist mitte keegi seda ausammast endale ette kujutada teistsugusena kui ma teda praegu oma waimus näen: Ado Grenzstein kannataja poofis põlweli maas all ja Juhhan Liiw tema kütil. Sest ei wõi olla suuremat faktiilit tabawust kui see — Grenzstein kannab Liwi. Ja alumine ausamba osa peaks olema paektiwist kui sest kõige odawamast; ülemisel poolel tuleks aga odawuse printsiip ohwerdada ja paasi asemele marmor wõtta õnetu Liwi pärast, kes küll wallawaene oli, aga pärlitega kauples ja kõike odawat põlgas.

See kontrast-ausammas dokumenteriks kõige trehwarawamalt sarkastilist-kontrasti nende kahe mehe saatuses.

Paas ja marmor — Paris ja waestemaja.
Kristi Rannaroo.

Kahflane kõmulugu.

Bärnus walitses suur ärewus. Nagu kullutuli käis teade läbi linna, et eestlaste walimise wõit ära olla kadunud. Tekkisid mitmesugused lahkuminewad kuulujutud. Ühed ütlesid, et politsei ta pogrissi pistnud, teised tõendasid, et teda wiimast korda Australias nähtud, kui mustad mehed teda katlasse pannud.

Et wähegi walgust tumedasse asjaalosse saada, kutsuti Tallinnast „Teataja“ toimetusest kuulus tule-sööja Suliman-ben-hip ja Tartust „Meie Aastasaja“ toimetusest Ed. Saamann kohale.

Wiimasel oma ülijuure terawmeelsuse ja esimehel oma puguse õgitud tule abil läks korda kadunud — kesserakonna õue peal olewast seitsme sülla sügawusest kaewust üles leida. Wäetifene oli purusurnud ja weskikiwi serwa alla peidetud.

Edusis kahtlus, kas lapsukesele wägivaldselt ots ei ole tehtud ja kawatseti Kesserakonda wastutusele wõtta.

Uga seal astus adw. A. Jung ette ja seletas, et siin surmamisest juttugi ei wõivat olla, waid lapsuke olnud juba sündides surnud. Seda pidada tema kõige paremine teadma, sest ta olnud sünnitamise juures ämmamoorina tegew. **Silru Silm.**

Proow.

Cesti teelde Hermann Annila.

„Mis Teie seal teete?“

„Otsin tööd.“

„Misugust tööd?“

„See on üks kõik, kui ta aga aus töö on.“

Henry Burton silmitses uuriwalt temaga kõnewat meest.

Henry oli kaks nädalat New-Jorkis wiibinud ja fogu aja hoolaste tööd otsinud, ilma et õnneskanud oleks seda leida. Näis peaaegu nii, kui oleks wõimata asi New-Jorkis tööd leida.

Kuid nüüd sattus tema teele mees, kes oli hästi riides ja meeldiwa näoga, ja kellest loota wõis, et tal tööd anda on. Täna päewal oli linna tänewatel ja sadamas ümber uitades temas mõte maad wõtnud, et ta maailmas ülearune on, — mõru tunne noorele, tööjoulisele mehele!

Nüüd näis aga taewas selgiwat. Wõib olla, saab ta nüüd tööd, — ta ei sõandanud seda aga õieti lootagi. Ta oli ju nii sagedaste pettunud.

Wõõras mees oli teda fogu aja terawalt silmitsenud; nüüd algas ta uueste kõnelema:

„Annan Teile tööd, kui tahate, ausat, kuid hädaohhtlikku. Palk on hea.“

„Mis töö see siis on?“

Wõõras kehitas õlast.

„Seda wõin Teile alles siis ütelda, kui Te tööd wastu wõtta olete lubanud.“

„Kui palju ma palka saan?“

„Kümme dollarit tunnis.“

Burton kohmetas. „Kui kaua töö kestab?“

„Wahest 24 tundi, wahest mitu kuud. See ripub asjaoludest ära.“

Burtonil ei olnud kopikat taskus ja ta otustas sellepärast ruttu.

„Hea küll,“ sõnas ta; „ma olen Teie teenistuseks walmis.“

„Tulge siis ligi.“

Nad tõttasid Henryle tundmata tänewat mööda üles, teisti mööda alla. Henry püüis kindlaste teise kannul, nagu kartes, et teisest lahku lähed ja tööpalk tal käest libiseb.

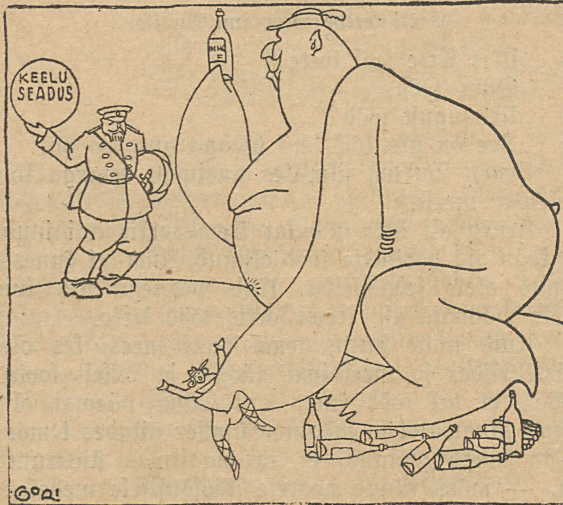
Nad jõudsid lõpuks linnaosasse, kus pilwepurustaja teise kõrwal seisis.

Wõõras mees astus ühesse nendest sisse, Burton tema kannul.

Sõidutoolil tõusid nad 26. korrale. Nad samusid pikki pikka, pimedat kääku; wõõras peatas ühe ukse ees, wõttis wõtmefimbu, awas ukse ja nad olid suures, walges hoones. Wõõras luskustas ukse seestpoolt ja — seal nägi Burton oma päratuks ehmatuseks oma nina all winnas rewolwrit.

Henry Burton oli julge mees ja ehk teise tegewus teda küll kohutas, hoidis ta oma külma-

Noh ikka!

Mõisnikuseisus Riigivõimule:
 „Ma ei saa aru, mis lõbu see sulle teeb, Wanka, mind ühtepuhku ähwardada nende keeluseaduse pommidega pilduma hakata. Paremini võiks sa mulle täieliku woli anda maad oma tahtmise järele korraldada ja walitseda, pealegi sünnib see ju kõik sinu oma kasuks; mina ei saa sellest ise midagi — ma teen seda ainult trunduse pärast sinu wastu.“

werd alal ja tegi näo, nagu ei imestaks ta wäga asja uue pöörde üle. Ta seisis pilgu aega wagusi, siis küsis ta wõimalikult hooletult ja külmawereiselt: „Noh, mis see siis tähendab?“

„Käed üles!“ lamandas teine.

Rewolwri tagant waatawad silmad waatlesid teda kurjalt. Burton wiitas weidi, siis täitis ta teise käsku.

„Käänge selg siia poole!“ kästis wõõras jällegi.

Burton täitis käsku, küsides: „Mis pagan see siis tähendab?“

„Ärge küsige,“ tõlas wastus.

Siis tundis Burton, kuidas wõõras tema käed nõõriga lokku sidus. Oli see tehtud, kästi teda toolile istuda. Ta istus, niisamati ta wõõras tema wastuseiswale toolile.

„Kas tahate tööd wastu wõtta, millest Teile kõnelesin?“ küsis ta.

„Küll ma tahan,“ wastas Burton ja jatkas ettemaatlikult: „Aga alles siis, kui tean, mis töö see on, wõin kindla wastuse anda.“

„See on mõnus,“ wastas tööandja rahuldavalt. „Jutustan seda kohe. Asi on nimelt nii, et olen walmistanud isesuguse õhulaewa, mille abil wõib 24 tunni jooksul ümber maa ära käia. Siin lähets mul nüüd Teile abi tarwis. Kas tahate katsetegemiseks minu õhulaewa istuda?“

Burton silmitses meest. „Aga mis siis sünnib, kui õhulaew Teile lootusi ei täida?“

„Noh, just see ongi kardetaw. Kui laewaga hulluste lähed, siis wõib juhtuda, et raskuse mõju kõrvaldamise pärast — kuidas seda kõrvaldatakse, see on minu saladus — õhulaew maa peale tagasi tulla ei saa.“

„Seletage asja ligemalt,“ palus Burton.

„See on mingi anti-centripedali laew. Teil ei tarwitse muud teha, kui laewa tüki maad maapinnalt kõrgemale tõusta lasta, — laew jääb õhus anti-centripedali juhtkangi abil seisma. Laew seisab siis õhus paigal, seni kui maatera end ringi ümber pöörab. Ja kuna maatera 24 tunni jooksul korra ringi pöörab, siis ei tarwitse muud, kui seda aega õhus paigal püsida ja reis ümber ilma ongi tehtud.“

„Hm,“ häälitseis Burton meest uuriwalt ja kahtledes silmitsedes.

Wõõras pani mehe kahtlemist tähele ja õnas naeratades:

„Ma kõnelen tõtt. Minu õhulaew seisab katusel; niipea, kui Teile otsustanud olete, wõime seda waatama minna.“

Burtoni meelest oli asi weelgi tume.

„Miks Teile mind esite rewolwriga ähwardasite?“ küsis ta.

„Proowisin Teile julgust, hea mees. Te kannatasite proowi wälja, ilma et silma oleksite pilgutanud.“

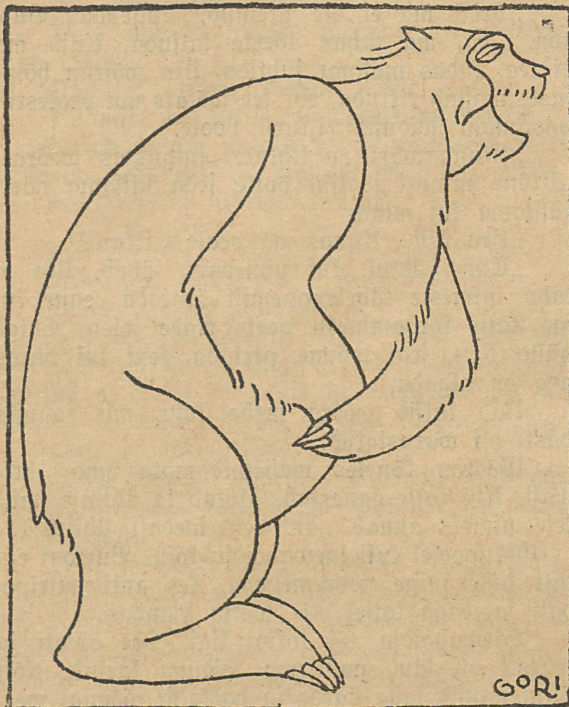
„Mispärast mu käed kinni sidusite?“

Keeluseadus ja wiinauputus.

Keeluseadus: „Appi! Ma waenekene pean kõige pealt wiinawoogudesse surema!“

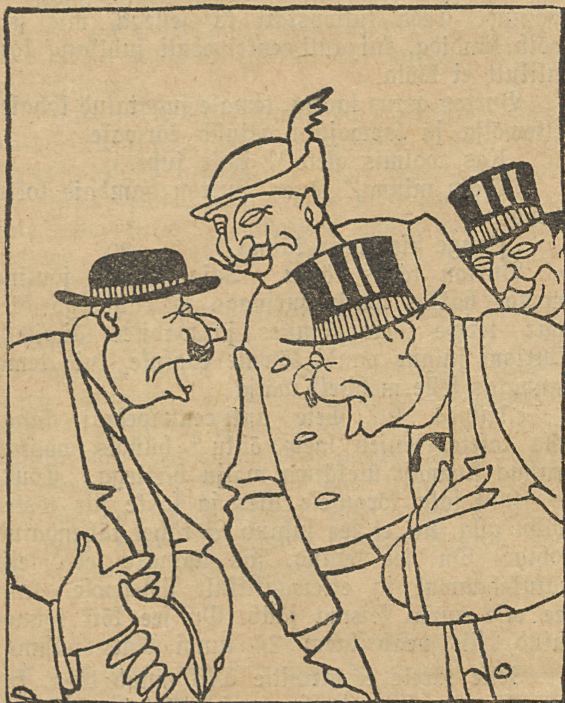
Rõõm.

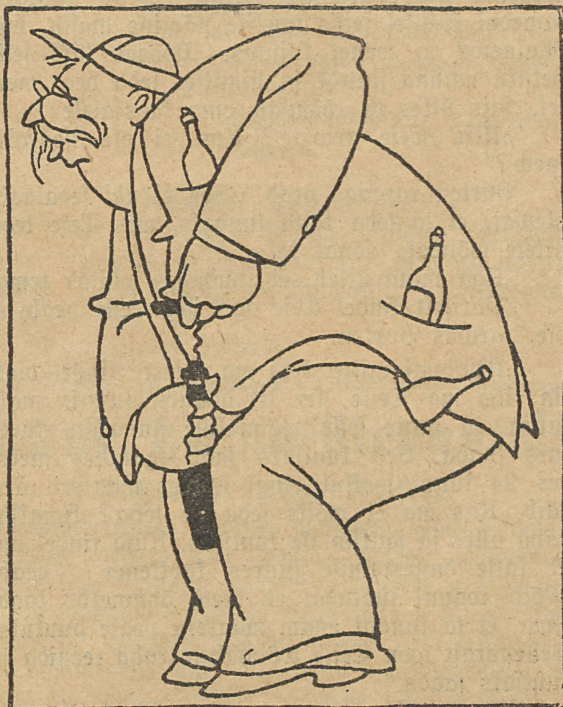
„Sõiselu“ ilma hammasteta päts on väga rõõmus, kui tuleb, et tema parem käsi, tulebõõ a ja mööganeelaja Suliman ben-hip, mitte „Päewalehe“ juurde ametisse ei saanud, waid „E. Linna Teataja“ toimetusesse edasi jääb.

Pärnu „olude juht“ Jung rõõmustab väga, et ta olusid niiviisi juhtida on mõistnud, et Brackmann linnapeaks ja Rambach ja Amende linnandunikk. det. said; les eestlaste linnaametisse soovivad, sõimab S. „uulitsapublikumits“.

Ruusaare sakslased on rõõmsad, et neil digusetunne puudub ja et nad oma usaldajaid ehk Saksa aumehe-
likkusega petta mõistavad.

Pärnu fitatäritl on hea meel, et ta „kes eraõnlaste“ abiga sekretäriks tagasi waliti ja nüüd lui tööarmastaja inimene 4 aastat jälle rahulikult ja segamata mõib töötada

„Ettewaatusse pärast. Kartsin, et asja selgituse puhul mu kallale kipute.“

„Wõi nii. Noh, päästke siis nõõrid walla; kartate ei tarwitse Teil midagi.“

Wõõras mees lõikaski nõõrid katki.

„Teie wõtate siis mu ettepaneku wastu?“ küsis ta.

Burton ei wastanud kohe. Tal oli rahapuudus, ta ei tahtnud aga siiski elu kaalu peale panna. Kas wõib kõneldud anti-centripedalidhulaew raskusest kõrwaldatult õhku tõusta ja pärast tahtmise järele tagasi tulla, wõi sattub see tundmata teedele. Seesugusel juhtumisel ei oleks 10 dollarilise tunnipalgast mingit abi.

„Tahaksin laewa healmeel el näha, enne kui otsustan,“ sõnas ta.

Wõõras raputas pead. „Te saate laewa üksnes siis näha, kui mu tingimisi wastu wõtate laewate,“ ütles ta.

„Hea küll,“ sõnas Burton weidi mõtlemise järele. „Ma teen katset. Kui mul õnnestab 24 tundi õhus paigal püsida, siis olen 240 dollarit omandanud ja kuulsaks meheks saanud; sest see ei ole iga mehe asi, nii lühikese aja jooksul maafõõra ümber ringi ära käia. Kui see aga ei õnnesta, — noh, ükskõik. Ma wõtan Teie ettepaneku wastu.“

„Tulge siis minu järele,“ ütles wõõras ja awas ukse.

Pilgu aja pärast olid nad ühe New-Jorgi kõrgema pilwepurustaja katusel. Seal, lahtisel, lamedal katusel seisid imelise näoline masin, mis õhulaewa ja wenet kujutas. Wõõras läks selle petšiku masina juurde ja silmitses seda heal meel. Siis ütles ta rõõmsalt oma kaaslastele:

„Mis Teie arwate? Kas ei ole iseäralik laew?“

Burton raputas pead. „See ei näi sedalaadi olewat, et ta seda täita suudaks, mis Teie teda ütlete wõiwat,“ sõnas ta.

„Aga mina ütlen, et suudab,“ wäitas tema.

„Päriselt kindel Teie aga isegi selle peale ei ole,“ arwas Burton.

„Muidugi mitte. Kui ma täieste kindel oleksin, kas ma Teile siis 10 dollarit tunnis maksaksin, ja peale selle wõimaluse annaksin, kuulsaks saada. Sest kuulsaks saab igatahes mees, kes 24 tunni jooksul ringi ümber maafõõra ära käib. Kas ma ei wõiks seda ise teha? Hoiaksin raha alles ja saaksin ise kuulsaks. Kuid kindel on, et katse õnnestamise juures kahtlema peab. Wõib koguni juhtuda, et laew õhumerde kaob, ilma, et ta kunagi enam maafõõra peale puutuks. Sellepärast loon Teile wõimaluse raha teenida ja kuulsaks saada.“

Täna. Teie annate mulle wõimaluse hukata minna.“

Wõõras tõmbas otsaesise kortsu.

„Tähendab, Teie ei ole siis mitte nõus katset tegema?“ sõnas ta.

„Seda ma ei ole ütelnud,“ tähendas Burton. „Ei, ma tahan tõeste katset. Kuid ma ei tea, kuidas masinat juhtida. Ma wõiksin hõlpsaste masina rikkuda, ehk see wõtaks mu protestist hoolimata sõidusõõri Marji poole.“

„Masinawärk on lihtne,“ julgustas wõõras. „Mõne minuti jooksul õpite seda niisama hästi käsitama kui mina.“

„Hea küll. Kudas ma peale hakkam?“

„Täna õhtul, kui pimedaks lähleb. Ma ei taha inimeste tähelepanemist äratada, enne kui ma katse kordamineku peale kindel olen. Tulge nüüd koju, seal wõime peetada, seni kui paras aeg on algada.“

Nad läksid wõõra mehe koju, mis igapidi hästi oli warustatud.

Wõõras kõneles wahetpidamata oma laewast. Kui katse õnnestab, asutab ta ühijuse, millele nimeks annab „anti-centripedali ühifus“.

Õhtupoolel tuli laewahoidja koju. Burtoni esitati talle julge nooremehena, kes anti-centripedali laewaga katset ette wõtata sõandas.

Laewahoidja tõi forwi ligi. See awati ja warsti oli laud maitsewa toiduga kaetud. Kõik kolm istusid laua äärde ja hakkasid rõõmsal meel sööma.

Söömist lõpetades oli ilm juba pime ja nad läksid katusele. Burtonile näidati nüüd, kuidas laewa juhtida tuli. Ta tundis, et ta siin eksida ei wõinud. Teda tutwustati ka sellega, mis siis wõib sündida, kui anti-centripedali juhtkang korralikult ei tööta.

Burton astus laewa, temale juhutatud kohale. Ettewõtja ja laewajuht astusid kõrwale.

„Kas walmis olete?“ küsis juht.

„Wõin minna,“ sõnas Burton hambaid kokku surudes.

„Pange siis masin käima.“

Burton täitis kasku. Saja hobuse jõuline mootor hakkas walju surinaga ja pahinaga käima; terwe laew kõmises ja wabises käimiseist. Burtoni julgus pandi kõrwale kaalule, kuid tema kannatas selle mehisele wälja.

„Niipea kui Teie anti-centripedali kangi alla lasete, tõuseb laew õhku,“ hüüdis wõõras masina jurinast ülekaawa walju häälega. „Tõuske 1000 jala kõrgusele üles ja laske siis tõstewibu alla, nii et see juhtub B tähel tähendatud kohta. On see tehtud, siis käänake seda teist natukehaawal ja ettewaatlikult järelepoole, kuni see otse nurka seisma jääb. On see kõik toimetatud, siis peab laew 24 tundi õhus püsima.“

Selle järele ei tarwitse Teil muud teha, kui wagusi paigal istuda ja enese all seiswat maafõõra pöörata lasta. Kui 24 tundi möödas, siis käänake juhtkangi nii, et see C. tähendatud

kohta jääb. Siis lasete alla, ja ring ümber maakeri ongi tehtud."

"Hea küll," sõnas Burton.

"Head õnne!" hüüdis wõdras. "Kas olete nüüd valmis?"

"Walmis," sõnas Burton südilt.

"Käänake siis anti-centripedali juhtkangi."

Burton wõttis kangist kinni, wiivitas weidi ja keeras seda siis otsustawalt. Kuuldus nakkatus, kuid laew ei liikunud paigalt.

*

"Mis siin wiga on?" küsis Burton.

Mehed hakkasid naerma.

"Siin ei ole mingit imet," sõnas wõdras,

"sest laew on katuse külge koidetud. Ja kuigi ta koidetud ei oleks, ei wõiks ta ometi paigalt liikuda, — et teda tolli osa katusele kõrgemale saada, selleks on tõstemasinat waja."

"Wäga lõbus," häälitseis Burton, "kuid mis see kõik siis peab tähendama. Ehk seletate mulle seda lahkesti."

"Heal meelel," sõnas wõdras. "Nagu teate, wahetatakse siinsetes rahaasutustes igapäew pära- tuid rahasummasi ja rahaasutuste saadikuid käib sadade kaupa uulitsatel. Neil on suured rahasummad wekslites, sularahas, wäärtpaberites ligi. Kuid raha himu ukutab ka teistsuguseid asjamehi neis paigus hulkuma. Need ootawad sünnist juhust ja kui seesugune leidub, siis ei kogu nad ka mõrtsukatöö ees tagasi.

Nende ühiskonnale häwitawate inimeste pärast on politseiwalitus moodustanud wäljawalitid salga salapolitseinikka, kes rahaga käijaid teel kaitsewad.

Sinna salapolitseji jaostonda walitakse mehed, kellel on külma werd ja raudsed ergud. Oletame endi salgast hiljuti ühe mehe kaotanud ja ot sine juba mõnda päewa talle asemikku. Meie ei wõta oma liikmeid tawalisest politseiwäest, sest salawäe liikmed ei tohi teisi tunda; nad walitakse wäljastpoolt.

Olete 10 mees, kellega katses oleme teinud, ja nende hulgast ainus, kes sõandas käima pandud masina juures teatawat juhtkangi käända. Seega tõendasite, et Teil on ergud, missuguseid meil 1913. aastal New-Yorkis waja läheb. Teie kõldate oma raudsete erkude pärast kahtlemotalt salapolitseiwäkke. Pakk on dollar tunnis, 10 dollarit päewas. Kas wõtate koha wastu?"

"Oh, suure rõõmuga!" sõnas Burton õnne- neist ja heast meelest järades. —

*

Ta on praegu salapolitseji teenistuses ja pü- fibki arwatavaste selles, kuni ta surnuks lastakse ehk kuni ta pussipistel sureb. Alles on kõrgel pilwepurustaja katusel ka hullunäoline masin, mis wenet ja õhulaewa meelde tuletab.

See on tõepoolest erkude proowimise masin. Seda hüütakse anti-centripedali õhulaewuks. Kuid ainsa sõidu tegi ta siis, kui teda ta kohale, hoone katusele tõsteti.

Kullakese ootel.

"Tallinna Teataja" jutustas hiljuti, et üks tema tähtsam toimetuse liige, kes Suliman-ben-hipi nime all balaganides tu esõbbjana ja mõõganeelajana etendusi annab, toimetusele sellega suuri südamevalu on teinud, et ta "Päewalehe" toimetusesse ametisse tahnud minna. Wastu wõis aga kurtja rõõmuga teatada, et Suliman-ben-hip "S. Teat." juurde edasi jääb. Sel suhtumisel laulis "S. S." peatoimetaja wiisil "Sealt ju, mu tullaie, paistab su maja", nõnda:

Ruhu me mõõkade sõõja on läinud?

Kes meie leekide neelajat näinud?

Oled sa lahtund me tarest ja perest

Suliman-ben-hip!

Suliman-ben-hip!

Sinuta igawus elus ja olus,

Minult üks mõte weel keerleb mu kolus:

Tagasi tule, oh tule mu hõlma,

Suliman-ben-hip!

Suliman-ben-hip!

Sealt ju, mu Suliman, paistab su nina,

Rõõmuga kargan ja kepsu löön mina:

Näen, et ei taha sa jätta mind maha,

Suliman-ben-hip!

Suliman-ben-hip!

Mõõkade neelaja tagasi tuli,

Õgib tuld jälle, kui tõsine Suli.

Edasi jõudsalt nüüd balagan töötab.

Suliman-ben-hip!

Suliman-ben-hip! Siiru Siim.

Käskiw kõnewiis.

Kooliõpetaja püüab ajajõuna käskwat wormi seletada ja seab järgmise küsimuse üles: Seadke lause käskiwasse kõnewiisi: "Hobune weab wantrit."

Opilane: "Nõõ!"

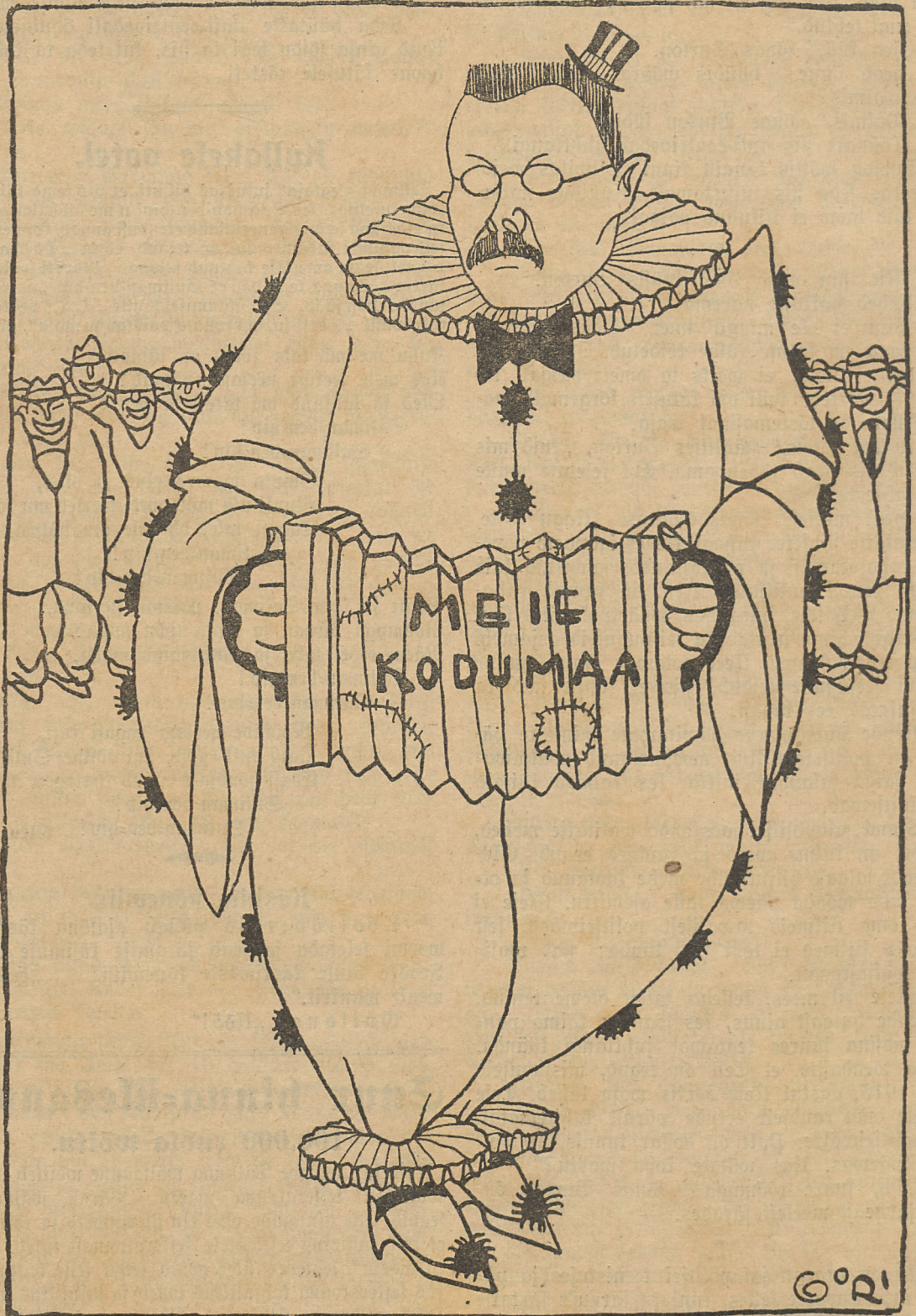
Suur hinna-ülesanne.

100.000 rubla wõitu.

"Ühiselu" lehtede Tallinna wäljaanne wõitleb linna- wolikogu keskerakonna vastu, Wärsu wäljaanne seadis selle asutamise oma elu ülesandeks ja tõendab, et kõik õnnistus eestlastele keskerakonnast tuleb. Kes "Ühiselu" lehtedes üles ostab leida selle keskpunkti, kus keskerakonna kahjulikkus lõpeb ja kasulikkus algab, sellel on õigus "Ühiselu" lehtede laekahoidja kätte

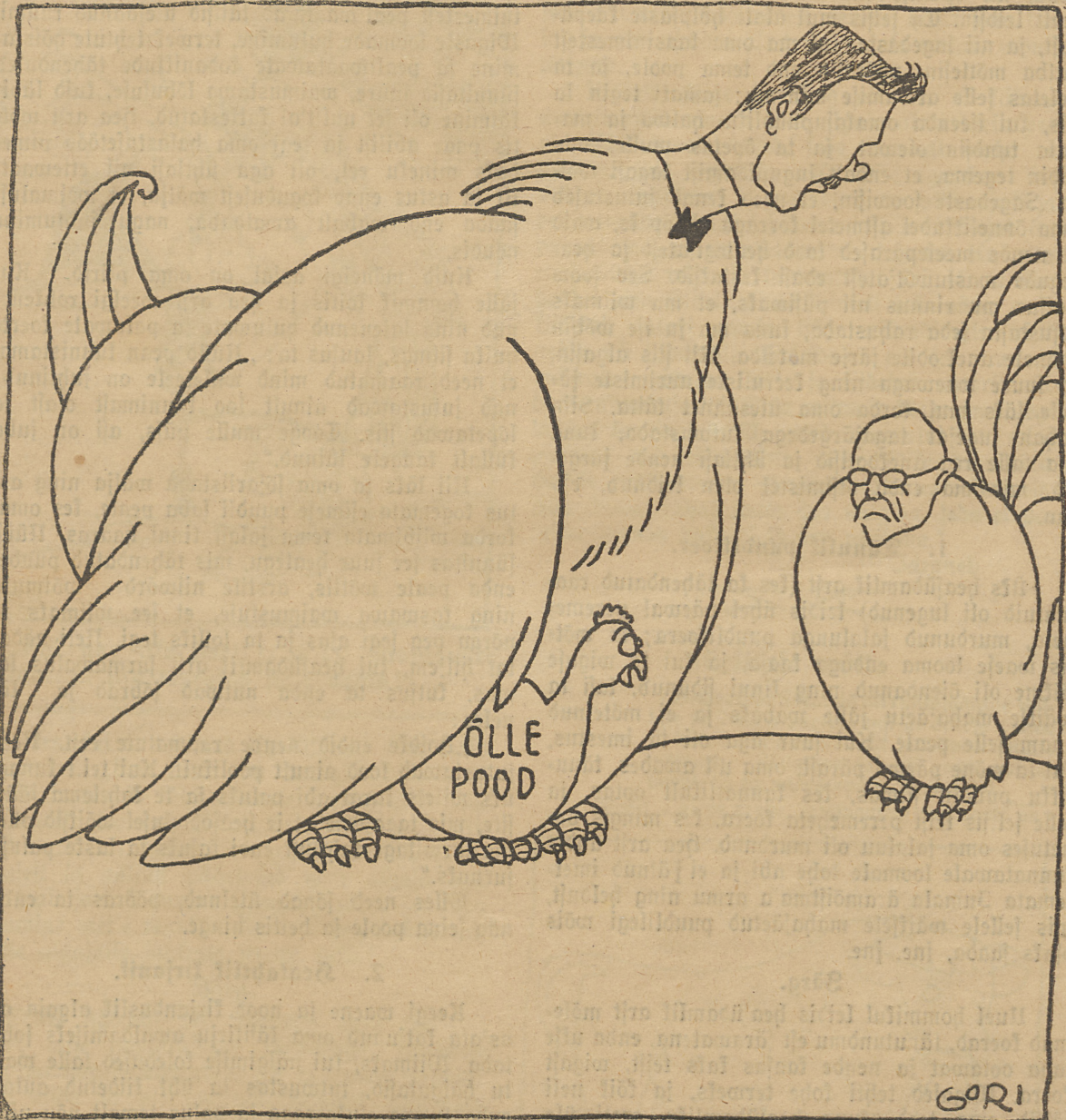
100.000 rubla

eest "Ühiselu" atkijaid" ostn.

Jmelik. Sungi Artu: „Pagan võtku, ma kaatsutan küll kõigest jõust oma löötsa lõksu, agastõit naeravad ja ükski ei taha mu pilli järele tantsida!“

Wastutaw toimetaja G. E. Luiga. Väljaandjad Dr. J. Luiga ja S. Mäns. — A. Pert'i trükk Tallinnas.

Ujalehed teatasid, et Paul Ruybergil, kes wolikogus südiste alkohoolistete jootide vastu sõdib, omas majas õllepood on. Paul Ruyberg kuulutas, et tema ise ei ole õllepoodi majasse wõtnud, waid maja endine omanik (tema mamma). Ujalehed teatawad, et politsei Ruybergi majas olewa õllepoe sellepärast kinni on pannud, et selle katus ja lagi wihma läbi lastis. Luuste awada wõib õllepoodi alles siis, kui majale lindel tatus on peale tehtud.

Paul Paljastana: „Kas linnaamet teab, miks on tilkuma hakanud see muna, mis mamma mulle tiitwa alla pistis?“

Magistradi kuff: „Ei ole kohustatud teadma, miks on tilkuma hakanud kellegi munad“.

Lookesed suuremeelsusest.

Mark Twaini järele.

Kogu oma eluajal, juba lapsepõlvest saadik, oli mul wiiks üht tutawat anekdotidekogu lu-geda, nii õpetuse kui ka lõbu pärast, mis ma sealt leidsin. Ta seisib mul alati hõlpsaste käepä-rast, ja nii sagedaste, kui ma oma kaasinimestest halba mõtlesin, pöörasin end tema poole, ja ta peletas selle arwamise minema; samati tegin ta siis, kui iseenda omakajupüüdliku, halwa ja ma-dala tundsin olewat, ja ta õpetas mulle, mis pidin tegema, et endast lugupidamist tagasi wõi-ta. Sagedaste soowisin, et need kenad jutustused oma õnnelikudel astmetel korruga ei lõpeks, waid et nende meelepärased lood heategiatest ja hea-tegude wastuwõtiatest edasi kestaksid. See soow paisus mu rinnus nii püsiwaks, et ma wiimaks otsustasin seda rahustada, kuna ma ju ise wõisin mõnele anekdotile järje mõelda. Nii siis algasin, ja suure waewaga ning keeruliste uurimiste jä-rele läks mul korda oma ülesannet täita. Siin tahan lugejat tagajärgedega tutvustada, kuna ma talle rea anekdotiisid ja ühtlasi nende järge-sid, mis ma enda otsimistel olen leidnud, esi-tan...

1. Tänuilik puudlikoer.

Üks heasüdamlik arst (kes ka tähendatud raamatuid oli lugenu) leidis ühel päewal pereme-heta, murdunud jalaluuga puudlikoera; ta wõt-tis waele looma endaga kaasa, ja kui ta wigase liikme oli õiendanud ning kinni sidunud, lasi ta wäikse mahaäetu jälle wabaks ja ei mõelnud enam selle peale. Kui suur aga oli ta imestus, kui ta mõne päewa pärast, oma ust awades, tänu-likku puudlik silmas, kes kannatlikult ootas, ja selle sel. sis teist peremeheta koera, kes mingis õn-netuses oma jalaluu oli murdnud. Hea arst andis kannatawale loomale kohe abi ja ei jätnud imet-lemata Jumala armõistma' a armu ning heldust, mis sellele wäiksele mahaäetud puudlikile wõis osaks saada, jne. jne.

Järg.

Uuel hommikul leidis heasüdamlik arst mõle-mad koerad, tänutundmu' est ärawatena, enda ukse taga ootawat ja nende kaasas laks teist, wigast koera. Wigased tehti kohe terweks, ja kõik neli läksid oma teed, kuna heasüdamliku arsti üle waga imetlimine rohkem kui kunagi enne wõi-must wõttis. See päew läks, teine hommik jõudis. Nüüd seisid ukse ees neli terweks tehtud koera ja nende kaasas neli teist, kes jälle terweks tulid teha. Ka see päew läks ning teine tuli; ja nüüd olid juba kuusteistkümmend koera, kelle seast ka-heksa raskelt wigastatud, arsti maja ette ilmu-nud, ja rahwas pidi neist ringis mööda käima. Sõuna ajaks olid murdunud jalaluud jälle pai-

gal, kuid heasüdamliku arsti hinges hakkas waga imetlemise sekka tahtmata midagi jumalawalla-tut seganema. Kui päike uueste tõusis, walgustas ta juba kolmekümmend laht koera, kelle seas kuusteistkümmend murdunud jalaluudega olid ja kes kõnnitee ning poole uulitsat oma alla wõtsid; inimestest pealtwaatajad täitsid ülejäanud ruumi. Wigaste loomade hulumine, terweksethute hõiska-mine ja pealtwaatawate kodanikkude tähendused sünnitasid suure, waimustawa lõbususe, kuid läbi-käimine oli sel uulitsal katkestatud. Hea arst wõt-tis paar abilist ja tegi oma halastuseteed pime-daks mineku eel, oli aga ühtlasi nii ettewaat-lik ja astus enne kogudusest wälja, et võimalust saada end wabalt awaldada, nagu juhtumine nõudis.

Kuid mõnelgi asjal on oma piirid. Kui jälle hommik kõitis ja hea arst weelgi rohkene-nud ning laienenud huluwate ja paluwate koerte hulka silmas, lausus ta: „Nüüd pean tunnistama, et need raamatud mind waleteele on juhtinud; nad jutustawad ainult loo kaunimast osast ja lõpetawad siis. Tooge mulle püis, asi on juba küllalt kaugele läinud.“

Nii läks ta oma sõjariistaga wälja ning as-tus kogemata esimese puudli saba peale, kes oma-korda wiibimata tema jalast kinni haaras. Nüüd sünnitas see suur heategu, mis tähendatud puudel enda peale wõttis, arstile niiwõrd wõimuta ning kaswawa waimustuse, et see wiimaks ta nõrga pea segi ajas ja ta lolliks tegi. Neli näda-lat hiljem, kui heasüdamlik arst surmawalus la-mas, kutsus ta enda nutwad sõbrad ja kõ-neles:

„Hoidke endid nende raamatute eest. Need jutustawad lood ainult poolikult. Kui teie kunagi üks wilets kurat abi paluks ja te tahtlema jääk-site, mis tagajärjed teie heasoowulsel wõiksid olla, siis tarwitage tahtlust endi kasuks ja laske paluja surnuks.“

Olles need sõnad ütelnud, pööras ta enda näo seina poole ja heitis hinge.

2. Heatahtlik kirjanik.

Keegi waene ja noor kirjanduslik algaja oli asjata katsunud oma käsikirja awaldamiseks sobi-tada. Wiimaks, kui nälgimise toledused talle was-tu haigutasid, tutvustas ta üht kiidetud autori enda kurwa elukorraga ja palus temalt nõu ning abi. See suuremeelne mees pani enda töö kõrwale ja hakkas üht põlatud käsikirja läbi waatama. Olles oma armulise tegewuse lõpetanud, raputas ta südamlikult waele nooremehe kätt ja sõnas: „Ma leian, et see halb ei ole; tulge esmaspäewal uueste minu juurde.“ Määratud ajal tuligi noor-meel, ja kiidetud autor tegi sõbralikult naerdes, kuid ilma sõna lausumata ühe ajakirja lahti, mis just trükiti oli ilmunud. Kudas imestas waene

Kihnlane linnas.

„Ra' näe ikke imeliit, Liiz, misfuguste masinatega siin teerajad sisse aetas!“

noormees, kui ta trükitud lehekülgedel oma artiklit märkas. „Kas võin ma kunagi,“ hüüdis ta põlwilli lastes ja läbi pisarate, „oma tänu selle suuremeelse teo eest küllalt üles näidata!“ Kiidetud autor oli kuulus Snodgras; waene, tundmatusest ja näljast päästetud noor algaja aga oli pärast samati kuulus Snagsby. Olgu see teema juhtumine meie manitsuseks — kõigile abitarvitajatele algajatele lahkest vastu tulla!

Järg.

Teisel nädalal oli Snagsby jälle seal — seekord wiie tagajärel tagant. Kiidetud autor sai natuke üllatatud, sest et nendes raamatutes, mida ta oli lugenud, püüdi noormees ainult ühefordset edasitaimist oli tarvitatud. Ometi lehitsete ta paberid läbi, tagandas seal ühelekiiged oied ja taewas omadusõnade kõrred ümber; nii läks tal korda kaht artiklit avaldamiseks sobitada.

Selle järele võis üks nädal möödada olla, kui tänulik Snagsby uue laewafoormaga ilmus. Kiidetud autori oli elaw rahuldusetunne waldanud, kui ta esimest korda waelele püüditule nooremehele sõprust oli üles näidanud, ja ta oli end suu-

res meelega raamatuis etteulewate suuremeelsete meestega wõrrelnud; kuid nüüd hakkas ta tahtlema, kas ta mitte millegi uuega nende kõrgete tegude alal ei ole kofu puutunud. Tema rahuldusetunne jahtus. Ometi ei suutnud ta mitte seda püüditule noortmeest, kes nii hästi sõna kuulas ja end usaldawalt tema najale toetas, eemale tõugata.

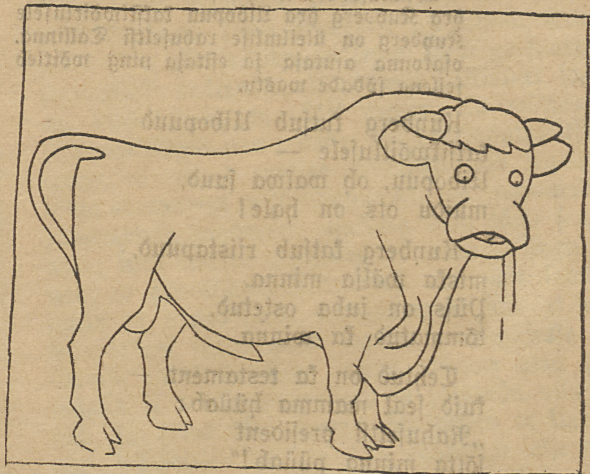
Küllalt, kõige tagajärg oli see, et kiidetud autoril nüüd waene noor algaja alati taela peal oli. Kõik õrnad katsed, seda koormat maha raputada, jäid asjataks. Ta pidi igapäew nõu andma, igapäew julgustama; ta pidi ajakirjadesse wastuwõtmist sobitama ja siis käjikirjad ära parandama, wastuwõetawateks tegema. Kui noor edasipüüdi wiimaks tunnustatud sai, lõi ta ühel hoobil oma õnnele aluse, nimelt selle läbi, et ta kiidetud autori eraelu kõige pifandimais üksikasjus nii tabawalt kirjeldas, et see raamat määratud minekut leidis ja kiidetud autorile südamerahanduse lõi. Oma wiimase hingetõmbusega lausus ta weel: „Ah, need raamatud on mind petnud; nad ei jutusta mitte kõife lugu ära. Hoidke endid noorte edasipüüdi autorite eest; keda Jumal tahab lasta ära nälgida, seda ei pea inimene enda hukatuseks ära päästma.“

Järgneb.

Eestlase wõit.

Sewastopoli teatris oli ruskawõitlus eestlase ja Belgia parema rusi an ditleja wahel. Võitlus kestis 54 minutit ja lõppes eestlase wõiduga. Belglane sai nii raske rusikahoobi et ta minestanult arenale jäi.

(Eesti ajalehe teade, misfuguseid sagedasti on.)

Eesti tõugu härg: „Ma olen maailma esikalleja, ma kiinnan mõisa põlduüri kõige paremine ja pean kõige selle juures ainult härg olema.“

Ohwerdaja.

Iung: „Selle tatte toga wõin ma julgelt ja rahulikult oma jumalale ohwert tuua. Rahwas ei saa sellest midagi teada!“

Kitsaroopalisel.

Saku ja Kiija wahel jääb rong korraga seis-ma. Arusaamatuses waatawad sõitjad üksteise otsa. Korraga tuleb konduktor uksest sisse ja ütleb: „Waguni hääk on kätti läinud, masin on rongi ees lahti. Kas ei ole kellegil natuke nõõri kaa-sas?“

o o o

Kirk ja aade.

Viimasel kredit-ühisuse koosolekul kutsus hra Kunberg hra Uibopuu kassikõiditlusele. Kunberg on üleilmilise rahuseltsi Tallinna osakonna ajutaja ja esitaja ning wõitleb sellena sõbade wastu.

Kunberg kutsub Uibopuud kassikõiditlusele —
Uibopuu, oh walwa suud,
muidu ots on hale!

Kunberg kutsub riistapuud,
miska wälja minna.
Püts on juba ostetud,
tõmmatud ka winna.

Tehtud on ka testament —
tuid seal mamma hüüab:
„Rahuseltsi president
sõtta minna püüab!“

Kunberg wistab püssi käest,
sõdib ainult juuga:
Nagu Simson wehib to
wapralt Isualuuga.

„Sarija“ kuu-ringwaade.

Weebruuar algas tänawu suure üllatuslega ehk, kui nii tohib ütelda, „waimliku plahwatusega“, mis meie õhufesese, kuid juba küllaltki sega-sesse politika-ajaloo raamatusse uued siiru-wiirud tõmbas. Nimelt juhtus „ühiselu“ lehtede peatoimetuses, kust uuel aastal rohkestes ülemaalisi pa-berikoormaid ahwardati wälja saata, seesugune inimlik õnnetus, et korraga kogu see kraam, millega endid mitmed toimetuskliimmed tüfil ajal olid toitnud, õhtu lendas. Meie aastajaja ning meie kodumaa ühiseluline kahju on seega muidugi suur, sest seesugust „waimutuld“ ja seesuguseid „waimumõõksid“, nagu wiimati kaotatud, wõib meil wist harwa leida. Igatahes peats soowitama, et inimesed, kes neist haruldastest asjadest mõne tükkisegi juhtuvad leidma, need Eesti Rahwa Museumile läkitaksid — tulewatele põl-wedele mälestuseks. Nende alleshoidmine ei to-hiks wõimata olla, hoolimata kõigest, sest on weel raskeminegi püsiwaid asju alles hoitud, näi-tuseks känd, mille otsast Noa laewale mast on wõetud — ja mida meile weel hiljuti „Estonia“ „kultura-basaril“ näidati.

Teine sündmus, mis weebruari alustas, oli see, et meie „maa sool“, mis aastate kaupa õlle-ja weiniwaatide all ja peal lajudes tuimats oli jäänud, äkki jälle soolasemaks hakkas minema, märgatawaste mingi seesmise protsessi mõjul. Pro-fessi algataja oli wist Tartu ülikooli keeleteaduse üliõpilane Willem Ernits, kes end wahete wahel Ungaris ja Soomes Eesti rahvus-kultura ja tõuterwenduse professori-ameti wastu käib wal-mistamas, Soome museumitest meie tõu alg-eksemplariid otsides ja Ungaris meie kulturi ülikultuurilisi sugemeid laotades. Ta kirjutas min-gi retsepti „rahvusbioloogiliselt seisukohalt oma psüho-füüsilise jõukoou magnediliselt induktioonist, nimelt selle instinktiivsemast ja intensiivsemast osast, mille intranssubjektiivne tõelisus on wäljas-pool iga tahtlust“, — ja nüüd hakatakse selle re-tsepti järele meie maa soola „üliõpilastelehe“ ni-me all meie rahwa „mittehomogensemase rah-wuslikku organismusesse juhtima — teatawate funktsionide täitmiseks.“

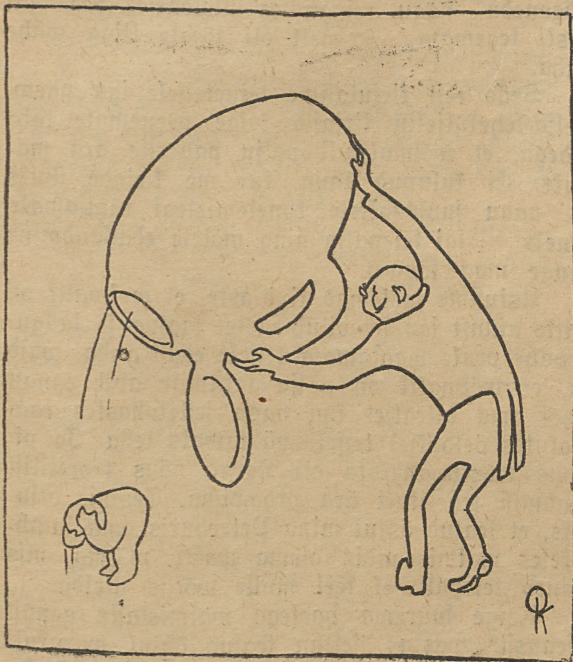
Kudas see haruldane rohi saab mõjuma, selle eest ei wõi keegi wastutada, et aga esimene doose nõrk oli, seda tunnistawad kõik. Seda tunnistab ka meie noor pahempoolne adwokat Anton Pal-wadre, kes „Tallinna Teatajas“ rohu walju ar-mustamise alla wõttis. Ta tõendab endale omase hooga, et „iga üliõpilane peab orienteeritud ole-ma selles, mis aga kuskil akademilises ringkonnas sünnib, ja peab end ära hoidma dagmatismu-sest ning schablonist“. Peale selle tähendab Pal-wadre Ernitsi kohta: „Ja Ernits — lähemalt teeb märkusi ainult „keelelises suhes“ — mis

mõne korra ka kahtlased on". Siin tuleb nüüd küll küsida, kes ja mis „mõne korra“ kahtlane on: kas Ernits ja ta märkused keelelises suhtes, kas Palwadre oma „arienterimise“ ja „dagmatismusega“ või viimaks „Tallinna Teataja“, see meie kõige kõrgema leht, kes seesuguse „dagmatismuse“ ilma „arienterimata“ ära trükkib. Muidu aga peab ütleva, et advokat Palwadrel on hea poliitikaline haistmine, mis teda käseb Wene elementisid Eesti pinnale istutada — kuigi esioisa ainult „keelelises suhtes“.

Ja üleüldise: meie inimeste huvid kaalduvad tagasi vanas ajas. Marie Heiberg saadab oma uuema teose „Wiimse päewa“ kangelase Egiptusesse muistsete tarkade mummiaid ja waraode pealuid kaevama, ja K. A. Hindren ei tarta enam muid weinifortisid kui neid, mis aastakümneid kusaqil jahedas keldris on seisnud. Wähemalt jutustab tema hea sõber Hoia Ronk „Postimehe“ weergudel, et Hindren pärast seda, kui ta „Wanemuise“ einelaua korrapidajate peamehiks on walitud, haruldast kaalduwust wanaaegsete jookide uurimiseks on hakanud awaldama. Tahaks loota, et ta sel teel wiimaks ka seesuguse nektari ja ambrosia üles leiab, mis teda ta wihasemate waenlaste, Oleski, Becki, Sisaski ja

„Revaler Beobachter“: „Koraul! Mäsi! „Päewaleht“ kirjutab, et õpetaja ei peaks wastu koguduse „tahtmist toha peale minema!“

„Eesti rahwas on weel mäsimeelne ja sellepärast ei wõi talle keeluseadust lubada.“
Lhest riiginõutogu kõnest.

Balti kõrtsmik: „Minu õlekann on ainufene koht, kus sees sinu mäsimumõtted kustuwad.“

teistega ära lepitab. Igatahes oleks sellest tulu mõlematele pooltele, iseäranis aga Sisaskile, kes kui „Wanemuise“ tähtsam juht Shakespeare ja teiste dramaturgide üle otsustades kompetentlikuma armamise omandaks sellest, mis talle on külge jäänud „Nuustaku äärmistel uulitsatel“.

Kohaliku rahuseltsi „president“ Paul Kunberg on toledas ärewuses. Sest mõtelge ometi, mingi kopikalised ajalehepoisid rüüwetawat iga hommitu ta rahuaatelist kirjastasti sellega, et nad sinna kõige odawamat pakkimisepaberit toppiwat. Küll kuulutas Paul Kunberg „Tallinna Teatajas“, et ta ainult kõige paksemat ja kõige suurema formadilist pakkimisepaberit, mis Tallinnas saada on, tarwitawat, aga kõit asjata. Ka mõtles ta linnawolikogus aru pärida, kas on linnawalitsusel teada, et mõned endised linnawalitsuse tegelased kõige odawamat pakkimisepaberit walmistawad ja praegustele tegelastele maksuta kodu kätte saadawad; kuid meelde tuletades, et linnawolikogu kunagi ta genialsetest sammudest aru pole saanud, jättis ta arupärimise awaldamata. Aga et rahwas ikkagi teada peab saama, mis sugusesse paberisse Paul Kunberg sauna minnes oma pesu mäsib ja mis sugust paberit ta jalatalla alla paneb, kui jalad külmetawad, siis tahab ta ligemal ajal sellekohase seletuse 135 tuhandes eksemplaris trükkida ja igale Tallinna elanikule kätte saata lasta.

Sest Kunberg teab, et kes õigust ja tõde ei

nõua väiksestes asjades, see ei tee seda suurtes ammugi mitte. Just nii, nagu üks Tartumaa õpetaja, kes kolmeaastase tütarlapse kolme nööpnõela warguse pärast kohtusse kaebas. Igatahes on need ainukesed korraarmastuse tunnistused praegusel korralagedal ajal ja nad tuleksid ka ajalooramatusse üles märkida — õpetuseks tulewatele põlwelede.

Sepia.

Kojanarr.

Kui prints Wied Albania walitsejaks sõitis, siis wõttis ta oma saatkonda ka ühe kojannari. See pakkus würsti teenistusesse esite ka oma wenda, kes niisama lõbus naljahammas oli. Aga uus würst ei olnud sellega nõus, waid arwas, et ühest narriest küllalt on.

Nõnda sõitis siis narr kaasa.

Teel tuli palju albanlasi würsti wagunisse — muidugi suurtejuugu isikuid — kes maad tundsid ja oma armamist awaldasid. Narr kuulas tähepanelikult, mis Albania maast, tema elanikkudest, nende kirjastamatusest, wiiskaldustest ja rõõmitest räägiti.

Kui uus würst oma saatkonnaga Santi Quarantasse jõudis, kuulis ta oma imestuseks, et narr salaja teise laewa peale olla läinud ja sellega juba jälle koju poole sõidab.

„Mispärast,“ küsis würst pahaselt.

„Olasid nikutades andis kojannarsal talle ühe kirjakehe, kus kojannarr suure rutuga pliiatsiga ainult need sõnad oli kriiseldanud:

„Ela hästi, wend Wied! Sul on õigus: sest on küll, kui ainult üks narr Durazzasse sõidab.“

„Lust. Blätt.“

Järjekindlus.

Herra Kunberg tahta politsei nõudmise wastu — et ta õllepoe kohalt oma maja katust parandaks — sinepi kohtuse edasi kaewata, sest katuse läbitõkkumisel olla alkoholi wastu wõitlemine eesmärgiks: laest jooksew määrg teha õlle niisõrd lahjaks, et ta joojatele enam kahjulik ei ole. Kaebusekirja kohtuseadmine antakse advokat Teemanti kätte, kes peast niisama tark on, nagu Kunbergi.

Armas „Sarjaja“!

Mul oli tarwis kuhugile sõita ja ma kauplesin külas omale küüdimehe. Oli ilus saanitee. Korraga märkan ma, et hobusel teisel tagumisel labjal raud puudub ja üllen küüdimehele, et hobune ühe raua nähtawaste ära on kaotanud. Rahulikult wastab küüdimees: „Ega ta selle pärast jalga ära ei külmeta,“ ja sõidab rahulikult edasi.

Hingede ühendus.

Herra Tabewa kustutas sigari ära, tõendas ühe jala teise peale, seadis ennast mõnusa-malt istuma ning algas pikema wastupanefuta:

— See oli sel ajal, kui ma hingedewahelisesse magnetismusesse, telepatiasse, mõete lugemisesse ja spiritismusesse ustusin. Muidugi oli mul sõbranna, kellega neid sügawaid õfultismuse saladusi uurisime, sellekohaste õpe- ning juhatuseraamatute peale kõiki oma tagawaratopikaid ära kulutades.

Mu sõbranna oli wäike ja õrn, weidi närwiline ja pisut ebausklik; ta nimi oli Laura ja ta oli walmis kõike tõeks pidama, mis kudagi telepatiasse wõi „waimlikusse“ ehk hingedewahelisesse läbitõkkumisesse puutus. Teadagi olime teineteisele pühalikute töotuse andnud, et see, kes meist enim peaks jurema, katsuma saaks peale surma teisega kokku saada wõi wähemast kudagi wiisi endast märku anda.

Meie mõlema kirjeldamata õnnetuseks juhtus nii, et ma kodulinnast pidin ameti asjus mitmeks kuuks ära sõitma. Laura pisaratel ei olnud otja ega äärt; ta südamewalu tegi mu haigeks, nii et waewalt jõudsin meeletumale soowile wastu panna — teda ühes wõtta, „Ta'ga põgeneda“ nagu romanides üteldakse. See jäi siiski tegemata, — meil oli tõeste liiga wähe raha.

Selle eest kirjutasime teineteisele iga päew nelja-leheküljelisi kirjasid kõige peenemate tähtedega, et wõimalikult palju paberile ära mahuks. Ei kulunud kaua, kui me kirjade sijuks — nagu suusõnaliste kõnelemistegi tähtsamaks ainek — sai telepatia ning mõtete edasiandmine kauge maa tagant.

Ustusime mõlemad kindlaste, et wõimalik on mitte ainult iga soowitud mõtet igasuguse kaugusewaha peale waatamata teisele edasi anda, waid ka, et wõimalik on palja tahtmise abil ennast (wõi oma astralset ihu nagu sellekohastes raamatutes öeldakse) teisele nähtawaks teha. Ja pikema wastupanefuta oli Laura nõus teoreetilisi teadmisi tegelikult ära proowima. Tegime otsejooks, et teatud õhtul mina Peterburis oma kambrikeses walmis pidin olema wastu wõtma, mis Laura telepatilisel teel mulle wõttis ütelda.

Kõige suurema hoolega walmistasin ennast „seanssi“ wastu; heitsin teatud õhtul warakult woodisje, et mingi asi mind segama ei pääseks, ning jäin sõbranna teadaannet ootama. Pikka-misi tõrjusin kõik kõrwalised ja asjasse mitte puutuwad mõtted ära, katsusin peaaegu puhta ja tühja hoida nagu walge paberi. . . Mõni filmapilk aega läks tõeste lorda „mitte millegi peale mõtelda“, siis tulid jälle päewafel juhtumised meelde,

uulitsal nähtud näod, kuulnud kõnekatted; perenaine, kes hommitul meelde tuletas, et homme üüri peab maksma... Wihaselt peletasin peale tungiwaid mõtteid eemale, kuni pea uimasaks hakkas jääma ja meeled kaduma; silmad wajasid wägise finni... Olin wiht taunis kauaks tutastama jäänud. Korraga kohtusin üles. Selgeste kumises kõrwus: „Isane kaks hints!..“ „Isane kaks hints!“ kordasin masinlikult ja hakkasin mõtteid koguma. Pikkamisi tuli me kohtulepe meelde ja sõbranna, kelle „teadaandmise“ ma olin lahkunud õhtu minna, magama jäädes. Uueste kostis kõrwus „Isane kaks hints!..“ Wihaselt läksin kodunt wälja.

Nii pea kui me edaspidi weel katseid tegime telepatiaalijel teel midagi teineteisele teada anda, ei suutnud ma muud mõelda kui „Isane kaks hints!..“ lõpetas herra Tabewa ja pani uue sigari põlema.

— Et fõrd ofultismusest jutt on, algas Unetu, kui koosolijate naer kustus: siis tahan midagi tõsisemat jutustada sellelt alalt. Eugu sündis mu endaga.

Ka mul oli sõbranna, — ja me olime kah spiritismuse kõidikutest finni. Iseäranis huwitas meid nimelt „kodukäimine“ pärast surma. Olime teineteisele mitmel korral töötanud, et see, kes enne sureb, teisele ennast pärast surma näitab...

Unetu tegi tõsi ja pika pausi.

— Ma ei hakka palju ettewalmistusi tegema, rääkis ta edasi: saatust tahtis, et mu sõbranna raskete haigeks jäi. Ta oli surma suus... Päewad ja ööd walwasin ta juures, jäin ise uneta ööde ja murede täiel haigeks, kuni mind wägise haige juurest ära wiidi ja koju saadeti.

Muidugi ei saanud ma selleläbi rahu. Meele-tuma ahastuse ja mure käes waewledes jooksin kitsas toas edasi-tagasi, langesin wahel sängi ette kummuli, nuukusin ja katkisin juukseid... Lõpuks muutus walu tuimemaiks, jalad wäsiwad mitmetunnisest kõndimisest; tundsin tahtmist magama heita.

Olingi juba woodisje minemas, kui uue hooga ennast ülesse piitsutasin ja walwama sundisin. „Tema“ wõilles surmaga, — ja ma tahtsin magada!.. „Ta“ ehk oligi juba surnud, — ja mina mõtlesin magamise peale!..

Olin kindel, et ta sel öösel pidi surema. Olin niisama kindel, et — kui ta sureb — ta mulle tuleb sellest teatama. Alustasin uueste enda rändamise. Cambist lõppes petrooleum, ainult kuu — kitsas noor kuu — paisis atrast ja walguistas tuba. Oige kahwatult ja ähmaselt.

Pea käis mul ümber, meelekohtadel oli tume tuikaw walu. Jalad tõukasid komistades wastu toolide jalgu. Uskusin isegi sel ööl ära surewat...

Korraga awanes üks kuulmata nagu waimu

käest lahti tõugatud. Walges pikas rõiwas tuju seisis läwel... Ma olin minestamas.

„Sina?“ küsisin tangel teele: „Sina, tallim? Oled ja wiimaks rahu saanud?..“

„Mõi rahu? Kui nooreherra siin ülewal marsiwad nagu terve trupp soldatiji!.. Ja minu magamise-tuba on just Teie toa all..“

See oli mulle liig. Minestanult talutanud perenaine mind woodisje...

„Tema“ ei saanud weel rahu. Paari nädala pärast oli ta terve. Aasta pärast läks ta mehele, — mitte minule. Müüd on ta kümne lapse ema, tublis terwises tänapäewani.

„Estonia“ bafaril

kuulsin mööda minnes:

„Kudas meeldis sulle Karlsoni „Meie“?“

„Niisama nagu meie Karlson.“

Ei saa!

Naatan saab uulitsal oma sõbra Semmiga kofku ja ütleb: „Semmi, kas sul häbi ei ole nii musta kraed kanda? Keera tal wähemast teine külg wälja.“

Semmi: „Mis ajast saadik on krael kolm külge?“

Palju head.

Maamees tuleb linna ja jääb wõdrastemajasje korterisse. Kui ta numbri ära on wõtnud, küsib ta poisilt, millal söögiajad on.

„Kohwi on kella seitsmest kümneni, hommikuöööl kümnest kaheni, lõuna kahest kahesani ja õhtusöööl kahesast üheteistkümneni,“ wastas poisj.

Imestades lasseb maamees reisipauna käest pörandale kukkuda ja küsib: „Aga millal ma siis linnas oma asju ajan?“

Wahwa wõitleja.

Wolifogus wõitleb wahwast

Kunberg alkoholi wastu:

tfirkuses ei luba tema

tikka õlut müüa lasta;

kalkulerib kawalaste:

kellel tarwis teelt on tasta,

leidku üles minu maja,

kus ma pean õllepoodi,

seal wõib jänu kustutuleks

rüübata ta mehe moodi.

Seft saab isamaale kasu,

seft ma olep linnaisa

ja kui näep, et kaup läeb hästi,

panen üüril juurde lisa.

Uus kurfs.

"Tallinna Teataja: „Kuidas? Palka tõrgendada tahetakse ka nendele linna teenijatele, kes minu juures wiisitiil ei ole käinud? See on korralagedus ja autoriteedi kõigutamine!”

Hea lüda.

Wõõras (söögimaja kelnerile): „Dige ometi ettewaatlikum: nüüd walasite kõik tase mu uue luue peale.”

Kelner: „Sest pole ühti, meil on seda kõõgis weel küllalt.”

⊠

Odaw reklam.

A.: Tead ja mulle odawat rekلامي mu äri jaoks juhatada?

B.: See on väga kerge. Lase oma äri fält filmatorkamate õigestkirjutuse wigadega maalida, küll juba mõni professor ta ajalehte toimetab.

Paide linnawalimiste tagajärjed.

„Ja Paides on kõik jälle wana wiisi...“

Uulitsawagunis.

Ronduktor: „Balun pabeross ära panna, suitsetamine on wagunis keelatud.“

Wõõras: „Kudas nii? Waguni seina peal on ometi kiri: suitsetage „Estonia“ paberossa!“

Kübarakaupluses.

„Ma tahaksin üht torukübarat osta ja soovisin niisugust saada, nagu nüüd Pariisis tihti kantakse, kellel wäike peegel sees on. Siis wõiksin ma alati näha, kas kübar mul ilusti peas on.“

Lookefed suuremeelsusest.

Mark Swaini järele.

3. Tänu liik abikaasa.

Ühel päeval sõitis keegi naisterahwas oma pojakesega läbi suurlinna peauulitsa, seal löid hobused kartma ja pistisid lõhkuma, kuna kutsar istmelt maha kukkus ja sõitjad hirmu pärast otsefui halvatud said. Kuid keegi julge noormees, kes kraamikoormaga tuli, hüppas lõhkumaile hobustele vastu ja peatas nad, oma elu hädahoitu andes. Tänu liik naine pidas nooremehe numbri meeles ja jutustas koju jõudes kangelasteost oma abikaasale (kes ka teatud raamatuid oli lugenud). See kuulas liigutawa jutustuse ülewoolawa nutuga ära, ja kui ta ühes elusesejäänud armsamatega seda oli tänanud, selle teadmata ükski warblane maha ei lange, lastis ta julge nooremehe kutsuda, pistis talle wiisjada dollarit pihku ja lausus: „Wõta see taskus enda suure teo eest, Wilhelm Ferguson, ja kui sulle kunagi üht sõpra tarwis on, siis tuleta meelde, et Thompson McSpaddenil tänu liik süda on.“ Meie wõime sellest õppida, et heategu tegijale, nii wäike kui wiimane ta oleks, taskus tuleb.

Järg.

Wilhelm Ferguson ilmus järgmisel nädalal ja palus herra McSpaddenil oma mõju kasutada ja talle kõrgemat tegewust muretseda, sest ta tundwat enda kohase olewat paremate asjade jaoks kui kraamikoorma juhtimine seda on. Herra McSpadden muretses talle heapalgalise kontoristi toha.

Nüüd jäi Wilhelm Fergusonil ema haigeks ja Wilhelm — küllalt, et lühidalt ütelda, herra McSpadden oli nõus haiget oma majasse wõtma. Wähe aja pärast nõudis wiimane oma nooremate laste seltsi, ja nii wõeti ka Marie ning Julie, niisamati nende wend, wäike Jakob, vastu. Jakobikesel oli taskunuga, ühel päewal rändas ta sellega elutuppa ja muutis künnetuhandedollari ise mööbli wäärtust kindlastegemata määral. Üks wõi kaks päewa pärast seda kukkus ta trepist alla ja murdis kaela; seitseteistkümme sugulast tulid majasse, et surnut saata. Seeläbi said nad tuttawateks, täitsid kogu töögi ja hoidsid McSpaddenil perekonna alalises ärewuses, kuna wiimased neile mitmeluguseid kohti ja selle järele uusi kohti, kui nad wanadest olid tüdinunud, pidid üles nuhtima. Wanaproua jõi kaunis tubliste ja sõmas kaunis tubliste; kuid tänu liikud McSpaddenid teadsid, et nende kohus on tema eest hoolitseja, arwesse wõttes seda, mis tema poeg nende heaks oli teinud, ja nii jatkasid nad heasüdamiselt oma suuremeelset tööd. Wilhelm tuli sagedaste ja sai enda meelest järjest wähenewaid rahajummasid;

ta nõudis kõrgemat ja sisetoomamat tegewust, mida tänu liik McSpadden talle enam-wähem tihreste muretses.

Mõnede waturääkimiste järele oli McSpadden nõus Wilhelmil ka ülikooli saatma; kui aga esimene õpewaheaeg tuli, ja kangelane terwis-hoidlistel põhjustel enda Europasse saatmisi nõudis, siis hakkas piinatud McSpadden hirmuwalitsejale vastu ja sai wihaseks. Ta ütles ümar-guselt ja ilusaste ei. See pani Wilhelm Fergusonil ema niwõrd kõhkuma, et ta oma wiinapudeli lastis langeda ja ta ebapuhtad huuled tõrkusid kõnelemast. Kui ta jälle toibus, kähistas ta: „On see teie tänu meel? Kus oleksid teie proua ja teie laps, kui minu poega ei oleks olnud?“

Wilhelm lausus: „On see teie tänu? Kas olen ma teie proua elu päästnud wõi mitte? Ja wõi ei!“

Seitse sugulast ilmusid kõõgisti, ja igaüks neist ütles: „Nii siis on see tema tänu!“

Wilhelmi õed seisis tarretanult ja ütlesid: „Nii siis on see tema tänu —“, nende ema aga katkestas nende kõnet piisaraid walades ja hüüdes: „Ja minu wäike, waga Jakob lõpetas oma elu seesuguse krokodilli teenistuses!“

Selle peale paisus McSpaddenil mäsuline süda ja ta kostis ägedalt: „Wälja mu majast kogu oma sandijooaga! Ma olin raamatute pooli waleteele wiidud, kuid ainus kord ja mitte enam!“ Ja Wilhelmil poole pöördes hüüdis ta: „Tõsi küll, ja oled mu proua elu päästnud, ja järgmine, kes seda jälle teeb, peab samas paigas surema!“

Et ma waimulik ei ole, seepärast panen oma teksti jutluse alguse ajemel jutluse lõppu. Ta on wõetud hr. Noah Brooks'i mälestustest president Lincolni üle, mis „Scribners Monthly's“ awaldatud ja käib järgmiselt:

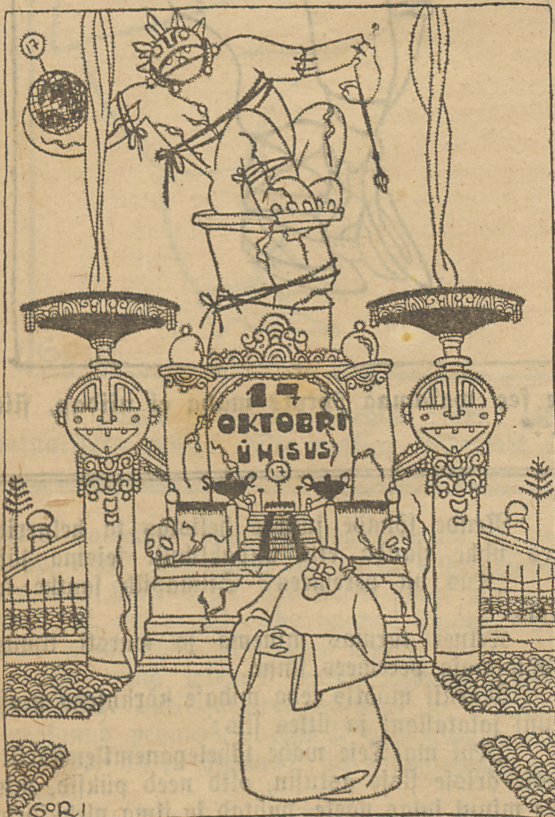
„J. H. Hackett oli Falstaffi osas näitleja, kes Lincolni waga waimustas. Et wiimasele alati tarwe oli teistele oma tänu awaldada, siis kirjutas ta ka näitlejale wäike waimuka tähekeste, milles ta oma rõõmu näitleja ehituse üle awaldas. Herra Hackett wastas ühe raamatu saatmisega; wahest oli see ta enda kirjutatud. Ta saatis presidendile ka mitu tähekest. Ühel õhtul, õige hilja, kui see juhtumine mul kogu meehest oli läinud, läksin mingi kutse peale Walgesse Majasse. Presidendi büroosse astudes märkasin enda üllatusseks Hacketti eestois istuwat, nagu ootaks ta audientsi. President küsis minult, kas keegi wäljas on. Minu teate peale wastas ta kurbalt: „O, ma ei wõi teda mitte vastu wõtta, ma ei wõi teda vastu wõtta; ja ma lootsin, et ta läinud on.“ Siis lisas ta juurde: „See näitab waga hästi, kui hädahoitlik on see asjalugu, et selles ametis häid sõpru ja tuttawaid on. Teie teate, kui kõrgelt ma Hacketti näitlejana

hindasin ja tudas ma talle sellest kirjutasin. Ta saatis mulle selle raamatu, ja seega arvasin ma asja lõpetatud olevat. Ta on meister oma alal, arvan ma, ja hästi kindlustatud. Aga et meie paar sõbralist kirja oleme vahetanud, nagu seda ükskõik misugused faks meest ole'sid võinud teha, siis on tal üks soov. Ja, mis te arvate, mis ta soovib?" Ma ei võinud mitte ära arvata, ja Lincoln jätkas: „Ta tahab Londonise konsuliks saada. O, taewas!“

Ma tahan lõpuks tähendada, et juhtumine Wilhelm Fergusoniga tõeste on sündinud, ja nimelt minu isiklikus tutvustonnas — kuid ma olen üksikasju muutnud, et Wilhelm end ära ei tunneta.

Kõik selle artikli lugejad on ühel oma elu magusajal ja üleval tunnil seesuguses suuremeelsuse-loos kangelase-osa etendanud. Tahaksin teada, kui paljudel nende seast tahtmist on sellest juhtumisest kõnelda, ja heal meelel lasta selle tagajärgi meelde tuletada.

Häwinew wäärjumal.

Peapreester Gutshow: „Ma olen teda küll sõidunud ja paiganud, aga itka titub kätte ära lagunema. Keegi ei usu enam tema wägewuse sisse, ma isegi hakkajuba tahtlema!“

Markii püksid.

E. Seltai järele.

Kui ma oma wapra sõbraga, uhke markii Puhbrochega, wiimast korda kokku sain, oli markii waelem kui kunagi enne. Kolme sammu kaugusest wõis näha, et ta mitme nädala, ja wõib olla isegi kuude jooksul suuremat raha oma näppude wahela ei olnud saanud, ja et tal praegugi selleks lootust ei olnud.

Isegi selle üle ei tundnud ta rõõmu, et ta mind nägi; sest arusaaja pilguga oli ta kohe ära näinud, et minult kõige rohkem musta kohwi wõis saada. Silmapilguga oli megi siis Pariisi suuremas kohwimajas ja rüüpasime suure waimustusega konjakuga kõwendatud musta kohwi.

„Sajalist nägin ma wiimast korda jaanuari lõpul,“ ütles markii kurwalt. „See oli väga ilus sajaline, päris uus ja mitte sugugi weel kokku murtud. Oleks väga mõnus olnud teda oma näppude wahela wõtta. Keegi umbes kolmekümne-wiie kuni neljakümne aastane mees-terahwas maksis sellega kohwimaja terrasje peal oma arwet. Ta istus selle laua juures seal akna all, kus see daame praegu ajalehte loeb. Kelner andis temale kahekümnefrangilisi kuldrahasid tagasi. Ma nägin seda siit... Ma silmitsesin seda sajalist õige teraselt, nagu oleksin ma dieti aimanud, et ma seda enam nii pea näha ei saa...“

Ta nüüd jäi markii walt ja wahtis kurwalt enese ette.

Ma püüdsin teda trööstida.

„Laf' läheb!“ ütles ta konjakut kohwi sisse walades. „Ma olen aristokrat, aga ma wõin julle ütelda, et ma sellel kõige kodanlisemal rahatiikil suure mõnuga kätt suruksin. Sellest rääkimata, misuuse armastusega ma teda oma rinnal soojendaksin! Ma wartsjaksin teda kõige tafema tuulepuhangu eest...!“

Nüüd oli korraga kahtlast kärinat kuulda ja markii waikis kahwatades. Siis kobas ta käega peast kuni jalgadeni ja kõneles suures ärewuses:

„Ma usun, et ma naela otsa olen istunud...!“

Sellele järgnesid mõned minutid piinlikku waikust, mille järele markii kurwalt sõnas:

„Minu püksid on ülevalt kuni alla katki käri enud... Minu ainukesed püksid!... Nüüd wõin ma nad üles riputada ja ka iseenele sinna kõrwale...“

Lõpmata meeleheide paistis tema näost. Wiha ja kibedus surusid tal pea-aegu pisarad silmist wälja. Ja ta waatas minule niisuguse mõõtmata waluga otsa, nagu oleks ta ütelda tahtnud: Näed sa, saatuse käe eest ei saa mitte

Enne ja nüüd.

E n n e.

„Seda mina sinule ütlen, kui sina mitte see wafamaa õhtuks maha ei niidap, siis mina sinule lasen üks tubli nahateis andma!...“

kõrwale põigata! Ta haarab sul kraest kinni seal, kus sa seda arwatagi ei tea. See must härg ei halasta kellegi peale; keda ta kord sökkuma hakkab, sellele annab ta ka wiimase tõuke! Mul oli ainult üks püksipaar, ainus mälestus endistest parematest päevadest, nüüd on ka see mokas. Ma ei saa isegi enam uulitsale minna! See on mu kindel surm!

Ma ei teadnud, mis ma markiile oleksin pidanud ütleva. Aga enne kui ma selle peale sain mõelda, et temale wana sõpruse täheks uut püksipaari pakkuda, lõi markii wihaselt laua pihhta.

„Aga nii kaugele ei lähe asjalugu mitte!“ hüüdis ta äritatult.

Nende sõnade juures helistas ta kelnerit, kes uhke isanda ette aupaklikult seisma jäi. „Kus on peremees? Silmapilk saatke ta siia...“

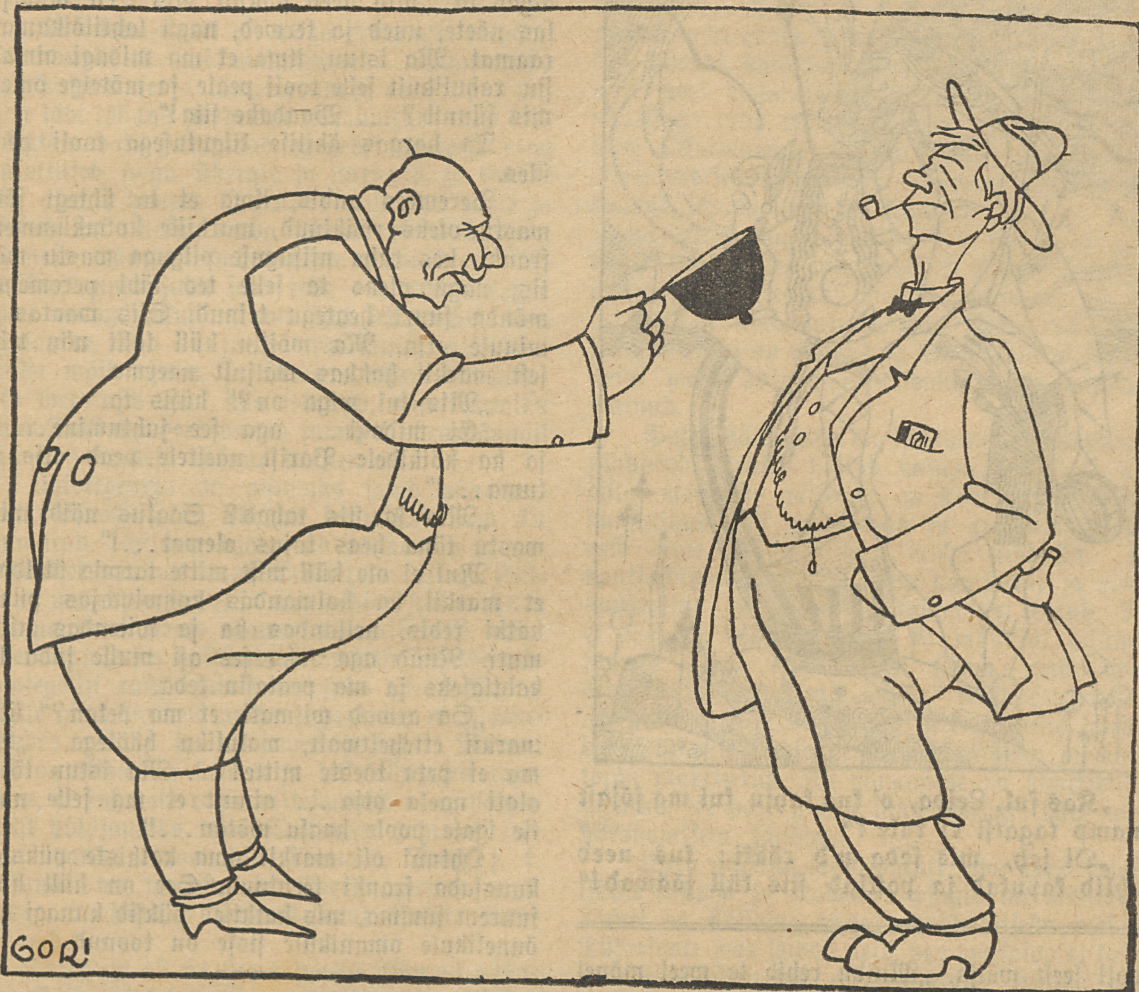
Kelner tormas minema ja warsti ilmus kohwimaja peremees sinna.

Markii mõttis teda wihase kõrkusega peast kuni jalatallani ja ütles siis:

„Kui ma Teie wähe tähelepanemisewäärilisesse ärisse sisse astusin, olid need püksid, mis Te minul jalas näete, puhtad ja ilma plekkideta nagu noor tütarlaps pulmapäewal. Rahulikult istusin ma siia tooli peale, nii nagu inimene hea nimega äris istet wõtab, sest et ta tema wastu täit usaldust tunneb. Uhe hirmija arusa-

Enne ja nüüd.

Enne ja nüüd.

„Eere hommifut, armas Jüri! Kas sina ei taha mitte nii lahke olla ja mulle heinaliseks tulla? Ma maksap sulle keif aujaste ära... Ole hea mees!”

mata hooletuse tagajärjel aga sünnib... kas teate, mis? Ma jään ühe naela külge rippuma, kas saate aru? ühe naela külge rippuma ja... ei, ma ei ütle seda parem! Palun, wadake oma enese filmadega üle!”

Ja nüüd viskas markii ülikuue hõlma graatfialise käeliigutusega kõrwale ja näitas imestanud peremehele raskelt haawatud piiksa.

„See on ju hirmus!” ütles kohwimaja peremees.

„Jah. Hirmus... Teil on täieline õigus...!”

„Palun ennaft rahustada, ma tunnen oma kohust! Kui palju on mul nende piikste eest maksta?”

„Kolmkümmend franki.”

„Olge nii lahke.”

Nende sõnadega ulatas peremees markiile kolmkümmend franki ja taganes paljude kumardustega.

Waljus kadus markii näojoontest.

Ta waatas kõrgi uhkusega minule otja „Nii peab nende inimestega ümber käima! Ago fia ei jää meie mitte ühekski filmapilguks enam... läheme mõne teise kohwimajasse.”

Wilistades tõusis ta üles ja filmittes weel korraks tooli, kellele ta kolmekümne frangi eest tänu mõlgnes.

„See neetud nael!” ütles ta ja tõmbas ta

Wanal heal ajal.

„Kas sul, Leida, o' tva kahju kui ma sõjast anamp tagasti ei tule?“

„Di jeh, mis seda n'd rääki: kus need tublid kapukad ja pastlad siis küll jäävad!“

tooli seest välja. „Muidu rebib ta veel mõnel teiselgi püksid lõhki...!“

Kolmekümne frangi mõju all oli markii nagu ümber muudetud. Ta võttis mul käe alt kinni ja tantsis pea-aegu lähemasse kohwimajasse.

„Hea märk! Hea märk!“ ütles ta lustiliselt. „See nael on ilusama tulewiku koidupuna!“

Ja siin, selles teises kohwimajas, tellis ta kõike juba täie kindlusjega, nagu oleks ta selle peale kindel, et need kolmkümmend franki igaweste kestma jääwad ja kunagi otsa ei lõpe. Ja ta rääkis ja lobises wahetpidamata kõige paremas tujus kõikjuga asjadest, kui ta korruga jälle wait jäi.

„See on aga ometi iseäralik!“ ütles ta erutatult. „Ma arwan, ma olen ära nõiutud...“

„Mis siis on?“ küsisin ma üllatatult.

„Mõtle ometi... ma olen jälle naela otsa istunud...!“

Ja juba kutsus ta kelneri ja kelneri läbi kohwimaja peremehe.

„Kui ma siia Teie kohwimajasse astusin,“ algas ta, „olid need püksid, mis Teie mul jalgas näete, uued ja terwed, nagu lahtilõikamata raamat. Ma istun, ilma et ma midagi aimaksin, rahulikult selle tooli peale, ja mõtelge ometi, mis sünnib? ... Waadake siia!“

Ta kargas äkilise liigutusega tooli pealt üles.

Peremees andis, ilma et ta ühtegi sõna wastu oleks rääkinud, markiile kolmkümmend franki, kes raha niisuguse pilguga wastu võttis, nagu oleks ta selle teo läbi peremehele mõnda suurt heategu teinud. Siis waatas ta minule otsa. Ma mõisin küll lolli näo teha, sest markii hakkas waljult naerma.

„Mis sul wiga on?“ küsis ta.

„Ei midagi... aga see juhtumine... et ja ka kõikidele Pariisi naelte pead otsa istuma...!“

„Mis ja siis tahad? Saatus näib minu wastu täna heas tujus olevat...!“

Mul ei ole küll wist mitte tarwis üteldagi, et markii ka kolmandas kohwimajas püksid katki rebis, neljandas ka ja wiendas niisamuti. Nüüd aga läks see asi mulle juba liig kahtlaseks ja ma peatasin teda.

„Sa arwad wiimati, et ma petan?“ ütles markii etteheitwalt, waluliku häälega. „Aga ma ei peta tõeste mitte!... Ma istun tõeste alati naela otsa... ainult et ma selle naela ise igale poole kaasa wotan...!“

Ohtuni oli markii oma katkiste püksitega kuusjada franki teeninud. See on küll kõige suurem summa, mis katkijed püksid kunagi oma õnnelikule omanikule sisse on toonud.

Naisterahwa-kupees.

Tuntud Ungari kirjanik Franz Molnar tahtis hiljuti kellegi naisterahwa taahas Wieneri sõita. Nii palju kui ta ta ümber waatas, ei läinud tal kudagi forda kohta leida. See tähendab, üks koht oli ja pealegi naisterahwa kupees. Selle koha peal istus paks mopsikoer, teda ta kõrwal olem wanem naisterahwas õrnade pilkudega kallistas. Molnar, kes vähemalt oma daamele platsi tahtis muretseda, võttis südame rindu ja palus wõdrast, et ta mopsi maha aetaks. Kuid wõdras naisterahwas lükkas palwe armuta tagasi, sest ta olewat koera eest täie hinna maksnud. Selle tagajärjel ei olewat mops enam koer, waid reisija. Seal heitis Molnar asjatundliku pilgu koera peale ja hüüdis: „Käi wälja! See on naisterahwa kupee!“ Koer oli nimelt, nagu wilunud näitekirjanik tähele mõis panna, isane.

Tulewiku Eesti.

Ühel nägemuste-tunnil avaldas waim mulle järgmist:

Tulewiku-Eesti on väga edenenu, niihästi majanduslikult kui waimlikult. Rahwusliku karjakaswatus ja tõuwenduse aade on lõpuliselt läbi löönud ja idealne kehakultura ajab õifi. Külatänavail jalutawad mehed, tugewad ning muskulisel, nagu Ubergid ja Lurichid, ja teretamise ajemel haarab üks mees teise peo peale ja wiskab kaks-kolm korda kümme füllda kõrgele. Inimese wäärtust mõõdetakse puudadega, sest igaüks tunneb juba seda tõde — terwe kehas terwe waim. Muidugi on igal külamehel oma maalapike, kus ta juuri armastuses kodumaa mulda wõib ajada, ja Saku aialinn on kümnend werstasid oma alla wõtnud, kus tulewiku Suur-Tallinna perekonnad suwiseil päraflounail oma kodukoldest röömu tunnawad.

Ahistegewus on wiimaks jalad alla saanud, ühifuste wõrk tihedalt kogu kodumaa üle tõmmatud. Ahifuste raamatud on korras ja asjaajamisel puudub wana Eesti jonn. Negi Kulamaa mehed on rahul ja üks endine sealne meier on oma suurepärase raamatupidamisewiisi, mida ta seni saladuses hoidnud, armuliselt awaldanud. Ahistegelisi raha-asutusi on juba nii palju, et kõigile adwokatidele nende juhatuses ning nõukogudes ruumi ja kõlisemat jatkub. Mitmel pool on liikunud laenu- ja hoiu-ühifused tegewuses, et rahwale raha kättesaamist ning paigutamist hõlpsamaks teha. Tallinnas juhivad seesugust panku adwokatid Teemant, Pung j. t. ja suwel on ta asukoht Piritas parwe peal, millega ta sõitused jõesuust kuni Kosela üles alla teeb.

Karskuse asi on suure hooga liikuma hakanud. Kõik endised „põhjusmõttelised“ karsklased on tegelisteks karsklasteks muutunud ja häwitawad hea eduga inimkonna wihasemat waenlast alkoholi. Enne aga on nad „saladusliku“ egiptlase Alt juures kõhu seestpoolt kindlaks tegemist õppinud ja seepärast wõiwad nad igaüks terwe waadi piiritust ära juua, ilma et nende seedimine ja närwid oma kainust kaotaksid.

Kõlblus seisab iseäranis maal kõrgel järjel ja seda peab kõige pealt kohaliste ajalehede teenuseks lugema. Wiimaseid on mõnel pool igas küllas mitu ja nad märgiwad hoollega üles, kelle lakas Meoja Andres wõi Toistre Raarel wõi teisel wõi wiibinud ja kellega Raasiku Salme wõi Ringu Leeni pühapäewal kiriku juures sofistandanud. Tagajärjed on otse üllatamad: Pärnumaal, kus kohalisi ajalehti kõige rohkem, sünnib wäljaspool abielu mõnel aastal waewalt weel üks-kaks last, kuna mujal, kus neid aja-

lehti alles wähem, ka wiimane arm märksa suurem.

Eesti waimuelu, iseäranis kirjandus, elab walgas-kollast, see on kiipuse momenti. Et ainuüksi weel geniused kirjutawad, siis on armustus täieste kadunud. Ajalehtedes ilmuvad ainult weel kirjanikkude ülistused seotud kõnes, nootidega ning mälestusjamba plaanidega, mille kõik ülistatawate südamefõbrad valmistanud. Kõik endised armustajad on ühel rohelistel momendil Tartu ligidal Tähtwere metsas suure skalperimise ning pealuude seest joomisega oksa tõmmatud. Sellest müstikaliseft pidust osawõtjad on niisuguse „ekstasi sisse“ kukkunud, et nad üle Doome kodu minnes von Baeri mälestusjamba kaisu on wõtnud ja Laial uulitsal Grenzsteini maja katusel lehwiale inglile käemusu saatnud.

Palju häid asju on iseäranis ka Tallinnas sündinud. Teater töötab kasuga ja annab igal õhtul etendusi; näitlejad on kõik esimese järgu kunstnikud, seft puuduvad ju armustajad, kes neid enne pahatahtlikult maha kiskufid. Ra kontserdifaalis on igal õhtul kontserdid ja nende kuulamine on igapidi hõlpsamaks tehtud. Nii ei pea see, kes kontserdid ka mõnusat istumist soowib, enam kaht piletit ostma, waid ühest aitab küllalt. „Peale kauba“ wõib ettekandeid nii palju nõuda kui tahab, seft nendeks kordadeks, kui ettekandja peaks ära wäfsima, on kinetofon muretsetud. Ra magamine on kontsertidel lubatud, see peab ainult ilma üleliigse kära ning norskamiseta sündima.

Wiru uulitsal wõib õhtuti juba üsna mõistlikult liikuda ja Kadrioru pingid on mõnikord õhtuti ka üksikule käijale puhkamiseks wabad. Lütarlaste seas leidub neid, kes meeldida ei taha, ja naiste arm, kes oma meestele truuks jääwad, kasvab. Seft kopikaleht on abieluasjade harutamise lõpetanud, kinematografid on etenduste aegu poolwalgustatud ja erakabinettide arm ei ole mitte tõusnud. Sepia.

Luust ja lihast läbi.

Läbi linna rändab uulitsa-orkester ja torjab omale ülespidamiseks kopikud. Ta tuleb ka isand Keoneri juurde, kes tuntud kirjuping on.

„Mina ei anna midagi,“ hüüab ta „moosekantidele.“ „Ma ei ole ka midagi kuulnud.“

„Mitte kuulnud?“ hüüab juhataja. „Seda ei usu Teie isegi. Meie muusik läheb luust ja lihast läbi.“

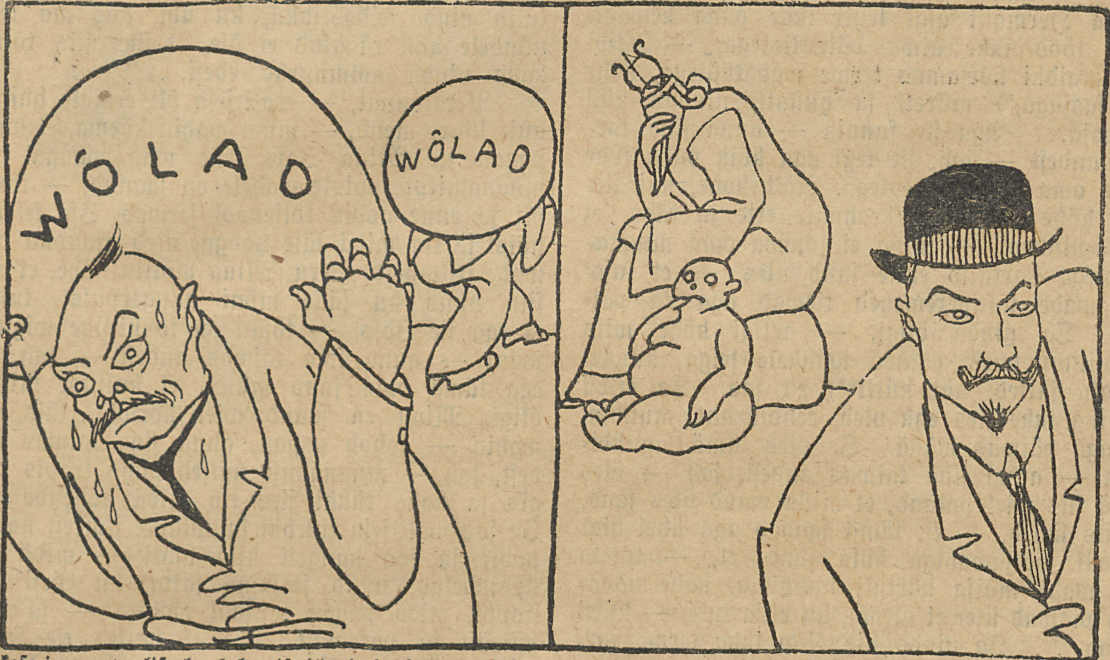

Raske seisukord.

Rarstkuse aade: „Mu Sumal! Ma ei pääse juustit wäljagi, kudäs ma siis midagi korda juundan saata. Nii kaugele kui film ulatab, olen ma alkoholi müüriaga piiratud. Ras ma siis tõeste siiasamasse pean surema, kus ma sündisin?“

Lahkumine.

Lühitese ja waewalise kooselamise järele lahkuwad „Tall. Seataja“ ja „Meie Lastafada“ ja lähewad oma raskest foormat tandes jälle igatiis ise teed.

Menning lahkuw „Vanemuisest“, ei hooli selle nutust ega palwetest midagi, waid jätab ta oma uue eestseisufega täieste jaatuse hooletse.

Jung lahkuw neist Eesti linnawolinikkudest, kes nahiilda linna kätte soowisid wõtta ja mitte mõne üksiku Saksja rentniitu kätte anda ja läheb selle juurde, kes temast kõige paremine aru saab ja tema teguwiiisi diglaselt ostab hinnata.

Tallinna kaupmees on väga wihane selle ostja peale, kes kaupluses Eesti keelt räägib ja sunnib teda „kõbuste abinõudega“ kauplusest lahkuma.

Kuda walitseja karjumise järele jättis.

Alutaguse murrakus.

Rudkas.

No oli sie walitseja ikke üks sunnik küll, — anna sina taiwas andest — jah! Wana Hermani ajal tehti ikke puha kewadisedki tööd ikke aiwa päiwilistega, — käidi heinamaidki kõrjamas terve wabatkülega, kõhe ku' saajaga,*) müreti ja hullati, ninda't küll ja waja... Aga sie sunnik — anna sina tawas andest — jah, sie tegi aga kõik puha ikke wade oma muanamiestega. Nä't kõhe, kui siie tuli, kõhe kiimeldas krahwile ette ja taha, et ninda-nindagi, — mina ei jõwwa oma muanamiestega kartulid enne lund üles, — et lass' aga wade taluperemehed tiewad aga ka päiwil... Ja ninda õligi, — aetigi kõhe wiis kartulinoppimise pääwä igaihele selga, ku te gemata jätted, nä't kütti**) e't saa. Ja midä sa hing ikke tied ehk oled, rendikrunt, muudku tie aga päiwad wällä. Sa õles tämä lagundi-keha — anna sina taiwas andest, jah — õles tämä siis wiel ootand, et milla omad üles saad, et siis lähed, — ei, tämä saadab aga ühel hial päiwäl wäljawahiga küla sõna, et, — tuleta aga wade mõisa kartuli noppima, kahe nädä-laga piawad ülewel olema, ku ett'a tule, — kütti ei saa... Ja ninda siis õligi ikka terve kartulimõttamise aja wäljal ikke kõhe nagu Saabani sõwägi, ikke oma sada ja sadawiiskümmend inimest kõrraga.

Ja õles tämä ifegi siis ka inimise moodi öld, — ei, kus seda, — ühke ku wärb aiateiwas. Ise pikk, ku Narwa kurat — anna sina taiwas andest, jah, — jalad, ku eliwandil, aga jala millagi wäljale tulla, — ei, kus seda — ikke kas ratsa, wai pikkawankriga, — talipoijs ees kutsarist. Ja sõimada, — anna sina taiwas andest, jah — ikke üks kurat tõise selga... Kirjutaja, sie just ku pistke ahw, ka järel, siis muudku röögiwad aga wõidu.

Nooja, noh, sie õligi jo kõhe tõisel nädälal. Suuretie äärine ja Telliskopli tagune öldiki jo ülewel, pesuköögi ääres oli wiel raasuke, — niiskefe inimise karjaga na' kolme nelja päiwä töö. Ühel hüwäl hommikul tämä wõtab ja saadab terve muanamieste naiste wää, — kaks-tõist inimest — wäljalt tagasi; — õleta kümme minuti hiljast jäänd, — menga aga wade tagasi. — No — anna sina taiwas andest, jah — midä sa ullule ikke tied, muudku mene aga wade tagasi ja õle wiel rahu päälegi. Tia midä oli madanel ninda wiga mängida, enesel jo üle sadame inimise wäljal.)

*) Saaja — pulmarong.

**) Rüttematerjal.

No hiakene küll, tõisel päiwäl õlid siis muonakuie naised kõik jo aigsaft enne täda platjis. Ise õligi senel päiwäl kõhe, ku erilane, muudku aga piriseb ja piriseb. Kirjutaja ka, nagu arakas järele — anna sina taiwas andest, jah. — „No midä te paganad loobite neid kartulid ninda ridastikku, ku ubi, kas ma teile ulludele küll rääkind ei õle, et üks siie, tõised kaks ninda kolmmurka edesi...“

Beralõunat, — walitseja oli eemale hunnikuie juure mend, — mina wahin kõrwa, et kuda pagan sie Altua Sofs sene oma wauga just muanamieste naiste wahile on saanud, — tämä õli jo enne oopis tõisepool serwas. Ise seletab naistele tia midä täie hooga, nied muudku aga wade itfitamad naeru. Mina mõtlin kõhe, et ega siin nüüd ku jälle mõni wingerpuss tuleb, et ega sie Sofs, — tämä on jo niiske wiguriwänt — anna sina taiwas andest — jah, — ega tämä oma suud muidu ei kuluta. Ninda õligi. Mina en saand wiel kormigi täis, ku wahin — tohoh pagan, anna sina taiwas andest, jah — muonakuie naised puha tropis ringis ja kaks tükki sies tia midä kõhendawad. Sa joo walitseja tulebki hunnikuie juurest naiste poole ja joo kaugelt kisa lahti — midä te, nadikaelad, nüüd sõisama jäita, ku edesi ett'a noppi, midä pagan te sääl wahite, — ja ikke hüwäst ja paremast. Aga ei naised tie senest mitte wällegi, kõhendawad aga ikke wade tia midä, tõised ümber troppis. Tõised noppiad tõisewad jo puha wagudelt üles, mina lähen ka ligemale, et — saab õmmete kumma*) näha, mida pagan nad siis sääl tiewad, — kõrraga, — walitseja õli wade na arwada kümme sammu naistest eemal — nied lõowad troppi lahti ja Saani Tiina ütleb, nagu ei õles midägi öldki, et — „ei midägi, walitseja herra, Leenu õli wade sieliku paul katki mend, tahima seda parandada —“. Mina wahin siis ka, — no tohoh pagan — ei sääl öld enam seeliku paulast juttugi... Ah sa mu kulla päiwad, ei sääl öld enam aiga, — ninda ku walitseja Leenu nägi, nõnda kõhe õligi üle kraawi suure tie pääl pikas wankris jaa lasi mõisa poole, nõnda't tolm taga. Kus terve wäljatäis rahwast, kõik naerawad, ku ullud... Naised ise wiel uhkust täis päälegi, — meie parandasima Leenu seelikupaula... ise aga irwitawad, kas katki.

Ei walitseja senel õhtal enam ise wäljale tuldk, saates tallipoisiga päiwäpalga kupjale kätte. Ja ikke üsne kawwa aiga pera seda ei olla mitte sinne wäljaõtsa wahtindki, kus muanamieste naised noppisid. Ka karjumise õlla nagu wähemast jättänd.

*) Rommet, ime.

Ikka alam.

„Mis sä peas mudu lõugetama, sinu wanamees o' ju see kõige alam inime' si' ilma peal — ta o' wang!“

„Ära isi lõugeta! Sinu wana o' ju weel alam — ta o' wangiwahst. Peab ikka minu wanat igal ajal teenima ja ta järele waatama!“

Wäikene wiisit minu enese „suure“ juurde.

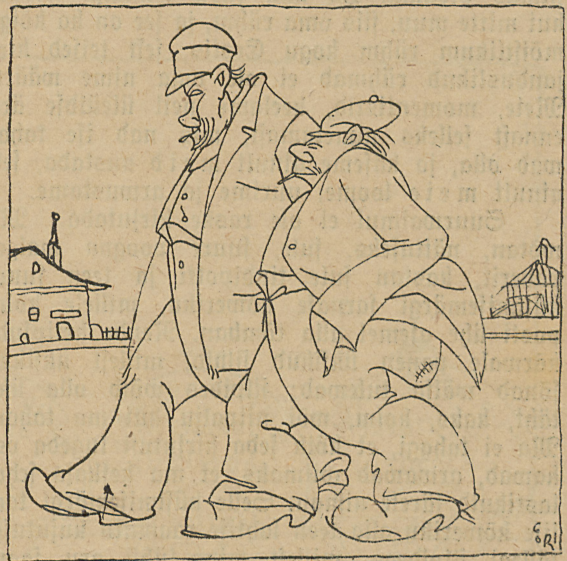
Rõht koliseb ja mu sifemiste asjade ministeriumis on täieline korralagedus. Mu waene kõht ei ole paaril päewal mõistlikul wiisil süüa saanud ja awaldab selle wastu oma wiisil protesti. Rah protest, just niisamasugune protest, nagu meie rühma wiimane pühendus kõigile kirjanduslistele paganatele ja wariseridele. Smelik, meie rühm awaldab teiste wastu protesti, kõht awaldab minu wastu sedasama. Protest protesterija wastu. Kuid wiimane protest on palju rohkem minule enesele tuntaw. Ei, sedawiisi ei wõi enam edasi minna.

Ma waatan rahakotti, selles ei ole punast kopikatki. Kõik kopikad on kulunud selleks, et ennast igapidi kirjanikuna näidata: peab sellekohase ülikonna muretsema, juukseid korraldama, et seltskonna tähepanekut enda peale tõmmata. Aga et kirjanik olla, peab wahesti ka oma kirjatööd kusagil awaldama, ja see just paha miga ongi, et keegi meie rühma töid ei taha kirjastada. Sellepärast peab oma kopikaid ka oma kirjatööde kirjastamiseks kulutama. Kirjastatud tööd aga seisawad riulitel, sest et neid keegi ei osta. Meie aja inimesed on ikka weel Europast kaugele maha jäänud, sest millestki

kõrgemast ei suuda nad aru saada. Meile seleta kõik ära, nagu just asi täieste on, tarwita sõnu, mis igapähele arusaadawad, siis nad wast mõistawad sind; kui aga neile wähe kõrgemast asjust rääkida, sõnu ütelda, millest ainult suurwaim aru saab, siis ei katsugi nad sellest aru saada ega taha oma raha meie raamatute ostmiseks kulutada. Neile peab, näituseks, puud nii kujutama, nagu see just on, aga mis on siis selles kunsti wõi luulet. Midagi peab olema, millena meie wõime puud endile ette kujutada, mis aga mitte puu ei ole, — selles wast seisab kunst, luule.

Ma olen kirjanik, selle wastu ei ole kellelgi midagi ütelda, sest muud teenistust mul ei ole. Kui amet inimest ülewal peab, siis on inimene töeste ameti kohane. Ma kirjutan tihti, awaldan töid oma rühma koguwäljaannetes ja mu luuletused jõuawad üleüldist tähepanekut wõita. Ma wõin ennast geniuseks pidada. Genius sum. Kui ma kord sule tindipotti pistan, sealt jälle wälja wõtan ja paberile panen, siis tulewad sõnad iseenesest ja kõik niisugused, millest ainult mina üksi aru saan; isegi mu kaaswõttelejad rühmas ei oska neid seletada. Ja niisugune peab ka suurwaimu luule olema. Ainult üksikutele on luule kätteisaadaw. Kui kõik luulest aru saamad, siis peab ta liig igapäewane olema, sest suurem osa harilikka inimesi peawad praegu luuleks seda, millel luulega midagi tegemist ei ole, mis ainult lihtne proosa on.

Waleste mõistnud.

„Me oleme ikka ta tublid rahwapojad, Jürka!“

„Ei, mina küll ei ole — mul o' üksainus isa, seda tean ma kindlaste!“

Uda-hvrein.

Kirjutama ma pean, seda nõuab mu kirjaniku amet, seda tahab mu auahnus. Kuid millest kirjutada? Küll juba mõtteid leidub... Mõni väikene sulesforkija mõtleb enne, millest kirjutada, teeb üleüldise plaani, valib sõnu. Suurwaimul tulewad sõnad iseenesest. Tarwis aga sulge wähe liigutada. Peab ainult momenti silmas pidama. Ja küll juba trükkija leidub, kui mitte muu, siis oma rühm, ja see on ka kõige mõistlikum rühm kogu Cestis, sest teised kirjanduslikud rühmad ei ole oma nime väärt. Meie, momentistid, keelame neil üleüldise ära ennast selleks nimetamast, mis nad ise tahawad olla, ja käsme ainult meid austada, sest ainult meie loome, uurime ja arvustame.

Suurwaimul ei ole raske kirjutada. Ma wotan, näituseks, sule, suure poogna walget paberit, kastan sule tindipotti ja teen suure küstimisemärgi sarnase kõweriku, millele kolm posti ühe asemel alla tõmban. Nende kriipsude kõrwale panen üksikud silbid, millest üksikud sõnad wälja tulewad; silpides wõib olla üks täht, kaks, kolm, wõi niipalju kui ma tahan. Ma ei tahagi, et kõik seda kirjutust lugeda oskawad, arwawad wiimaks, et ma keskaja scholastikuid järele aiman. Selle küstimisemärgi taolise kõweriku alla teen lahtise raamatu kujutuse, jällegi silpidega, millest mina ükski aru saan, see on fisejehatuseks.

Ainult kirjutamiseks ei ole tarwis otsida. Kõige parem on ikkagi iseendast kirjutada. Soo, suurepäraline mõte! Ma kirjutun:

Meeleolu minu praegune külas.

Ju päike päisi päi
Mul peas on selge soga
Ma olen nagu toga

Rui täidast täis on tõi
Mul kõhus kolin molin
Huult huule wastu woolin

Ja õues lehmad lambad
Sealt kuulda mää-mää-mää
Wõi jälle möö-möö-möö

Ma warna wiskan hambad
Ja töö ei lää lää lää
Ei ole hää hää hää.

Wäga hea. Selge kujutus minu praegusest meeleolust. Minule täieste arusaadaw ja selge. Wõib olla, saawad sellest ehk mõned teisiti aru, sest meil on nähtawaste palju mehikesti, kes kirjanduse-börssel esimesi sammusid teemad ja, nagu harilik, kirjanikkude „sõimamise“ läbi endid hästi targalt näitawad, et niiviisi pikkamisi teed teha ajakirjanikukohakeste juurde. Aga geniuse luule peab ikka niisugune olema, et sellest ainult üksikud aru saawad. Sellele nõudele ei wasta ülemaloodud luuletus mitte täieste, seal on sõnad, näituseks, millest igaliks aru saab. olgugi, et nende sõnade ühenduse mõte kõig arusaadaw ei ole. Kuid wiimast ma just tahan, — kõigile arusaadaw töö ei ole geniuse töö. Arusaadamaid keskpäraseid töid oskab igaüks kirjutada, kes aga sulge paberil suudab liigutada.

Ma pean ikka riidagi algupärast wälja mõtlemata, mis mind tingimata geniuseks tõstab. Hm! Soo, nüüd leidsin hea mõtte. Sumalik mõte! Misugune suurepäraline idee! Per aspera ad astra. Seda wõib ainult suurwaim leida. Ma kirjutun luuletuse, millest ainult mina ükski aru saan ja millest ainult suurwaim wõib aru saada. Ja peab nii olema:

M u e l u.

aa

aa

00000000000000000000000000000000

00000000000000000000000000000000

△△△△△△△△△△△△△△△△△△△△

△△△△△△△△△△△△△△△△△△△△

□□□□□□□□□□□□□□□□

+++++

+++++

.....

××××××××××××××××

eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee

eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee

See on juba midagi. See on otsekohe minu elu. Esiteks keerleb ta ilma lõpmata. Ei ole mingisugust kindlat seisukohta. Seda tähendavad kaks esimest rida. Siis hakkab mu elu juba kindlamat kuju võtma, keerlemisele tuleb lõpp, elu kujuneb ringiks. See on teine järk minu elus. Siis muutub seisukord ikka kindlamaks, aga ei ole veel tugeval alusel, võib ühele poole, võib ka teisele poole kalduda. Viimaks muutub seisukord kindlaks, kuid see on juba miinus minu elus, ma hakkam tagurpidi mine-ma, nagu seda joon ridade ees näitab. Endised nähtused hakkavad korduma ja lõpuks muutub mu elu jälle keerlemiseks, millel otja ei ole, kuna aga keerlemine koguni teist kuju võib võtta, kui endine, — ta hakkab tagurpidi käi-ma. Selge kujutus minu elust, mida ühe pil-guga võib tähele panna. Kuid see on juba midagi, millest teised ei suuda aru saada, kui ma ise ei seleta. Ja see on geniuse tundemärk. Minu töö on ainult minule ja sellele arusaadam, kellel just samasugune mõttelaad on. Aga neid viist ei olegi veel Gestis, sest mina olen ainu-kene genius.

Selle luuletuse lasen ma suurte mustade tähtedega rohelistel paberil triikkida, see tähendab: mu elu on kurb ja must on leinawärm, aga ta seisab rohelistel alusel, — tal on veel lootust paremuse poole pöörduda, sest kõigi wär-wide seletuste järele „Noorerahwa seltsilises“ on roheline lootuse wärm. Ja lootuses on elu. Rõigest sellest on nii lihtne aru saada. O, sancta simplicitas!

Roheline Okas.

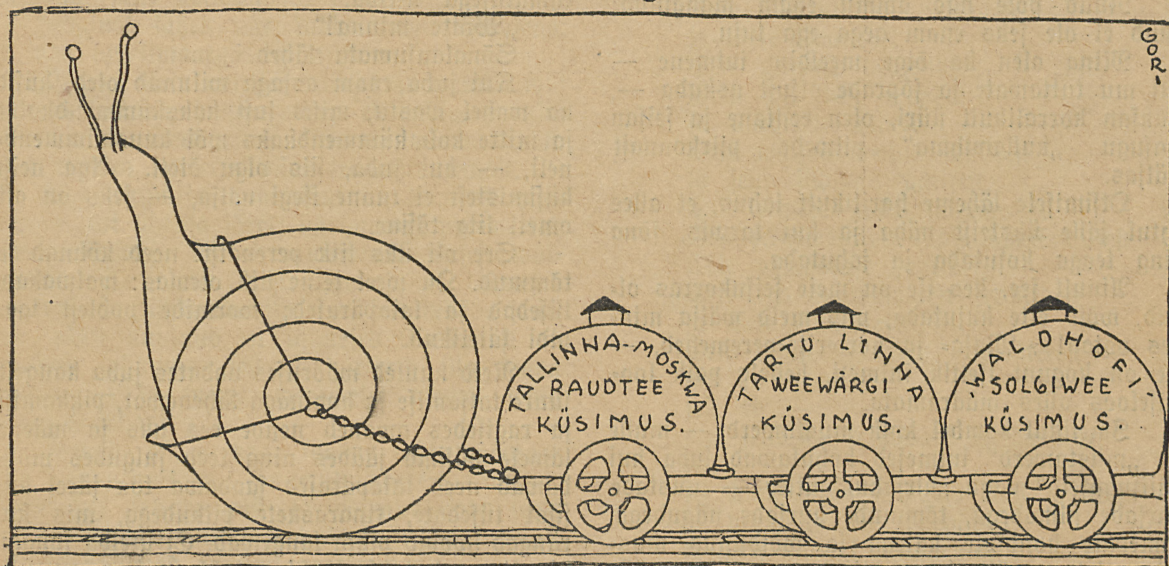

Otto-noorherra.

Arwustus.

Oma „talwemaastikus“ olete Teie väga hästi talwiist meeleolu tabanud, see jätab mind jääkülmaks.

Kiirrong.

Siljuti teatas „Päewaleht“, et keegi inshener niisuguse edasiliikumise abinõu on üles leidnud, mis tunnis 480 wersta sõidab. Nüüd on „Sarjafal“ võimalik selle uue ülesleiduse pilti tuua.

Kallis „Sarjaja“!

Mul ja mu naabritel on praegu väga kurb seisukord! Rahetsufewääriline ja raske igapidi.

Meie otsime korterid!

Mina ühte mööbliga tuba, mu naabrid mööblita mitut. Uhtewiisi raske on mõlemaid leida.

Hommiku wara teele minnes trööstine ja kinnitame üksteist, warustame endid pikameele ja kannatuslega, wõtame reisi moonaks hea hulga häbematuft ligi ja peidame südamed mitmekordse kilbi taha, et millegi eest ei tarwitseks kohkuda.

Paar kõhna ajalehe-kuulutust teejuhiks tas- kus ja kindel soow waruks — ühte „teatud“ linnajagu kõigist takistustest hoolimata läbi käia — nii läheme teele.

Ilm on ilus: see tähendab, päike kõrwe- tab ja tolm matab suud-filmad kinni. Wõi ilm on wõimatu halb: see tähendab, wihma sajab pisi-tasakesti, wahetpidamata, wäsimata ja puhkamata, hommikust õhtuni ühetasase wi- sadusega. Meil pole aega ega wõimalust ilmast hoolida, — nagu kunagi inimestel, kes endi ametisse töttawad.

Muidugi on korteri otsimine meil praegu ainsamaks ametiks, sest mingit teist ametit selle kõrwal pidada harilikku keskpärase terwisega in- mene ei jõua.

Mu naabrid on igapäewased nooredmehed, õige meeldiwad — niipalju kui mina nende naabri ning kaaskannatajana wõin otsustada, — kõnelewad natuke Saksa keelt, on wenelased ja mängiwad wabal ajal harmonikat. Mängi- wad väga hästi.

Nüüd pole nad ammu enam mänginud; nüüd ei ole seks enam aega ega tuju.

Mina olen ka õige meeldiw inimene — kui mu tuttawate ja sõprade otsust uskuda —, maksan korralikult üüri, olen eestlane ja seis- an igasugu „kullawihma“ pilwede piirkonnast wäljas.

Otsimisele läheme harilikult lahus, et alles õhtul jälle üksteist näha ja kui tarwis, sõna ning teoga kosutada ja jahutada.

Ainult see, kes ise on meie seisukorras ol- nud, võib ette kujutada, mis meid wälja min- nes ootab!.. Maja- ja korterite-peremehed, — see on koguni iselik inimesi, kellele paik loo- duselooles alles määrata.

Smelikul kombel kõik mustawerd — mulle on „mustawerd“ inimesed kohutawad juba kui „niisuguseid“ nagu „kirjakul“ ütleb — mustade kurjade filmadega, tõmmude kurjade nägudega, tumedate kondiste kätega ja wõidunud mus- tade riidetega näiwad nad tige date kullidena üü- rida tahtjaid ootawat ja waritsawat, et neid „õnneks“ wõtta.

Rurja aimamata — kui alles „algaja“ oled — loed sa wärawale „üleslöödud“ sedelilt, et mööbliga tuba saada olewat, astud hoowi, awad ukse, lähed trepist üles (hapukapja ja kopitanud pesu lõhna miski pannes!), helistad ja küsid tuba näha. Lõikaw koerte haukumine wõtab sind wastu ja paar koledate hammastega musta-filmalist keskealist wanapoole preilit.

„Kõsht shi'bsjn rubl!“ fositab kihwtine maduhääl sulle wastu, ilma et sind sisfegi las- taks. Ruttu oled jälle trepist all ja uulitsal tagasi.

See on mõni linna lähedane ja „parem“ uulits ning suur ja „korralik“ sakste-maja!

Sattud sa wähem korralikku uulitsasse ja wähem peenesse majasse, siis talutatakse sind su küsimuse peale kättpidi wõi juhatakse sõnade ja tagant tõukamisega mitmest keerulisest käi- gust ja „läbikäigust“, söögi- ja muist tubadest läbi ning näidatakse lõpuks mingi punaseks wär- witud seintega wangikambri taolist urgast, kus madrats maas ja kolmejalgne laud nurgas on.

„See maksab kümme rubla!“ lisatakse se- letuseks juurde.

Wõi sulle pakutakse tuba paari logisema tooli ja täi-turult toodud woodiga ning oma- kaswatatud lutikate ja paberist roosidega fini- ses waasis — wiieteistkümmne rubla eest kuus.

Ehk sa lähed suurte lootustega kaunis puhta maja puhtawõitu trepist üles ja näed wõrdlemisi puhaft ja kena tuba. Waatad seda healmeel ja küsid — seesmise hirmuga — hinda.

„Kakskümmendkolm rubla!“

„See on ju kole..“ muud ei mõista esimese ehmatusega ütelda.

„Wõite minna!“

Sõnalaujumata lähed.

Kui juba enam asjaga wilunud oled, küsid ka wahel wastu, miks just kakskümmendkolm ja mitte kolmkümmendkaks wõi kuuskümmend- neli, — kui juba, siis olgu õieti. Aga neist küsimistest ei tunne ifegi nalja, — seks on asi ometi liig tõsine.

See oli üks liik perenaissi: need kõhnad ja tõmmud. On meel teine liik olemas: walwakad, tüsedad ja laiapära sed; wormide poolest iga- pidi täielikud.

Neid kuuled wõöruses oodates juba kaugelt juure tatsamise ja kohinaga lähenewat, pikkamisi ja ragisedes awaneb nende ees uks ja mäena läwele püsima jäädes ning teed sulgudes mõ- dawad need laiapära sed saadawa toa järel kü- sijat tüsedate, tinaraskete pilkudega, mis kui rängad hoobid pihta langewad. Ei ütelda sõnagi, ainult waadatakse ja hinnatakse: teie nagu, üli- konda, peakate, jalawarjusid, kindaid ja kõike muud, mis te juures näha — ja sedagi umb-

kõik koos oleme heaks arvanud endi rasketele kannatustele vägivaldselt otša teha, — siis ärgu inestagu: lootusetä kannatustele ei tunda muid otše kui vägivaldsheid.

Rurwalt terwitades.

Uch.

Daam: „Ma oleks õnnelik, kui Teie minu näopildi maalitsite.“

Runstnik: „Rahjuks ei topeeri mina põhjusemõttelikult mitte.“

kaudu, mis näha ei ole. Siis tuleb kui wafaraga löödüd: „See tuba Teile ei lähe: see maksab...“ Muidugi jälle kohutawaid summasid.

Riginal läheb uks lukku nagu wihafena, et teda on ilmaaegu tülitatud.

Sällegi olete uulitsal päiksel kõrwetada wõi wihmal leotada, hinges mingi ebamäärane tuim ahastus ja meeleheide. Rümme päewa wõib weel endises korteris ollal trööstite ennast.

Uga järgmisel hommikul on kümnest päewast ainult üheksa järel; ükshaawal pudenevad needki käest ja tunded muutuvad järjest wõikamaks. Te olete lehest lugenud, et inimesed küüinides ja pühkmekastides on ööd mööda saanud; olete kuulnud, et inimesed Tallinnast on pidanud lahkuma, sest et korterid siin saada polnud — ja tuima meeleheite asemel tekib lootusetä ahastus.

Kewade on, ja kogu loodus tohib röömustada — ainult me õnnetud korteri otsijad oleme kui feltskonnast ja röömustajate seast wälja tõugatud, inimeste hulgast wälja julutud... nii hakkad lõpuks mõtlema.

Ja kui keegi lähemal päewil kuuleb minu wõi mu naabrite kohta, et keegi meist wõi me

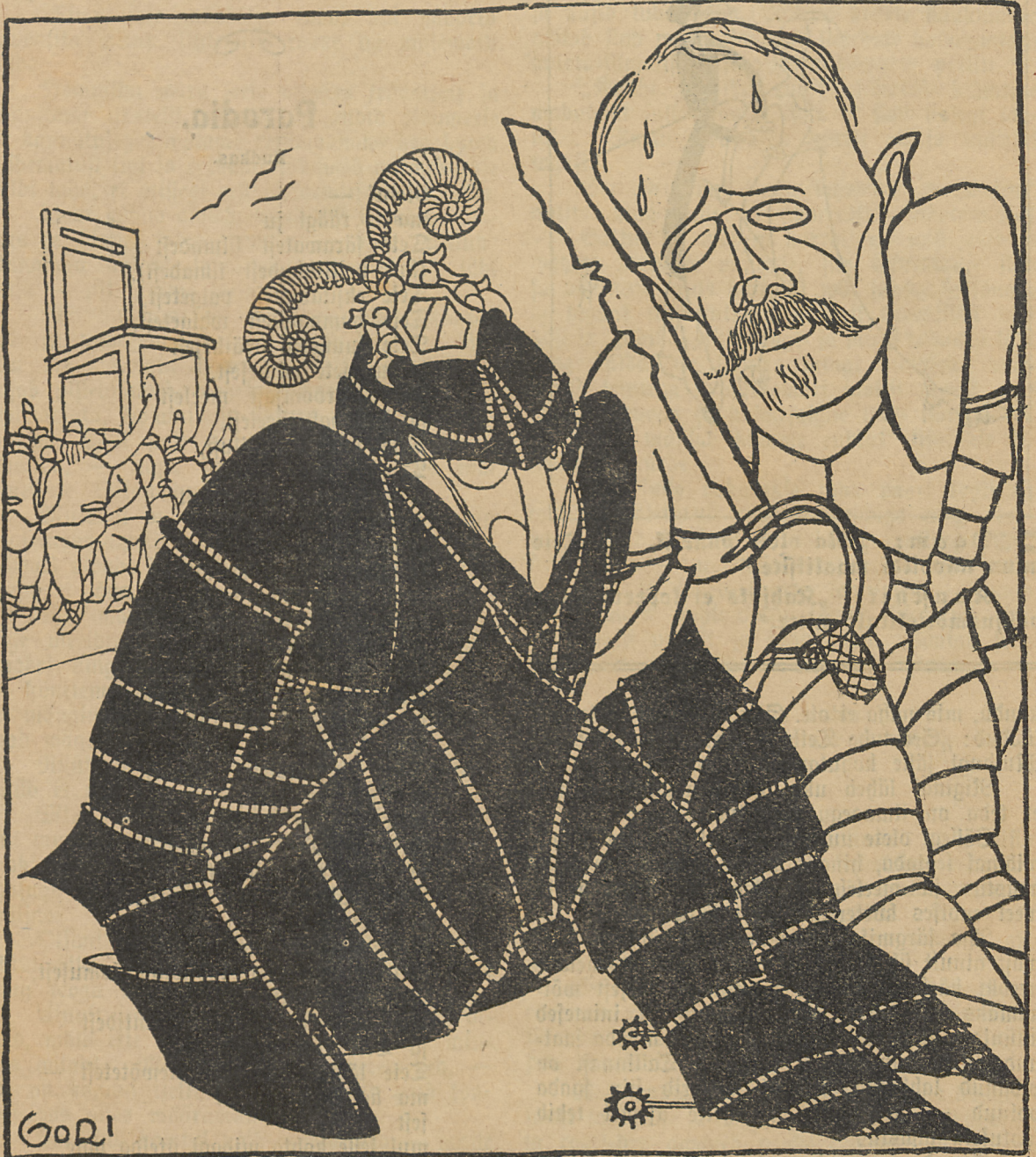
Parodia.

Rudkas.

Neiu! —
 ma ei räägi ju
 Teie särwatest filmadest
 (kui heitlikkudest ilmadest),
 Teie ekstitawatest palgetest,
 Teie hammastest walgetest,
 Teie suukestest wäikestest
 ja juuksete päikestest,
 Teie ülliröömsast meelest
 ja kõlawast keelest,
 Teie puhkenud ilust,
 Teie pilkude wilust,
 Teie südames ärkawast,
 ammu ju tärkawast,
 uut elu märkawast
 tundmusest mõõnawast,
 tundmusest lõõmawast,
 millel armastus nimeks
 (ja mis mulle jääb imeks).
 Teie õnnelikust olewikust,
 Teie päikserikkast minewikust
 ja paljutootawast tulewikust,
 Teie kaunimatest lootustest
 Teie elujõulistest ootustest,
 ja Teie idealidest,
 Teie geniuse detailidest,
 Teie wabadest waadetest
 ja kõrgetest aadetest,
 Teie wäljaarenenud maitsest
 ja selle südikast kaitsest,
 Teie tegude kollektiwismusest,
 Teie eelarwamiste individualismusest,
 Teie armastuse jantidest,
 Teie ees roomawatest frantidest
 ja Teie elumõtetest,
 Teie läbiwõidawatest ettemõtetest —
 ma ka ei räägil...
 sest et —
 mul selle kohta midagi ütelda pole,
 sest
 see kõik minu arwates tühi ja kole
 ja peasjalikult sellepärast,
 et Teil midagi sellesarnast ei ole!

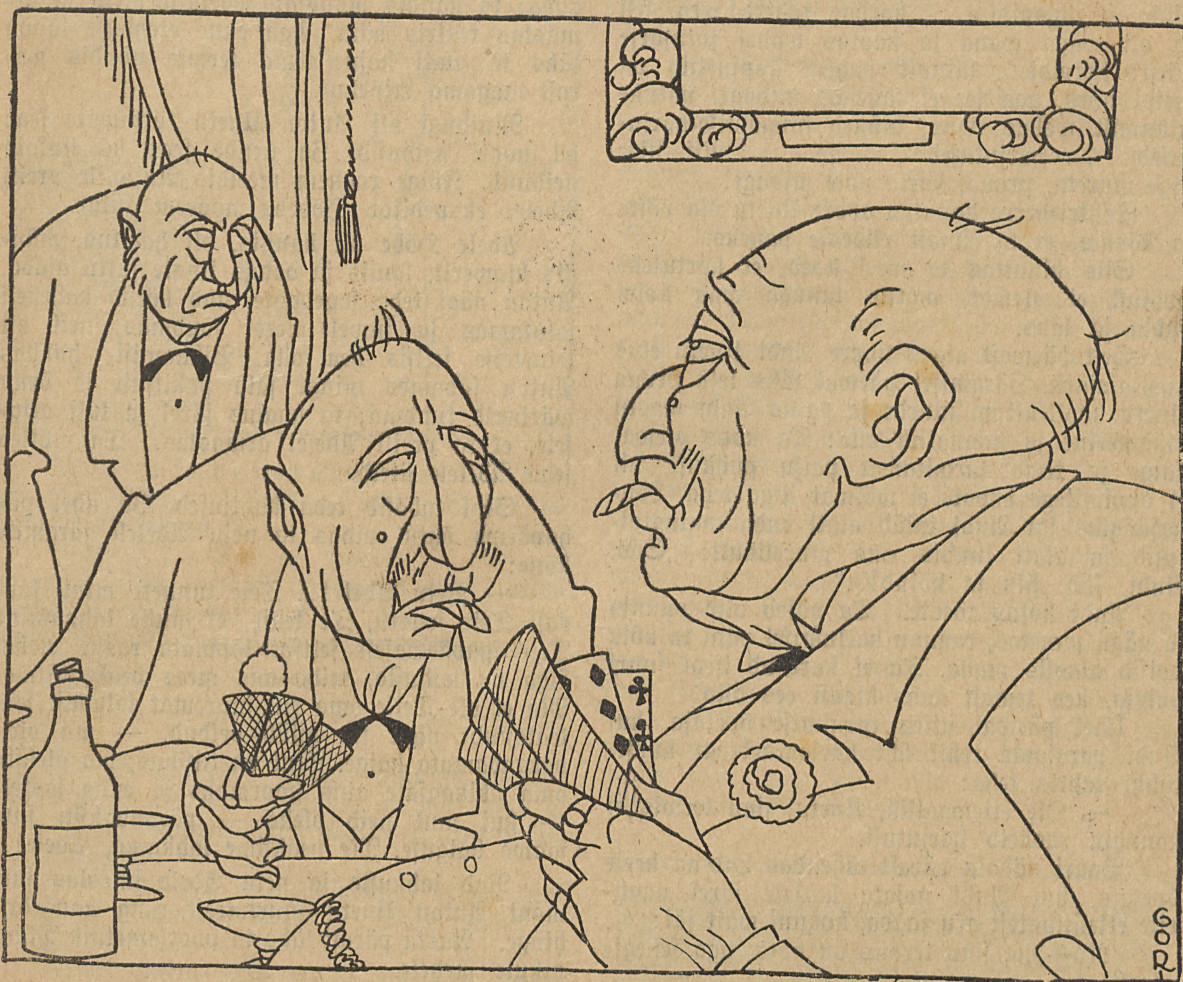
Peale lahingut.

Cesti ja Läti usuteaduse professorite Tartu ülikooli juurde ametisse panemise küsimus oli 1. mail riigivolikogu usuaegade komisjonis harutajel. Ettepanekule vaidles pikemas kõnes parun Fölkersam ägedalt vastu. Ettepanek võeti siiski komisjoni poolt vastu. Ujalehed.

Parun Fölkersam (sakslusele): „Jah, iga päevaga läheb meie asi ikka täbaramaks! Üks hoop sajab teise järel. Alles saime alkoholi keeluseadust kaitses lüüa ja nüüd selle pagana õpetooliga samasugune lugu. Ei aitanud minu vehklemine midagi.“

Teener peab kõik tegema.

„Kuule, Johann, minep sinu ja heitap minu eest magama — minul isti tena böffel mitte aiga olema!...“

Iseäralik lugu.

„Kas olete Teie midagi proua Tähest kuulnud? Ta on kõigest aasta abielus olnud ja tal on juba kaks last.“

„No, selles ei ole midagi iseäralikku: tal on kakšikud olnud.“

„Ei, kakšikud ei ole need mitte olnud.“

„Siis on esimene laps mõni päew pärast pulmi süündinud.“

„Ra seda mitte. Ta on puutumata neitsina altari ette ilmunud.“

„Siis on kogu see lugu võimata.“

„Aga selles ei ole ju midagi võimatat: tal olid kolmikud ja üks neist suri ära.“

»

Saatuse käsi.

Rohtunik: „Olete Teie abielus?“

Tunnistaja: „Ja.“

Rohtunik: „Kui kaua juba?“

Tunnistaja: „Neliteistkümmend päewa. Aga paksub põsed olid mul enne.“

Haige herra Unetu.

Tohtri-herra lõpetas oma uurimised ja hakkas käsi laotades kõnelema:

— Jah, kallits proua Unetu, mis ma Teile pean ütleva, — poisid on terve ja tubli ipapidi . . . igapidi . . . kordas tohtri-herra, sest ta oli väga wana ja kaotas wahel jutufärje käest: igapidi. . . Ainult pahem kopsu-tiib on meidi nõrk, aga see ei tähenda midagi: natuke liikumist wabas õhus, mõned hingamise-harjutused . . . harjutused . . . ja . . . Nii siis: olge mureta, proua, karta pole midagi! . . .

Tohtri-herra koputas noore Unetu õla pihta ja käskis, et ta ennast riidesse paneks.

Siis kinnitas ta meel kord, et kartuseks põhjust ei olemat, wõttis tänuga oma kolm rubla ja läks.

Seft päemast algas noore Andi Unetu elus uus ajajärk. Särgmisel päewal läks lesk proua Unetu kooli-ülema juurde ja palus Andi wastu pikameelne ja kannatlik olla: Ta kops olemat haige ja tema tarwitawat palju puhkust, nii et õppimisega endale ei wõimat liiga teha. Lõunaföögiks sai Andi nüüd alati enda maiustoitustid ja alati sundis ema murelikult: „Söö, Andi, söö, siis ja kosud! . . .“

Andi kosus tõeste. Ta põsed olid punnis ja nägu punetas, rammu katsumisel pani ta kõik poisid klasfis maha. Ta ei kartnud isegi suuri poisja, kes temast kaks klassi ees olid.

Uhel päewal ütles turnimise õpetaja, kui Andi parajaste rekil üht kaelamurdwat kunsttiikki tahtis teha:

— Ole ettemaatlik, Unetu, sinu termis ei kannata raskeid harjutusi.

Paari nädala pärast tähendas Ladina keele õpetaja, kui Andi asjata katsete järel naabrite etteütlustest aru saada, koguni wait jäi:

No— ja, sinu termis on nõrk, aga sellegi pärast . . .

Kui Andi weerand-aasta lõpul koolitunnistuse ema kätte andis, ütles ema murelikult:

— Ara ja aga endale liiga tee, Andi, ja wõid ju õppimisega oodata, aega sul ju on. Peaasi on termis! . . .

Siis algas Andi elus teine ajajärk. Ta nägu muutus kurblik tõsiseks; turni-harjutustest ei wõtnud ta enam osa, rammukatsumistest hoidis enamaste eemale ja õpetajatele — kui need talle etteheiteid julgesid teha — kostis ta kurbmeelselt: „Ma ei wõinud tõeste mitte: minu kops! . . .“ Siis pandi talle nummer kolm, et rahu saada.

Kooli Andi läbi ei teinud. Ta ei oleks ometi mitte ülikooli wõinud minna — ta nõrk termis ei lubanud nii pikka õppimist. Nii siis poetas ta endale ameti kusagil kroonu-afutuses,

kus enamaste midagi et tehtud peale suitsetamise ja theejoomise. Kuid Andi ei suitsetanud, — ta termis ei lubanud seda.

Bikapeale sai Andist muidugi Anton. Ta omandas punakad wurrud ja laskis juuksed iga laupäewal Inglise moodi järel lühikesteks pügada; ta kandis moodsaid kaelasidemeid ja armastas teatris käia. Aga enne etenduse lõppu läks ta alati koju: tema termis nõudis warast magama minekut.

Muidugi oli Anton Unetu tuttawate seas ka noori neidusid. Sa nende seas ka ilusaid neidusid. Kõige rohkem meeldis Antonile preili Udele, ekspeditor Hõbeda noorem tütar.

Udele Hõbe oli kaunis, oli haritud, mängis klaverit, laulis ja oskas iluste juttu ajada. Anton nägi teda sagedaste, nad käisid kahekefi jalutamas ja suwel merel sõudmas, neil oli teineteise seltsis hea olla. Bikkamisi hakkas Anton südamas mingi sala pakitsust ja õrnu wärinaid tundma; ta kaalus järel ja tuli otjusele, et ta preilit Udelet armastas. Ta mõtles seda Udelele ütelda.

Seal tabasid teda kahtlused. Sa ühel pühapäewa õhtul pidas ta neuu Udelele järgmise kõne:

— Neuu Udele! . . . Teie tunnete minu sõbrust Teie wastu, Te teate, et mulle lahkumine Teie igapäewasest seltsist lõpmata raske oleks. Aga on kohusid, mida aus mees peab täitma. Ma ei ole Teile oma elu suuremat saladust seni teatanud: olgu see nüüd öeldud, — ma olen parandamata haige. Mul on tiisikus, ma oleksin oma abikaasale aina koormaks ja enda lastele — kui mul neid oleks — pärandaksin surmawa haiguse. Me peakime lahkuma, Udele! . . .

Nad lahkusid ja neuu Udele imestas surmani Anton Unetu suurtimeelt ning kangelase hinge. Aasta pärast läks ta postiametnik Männikule mehele.

Kui Udele estmene poeg ilmale tuli, saatis Unetu oma endisele armsale südamliku õnnesoowi; Udele tungiwatle palweile järel andes, sai ta noore Männiku waderiks. Pärast püharistimise-talitust, wõttis ta pakikeste taskust ja andis õnnelikule emale, kurbmeelselt naerata-des ja üteldes:

— Minu ristipojale. Sel päewal awada, kui ma suren. . .

Siis läks elu endist wiisi edasi. Proua Udele Männik wananes pikkamisi, noor Männik kaswas ja sai meheks.

Rogu linn tundis haiget herra Unetut, kes iga päew teatud tunnil ametist tuli, lõunat söi, jalutas ja õhtul kell üheksa magama heitis. Ta oli näost roosiline ja ümarik, — kogu linn teadis: need olid surma-roosid ta palebel, ta

Arusaamata.

Pärnu supelusasutuse direktor
Shürmann: „Kuulge, mis asi see niisugune wedel on?“

„See? ... See on meri!“

„Uh tõeste! Küll on intelit meri! Mis pärast ta nii wedel on? ... Mul on kodus maakaart, selle peal ei ole ta sugugi nii wedel!“

oli tiisikusel ja ootas rahulikult oma peatset surma.

Nastad kadusid. Proua Männik puhkas ammu mulla all, noor Männik oli naismees ja laste isa; ta juuksed läksid halliks ja käik muutus pikaliskseks.

— Sa hakkad wanaks jääma! arvas herra Unetu, Männiku risti-isa. Selle vastu ei saanud matseda.

Herra Unetu käis endist wiisi iga päem jalutamas — ametis ta enam ei käinud —, sõi piima ja mune, ei suitsetanud ja ootas surma: ta oli tiisikusel nagu terwes linnas teati.

Noor Männik suri, tema lastest olid mitmed juba siit ilmast lahkunud... Nende lapsed jäid wanaks ja surid, — kalli mälestusena pärandati põlvest põlwe pakikest, mille herra Unetu kord oma ristipojale annetanud. Onnetu risti-poeg ei olnud paki siju näha saanud, ka tema lapsed ega lapselapsed ei saanud seda näha...

Äksteise järel warisesid nad hauda. Herra Unetu muretsetes endale sõidutooli, laskis ennaft aias ümber sõidutada, sõi mune ja piima, hoidis oma termist ja ootas surma.

Ta oli ju tiisikusel, nagu igaiüks teadis, ta pidi oma termisega ettevaatlik olema. See maene haige herra Unetu!..

Omatrumpi mängijad lehmad.

Pärast seda, kui lugeja ja rehtendaja hobune nii palju kõmu on teinud, ei salga keegi, et loomade intelligentskusest weel palju üllatusi võib oodata. Selle ootuse täitmiseks teatatakse meile uustawaft allikast järgmist tähelepanemiseväärst lugu.

Ühe Harjumaal mõisa piimamehe kohta tehti protokoll, et ta järjest halba piima turule toob. Sedamaid lastis parun loomaarsti kutsuda ja lehmad läbi waadata. Arst ei leidnud midagi kahtlast, muud kui et kõigeparem lehm väga närwiline ja äraturnatud oli. Järelewalwusel selgus, et endine karjamees ühe mängu kaarta lauta oli unustanud ja nüüd mängijad lehmad iga õõsi omatrumpi ning endisel heal piimalehmal oli alaltse kaotuse tagajärjel palju sappi weresse walgunud, mis piima ära rikkus. Parun lastis sedamaid lehma lüpsmise ajutiselt seisma jätta ja kutsus Tallinnast telefoni teel ühe mänguklubi esimehe asjatundjana kohale. Pooltunnise mängimise järele seletas see, et lehm kõiki omatrumbi mängu peensusi hästi tunneb, aga tal ei ole mängus lihtsalt õnne. Kuid et õnnetuse ajajärgil iialgi üle nelja nädala ei kesta, siis võida loota, et pärast seda temast jälle head piima saab. Asjast räägiti ka Tallinnas ja lugu huwitas iseäranis kuulsat ajakirjaniku Sulimamben-hipi patroni nii väga, et ta, kiiremine kui ford Amerikas, tähendatud mõisa poole sõitis. Seal on haruldase lehma intelligentskust teda nii väga waimustanud, et tal seft saadik üksainus soow on: härg olla, et targa lehmaga omatrumpi wõiks mängida.

„B. Bl. II.“

Wõõras Tallinnas: „Nüüd saan ma aru, miks Tallinnas korteripundus nii suur on — kõhud tarwitawad kole-palju ruumi.“

Imelik.

„Kuule, Peeter, ae, mis selle sa'ase suure Wigala wallawanemba nimi öiete on?“

„No kust ma su Wigala wallawanemat pean teadma? . . . Ma ei tea!“

„Aijehe, uijehe! ja ei tea sedasamagi, mis Wigala wallawanemba nimi on! No, mis pergel sa need sõitse aastat sääl ülikoolin fiis õpnud oled?“

„Sarjaja“ ringwaade.

Neil päewil ajasin oma sõbraga Cesti asjust juttu ja mu sõber awaldas arwamisi, mis wäärt on, et need siia üles märgin.

Mina. Kas oled juba kuulnud, et Pärnu „olude juht“ A. Jung olude juhtimise kus seda ja teist on jätnud ja kas tead, mis ta nüüd peaks peale hakkama?

Sõber. Minemat Kuresaarde mudawanisid mõtma, et sellest wihast, mis talle aastate jooksul lihasse ja luusse on läinud, jälle lahti saada. Igatahes on Põhjamaa paras mereõhk ja mereweisi kõige parem meie oludele ja ka olude juhtidele.

Mina. Aga kas ei wõi lõunamaa õhk siiski paremat mõju awaldada nende ajutegevuse peale, mis nüüd nii hirmus pikkamööda ja uniselt liigub?

Sõber. Ei, lõunamaal ei lähe meie meestel hästi. Nii pidi hr. Hio hiljuti Australias inimeseööjate poolt ära praetud saama ja alles mõne päewa eest kirjutas hr. Rider, kes „His-elu“ lehtede asemikuna Krimmi ja Kaukasia Cesti asunduste laulupidudel käis, „Tallinna Teatajas“, et ta pea-ajud lõuna palawa päikese all päris wedelaks on muutunud. Ja kas tead, mis tähendab pea-ajude täieline wedelaksmuutumine? Arstiteadus seletab, et juba pea-aju pehmenemine kole kardetaw haigus on, kui palju enam peab fiis —

Mina. Mõistan, mõistan. Waene Cesti,

kui haledaste su paremad pojad ometi otja saawad! Aga kas sa ei teaks seletada, miks see kõik nõnda on?

Sõber. Seft et meie meestel usku ei ole. Jumal karistab neid. Aga usku peaks meil tõeste olema. Ainult niisugust usku, nagu wimafel usuõpetuse kursusel Wiljandis õpetati. Kas oled lehtedest lugenud, misjuguiseid jumalawallatuid mõtteid seal kooliõpetajad awaldasid? Aga kirikuõpetajad tegid hästi, kui nad wastasid, et seesjuguiseid küsimusi ei sünni kirikuõpetajatele awaldada. Kui inimene kord juba kirikuõpetaja on, fiis seisab ta kõrgemal kõigist wäiklastest inimlikkudest kohustest ja määrustest. Ja talle ei sünni mitte enam neist asjadest rääkida, samuti, nagu 16-aastasele elutundmata tütarlapsel teatud asjadest ei sünni rääkida.

Mina. Lõpetame fiis meiegi sellest jutu. Räägime parem, noh ütleme Paul Pinnast. Mis arwad sa sellest, et ta „hingeawaldused“ wägisi kopikalehe weergudele tikuvad?

Sõber. Hml Mis ma sellest arwan? Ainult niipalju, et igaiiks seal pestab, kus ta endal hea tunneb olewat. Ja hr. Pinnal on ikka kopikate juures hea olnud. Ja weel parem on, et ta nüüd wiimaks aru on saanud, kus ta õige koht on. Ta on waimuliku ja kehalise Napoleonina „Estonias“ walitsenud, aga nüüd peab ta wangi minema — Wolga jõele üksiku saare peale, kus keegi heasüdamlik Figner talle ühte onnikesesse 4000 wiletjat rublakeft paigale on pannud.

Mina. Ja mis arwad sa siuliselt hr. Pinna kirja kohta, mis kopikalehes ilmunud.

Sõber. Kus siisu ei ole, seal ei ole ka midagi siisust kõnelda. Aga nüüd pean ma minema.

Ja mu sõber liikkas kübara pahema kõrwa peale, ütles „jumalaga“ ja lahkus.

Partellik asi.

Ede: „Mis on sinu pojast saanud?“

Lude: „Ta on urmaaker ja teeb sotsialdemokratliisi uurisid.“

Ede: „Mis uurisid?“

Lude: „Sotsialdemokratliisi, neew käimad ainult kahaksa tundi päewas.“

Seadule nimel.

Kohtunik: „Teil on juba jälle mingi profsess direktor Pleitenbachi wastu käimas?“

Adwokat: „Ja, see on wäga tähspanekumäärt inimene, niütelda kõige isamaalifem kodanik kogu riigis: ta maksab ainult „seaduse nimel!“

Lendaw kiirrong.

S. G. järele.

Londonis on ühe kiirrongi modell näha, mis ilma ratasteta ja roobasteta edasi liigub.

Daamavalitsus: Sisse astuda, här-
rašed. Valmis!... Liikuma hakata!

Daam: Kas juba sõidame? Ma ei tunne
ju midagi.

Herra: Meie ei sõida üleüldse mitte.
Meie lendame.

Daam: Meie lendame, kuid, nagu näib,
ei liigu paigast? Rong ei pörise ju.

Herra: Rong ei pörise üleüldse mitte.
Meie sõidame maikšelt. Wagunitel ei ole ju
rattaid. Iga sekundiga jõuame kodust kauge-
male ja oma eesmärgile, kaunile Pariisile, li-
gemale.

Daam: Albert, pane aken kinni. Muidu
lendab nõge sisse.

Herra: Ainuke, mis selle rongi juures
ei saa lennata, on nõgi. Meil ei ole ju masi-
nat.

Daam: Kuid tolmu tuleb sisse.

Herra: Et rong hõljub, ei tõuse min-
git tolmu.

Daam: Ah, Albert — ma tunnen, et mere-
haiguse saan.

Herra: Ainuke, mida sa selles rongis
ei või saada, on merehaigus. Sa ei tunne ju
üleüldse mitte, et sa sõidad.

Daam: Ma ei kannata tagurpidisõitu.

Herra: Wagun ripub wabalt hingede
küljes. Sa ei tarwitsegi üles tõusta. Tarwitšed

Jkka abielurahwalikult.

„Waata, wanamees, warsti hakkab wälku
lööma ja sul raudwarrega wihmawari käes.
Wälk wõib su maha lüüa tah!“

„No noh, pole wiga! Kuid wälku hakkab
lööma, eks ma siis anna wihmawarju sinu
kätte!“

ainult kord seda pidet tõmmata, näed sa —
wagun teeb pool pööret. Sa sõidad edaspidi.

Daam: Edaspidi-sõitu ei wõi ma weel su-
gugi kannatada.

Herra: Pane tähele. Weel üks pideme-
tõmme. Sa waata, niisid ei sõida sa enam edas-
pidi ega tagurpidi, waid pöigiti. — Kas sa seda
ka ei kannata?

Daam: Sa oled wiisakuseta. Ma ei sõida
enam sinuga. Ma tahan wälja astuda.

Herra: Ühest selle pideme tõmbest jatkub.
Siis peatab rong igal kohal, kus tahetakse, ja
sa wõid wälja astuda.

Daam: Siis ei taha ma wälja astuda.
Tahan edasi sõtta.

Herra: Ka seda wõid sa.

Daam: Aga ma ei taha Pariisi sõtta. Ta-
han Brüsšeli.

Herra: Et me ainukesed reisirjad oleme
ja roobaste mõju puudub, siis tarwitšed ainult
rongijuhile käsku anda ja me hõljume Brüs-
šeli.

Daam: Ma tahan aga paremine Londoni
sõtta üle wee.

Herra: Seda wõid sa samati. Rong hõl-
jub mere kohal sama hästi, kui maa kohal.

Tallinnlane: „Kui suur kunstnik see
wäike laulukind ometi on. Aga mina —
mulle wõiks mõni ka rubla anda, aga ma ei
istuks mitte oksa peale ega laulaks.“

Daam: So? Siis tahan — kodu.

Herra: Miks?

Daam: Ma tahtsin reisima minna.

Herra: Noh — ja?

Daam: See ei ole reikimine. Niisugune asi, et sind ei raputata, vaid et sa hõljud — et sa tolmuga ega nõge ei saa, vaid ainult puhast õhku — et sõidupõrinat ei ole, vaid ainult rahu — et merehaigeks ei jääda, vaid terve oledakse — et edaspidi ega tagurpidi-sõitmine waewa ei tee — et sa roobaste ega jaamade külge ei ole seotud — ja et sa ilma laewasõidu-lõbuta üle mere mõid jõuda — see ei ole ühele modern daamile üleüldse mingisugune reis! Uus ülesleidja võib oma ülesleiduse jisse foolata!

firmus unenägu.

E. L. Rask.

Ma olin kirjanikuks saanud ja pika romani kirjutanud — romani, misugust veel keegi enne mind walmis polnud kirjutanud, romani, mis isegi Goethe ja Shakespeare'i üle löid. See oli rõkkaw röömuhümnus termele loodusele, see oli lõhestaw hädakisa inimese suust, kes tunneb, et teda kõigist wastupanekuteist hoolimata toorceste jõudude poolt igawese olematuse äärele tõugatakse, see oli lõkendaw röömuwangelium — täis troosti, lootust, usku ja armastust. Ma ei saanud isegi aru, kudas see mul oli korda läinud, aga ma tundsin ja uskuin, et kogu inimese poole õige tee olin näidanud ja et nüüd, niipea kui inimesed minu walmistatud nektari maitsewad, elu uue pöörde saab: ei ole enam mastikust umbusaldust, pettust ega omakasu — igaiüks tunneb korruga otsata röömu oma olemisest, igaiüks saab aru, et üürikest elu wõimalikult röömsalt peab mööda saatma, ja et õige rööm ainult seal võib püsida, kus kõtkelubaw wenna-armastus aseneb.

Ma olin oma tööga täieste rahul. Üine, käsitus, keel — täieste europaseritud ja stiilipuhas — kõik nõiduwast kokkukõlas. Wähemalt näis see mulle nii. Rahjuks ei ole mul sellest romanist enam midagi meeles peale alguse, pealegi ei wõi ma sugugi kindel olla, et seegi, mida mäletan, ainult tõelise töö kahwatu wari ei ole. Et aga minu keele ja stiili kohta vähemalt aimdusiki anda, siis toon selle jaoks, mida mäletan. Roman algas nii:

Hirmutimina, painduwina ja allahheidetuina hääbusid lõppeks wiimased pilwerühmid, laskudes sinkjastumedale horitfondile. Wälju ja aasu, mis moodustasid enne äikest kõrwe ja ennustasid põllumehile saagitumatat sügist, täitis õhk, mille wärskus elustas taimede ja elu-

jate organisme. Peen walguseläik pani õhtu-poolse taewa pärlendama ja selle peale näitas päike oma määratuma ketta. Nii wõis olla noil aegul, kui tekkisid mäetimina, rammadena ja tuimina efimesed inetajad, mil sünnitas loodus algide preeriaid ja selwafid, nagu puude metsi ja rohu sawannafid. Mets omas haruldast elemust. Wiim lakanud, muganesid linnud uutele oludele. Laan osutas end kohaseks neile, kes laulsid, wõi pigemini hõiskasid omi instinktiwseid hümnid, nii et mitmesuguste lindkonde häälewariatsioonid andsid elastilise, weetlewa häämelduse.

Runni lakkas hääbudes linde laul, loomutas päew oma walitsuse ööle, kuna walgus hakkas loobuma, salapärase sumedusele andes teed ja lõpetades nädalat.

Raks korda seisatas Magnus, tüürika madala kehaga mees, kelle tüise pealuu näis wähenedita kere otsa pandud, täis mõrudat ironiat aida kõrwal, mille uks talle ei awustanud. Ja kuna Miili kuju Magnuse hinges moondus, ennustas efimese teguwis temale tulewat kuribust. Muidugi laskis teda liig sissejuurdunud atawism wihast ainult ajutiselt wabaneda. Siiski oli ta enam kui keegi teine põgusa minuti eluröömu tundnud.

Ja kätt määratuma tühijku poole sirutades ümises ta:

„Mu looted on lakanud!“

Ja siis veel korduwana aidaukse poole:

„Miili!“

Kuid Miili püüis tummana.

Tüürikast rinnast pääsis waikne kaebehüüd, tüise nagu omas aga pea jälle harilikku ironistilist ilmet ja madalad jalad sammusid minema.

Metsikus waikus, igawese kõrwe waikus, mida wõis wõrrelda suure eeteri waikus, kus tähed loitsid, sammus ta ikka edasi. Õhk oli niisama liikumata kui grantiidid; aeg näis surnud, ruum kujutas teistfugust ruumi kui inimeste oma, halastamata, jäist ruumi, täis õudseid kangastusi.

Põksuwal siidamel waatles noormees puhu lõunasse joonistatud risti, puhu selget kuud, mis paistatas juba oma pärlmutri- ja hõbe-ketast läänepoolsel horitfondil.

Raks korda seisatas Magnus, et näha tumedaid siluette liikuwat. Sõ ei uinutanud neid mitte. Nad nihkusid ühest kohast teise, salapäraseks eesmärkideks.

Magnuselt pääsis mahajäetuse kisa ja siis jäi ta liikumatumaks, halwatuna walust: Sooma aida ees joonistus tume kogu ja, kuu walgusel inimlikustatuna, läks aita, uksest, mille Miili awas.

„Otsas!“ ohkas ta.

Ja warises maha. —

Umbes nii algas mu „Nullistuste“ ehtme-
ne peatükk.

Ma ei tea isegi, kudas see tuli, aga äkit-
selt miibisin kodukülas ja lamasin haigena woo-
dis. See oli parajaste sel ajal, kui minu töö
trükkist ilmus. Kõik küllarahwas, nooremast peale
kuni wanemani, olid minu raamatu ostmud.

Nõnda siis. Mina olen woodis raskest
haige, wäljas aga on sätendam maikuu keskpäew
— lilleõhnaline ja linnulaululine, meelilendaw,
nagu ta ainult maikuu keskel võib olla. Särsk
kontrast minu seisukorra ja wälise ilma wahel
rufub mind. Ma olen äritatud. Korraga ilmub
isa mu woodi ette, „Nullistused“ käes. Ta
istub waikselt toolile ja waatab piinlikult kaua
mu otša, iseäraline kurblik ilme näol. Ma lä-
hen rahutuks, tahan juba midagi küsida, aga
isa hakkab äkki iseäraliselt metsik-õudsjelt naer-
ma, torgib raamatunurgaga mulle wastu rindu
ja lausub ühetooniliselt, kiireste arusaamatuid
 sõnu.

„Mis?“ küsib ta selle järele ja puhkeb
uueste naerma. Siis hakkab ta paksu raamatuga
mind wastu nägu peksuma — ikka kõmimine,
ise sealjuures jälle arusaamatuid sõnu mulista-
des.

Ma olen hinge waakumas. Ratsun kõike
jõudu kokku mõttes üles tõusta, aga ei saa.
Hakkan ema appi hüüdma, kes kõõgis talitab,
kuid ema trallitab wastuse asemel kriiskawa
mehehäällega mingit laulu.

Siis korraga tuleb kogu tuba inimest täis.
Wanad arukad mehed on kõik nagu meeletud.
Nad waristawad imelikka arusaamatuid sõnu,
tungiwad mulle ikka lähemale ja lööwad mulle
raamatutega wastu filmi.

Ma püüan ennast kaitsta, kuid ei suuda.
Mehed mõtawad mu käratsedes õlgadele ja kan-
nawad õue. Seal weetakse — ei tea, kust —
suurte heinakorwidega raamatuid kokku ja lao-
takse riita. Mind mähitakse kõitega kõwaste
kinni ja pandakse aia najale seisma.

Kui riit walmis, weetakse mind kõigist
wastupanekutest ja palwetest hoolimata selle
otša ja süüdatakse riit põlema.

Ma lämbun . . . ja ärkan üles.

Laulul suitseb lamp. Tuba on wastikult hat-
sewat nõge täis, ma olen näost must nagu nee-
ger. Oma külje alt leian raamatu — Rosny
„Maakera surm“ Joh. Wawiku tõlkes, mida
lugedes õhtul magama olin uinunud.

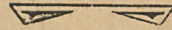

Ühewanused.

Abitarwitaja: „Mis on mtu pahe-
mal jalal wiga, herra doktor?“

Arst: „See on wäike wanadusenõrkus,
proua.“

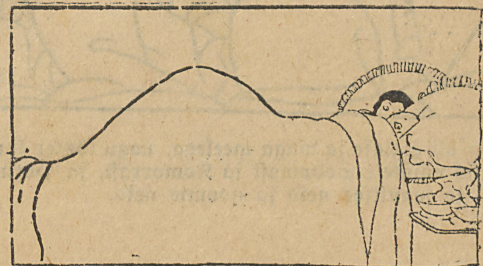
Abitarwitaja: „Ah, mis Te rumalust
räägite, herra doktor. Pareim jalg on ometi
päris terve, ja mul on ju mõlemad jalad ühe-
wanused.“

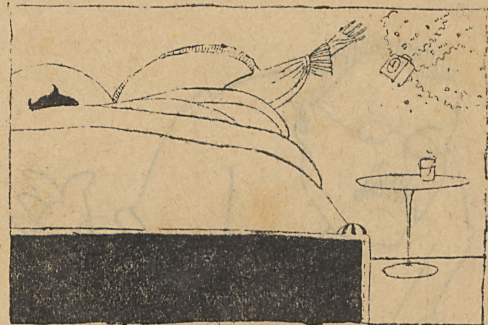
Kudas keegi ärkab.

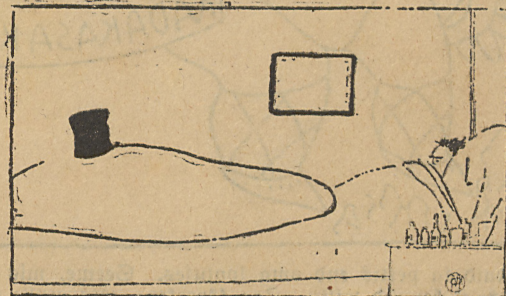
Noorepaari ärkamine.

Maiašmota ärkamine.

Laiša ärkamine.

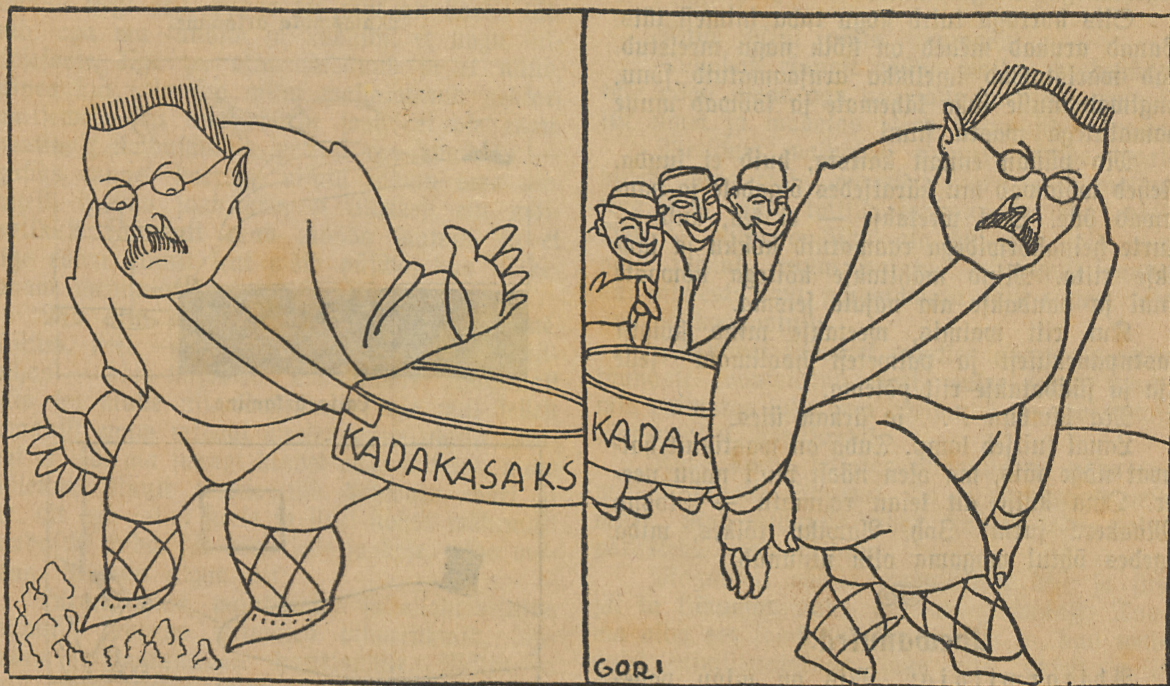
Petetud armastaja ärkamine.

Kurblogu umbrohukülwajast.

Sa oli õiglase ja waga meelega, nagu tõster tunagi ja rääkis naistele Sodomast ja Komorraast, ja Potiwari naisest, ja manitses neid ja noomis neid.

Aga ütšford sai ta aru, et ta mitte selleks stia ilma ei olnud tutšutud. Sa tahtis midagi suurt korda teada, millest mälestus järele jääks põlwest põlweni. Sa ta wõttis külmitu oma isandate käest ja läks ajatirjanduse põllule ja taktas seemet külwama selles heas lootuses, et seemnest lopsakas wili kasvab.

Kuid ta pettis end oma lootuses. Seeme, mis ta külwas, ei kannud wilja. Iga kõrrekenne, mis mulla alt pea wälja pistis, närtšis tohe.

Sa ta turwastas wäga ja lastis pea longu, nagu inimene, kes rängaste lüüa on saanud ja kes ldi oma lootused kaotanud ning lastus ajatirjanduse-põllult, kus ta tegewus wilja ei kannud.

Sõja pärast ei ilmunud rohkem No. 11 rüü 6 kappi